

8/203

ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1995

ΤΕΥΧΟΣ 75

ΕΤΟΣ 15^ο

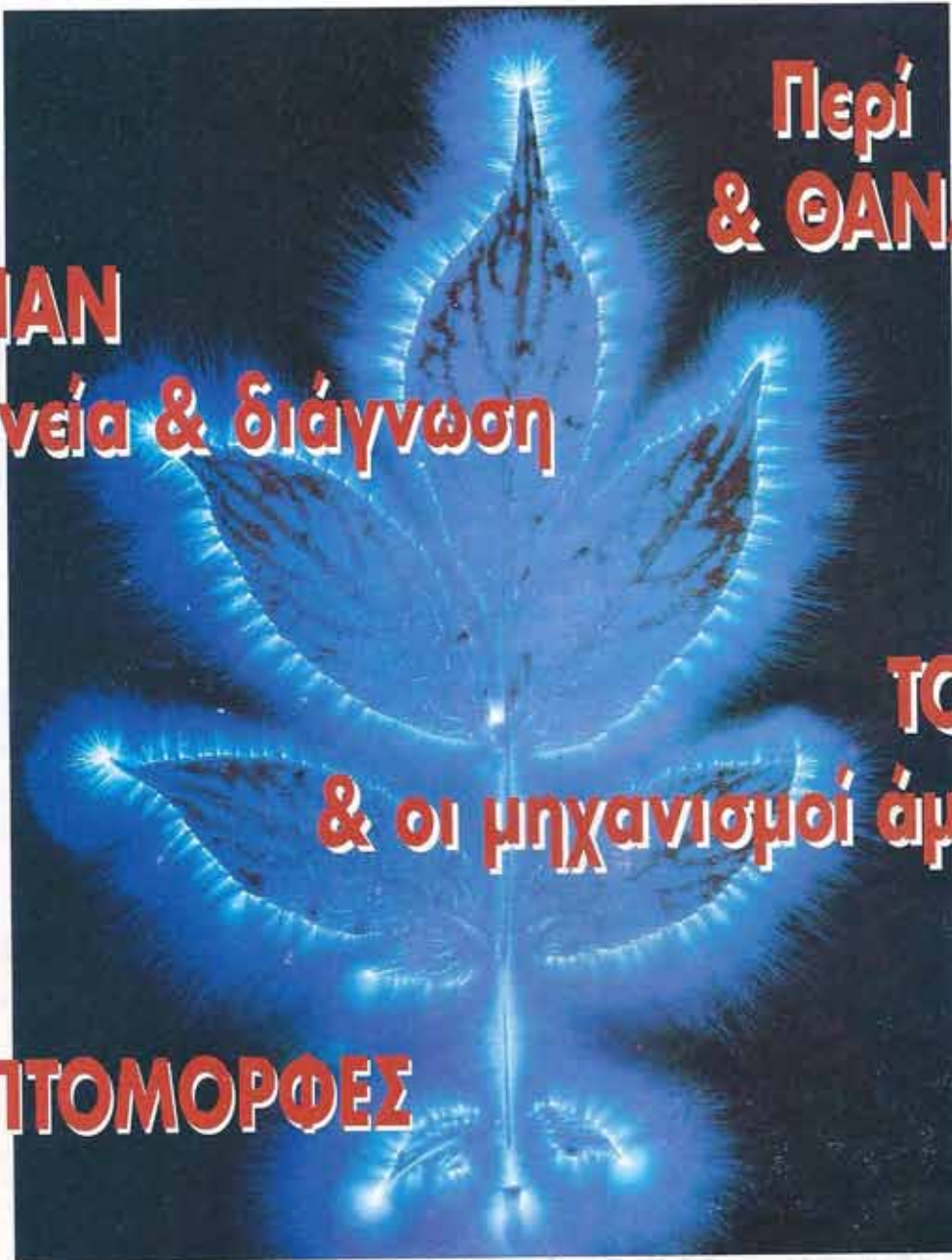
800 ΔΡΧ.

KIRLIAN
Ερμηνεία & διάγνωση

**Περί Ζωής
& ΘΑΝΑΤΟΥ**

**ΤΟ ΕΓΩ
& οι μηχανισμοί άμυνας**

ΣΚΕΠΤΟΜΟΡΦΕΣ

ISSN 1105-8129

ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΧΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ένα θέμα, που σήμερα έχει μεγάλη απήχηση και σημασία, είναι το θέμα της επικοινωνίας. Έχει ειπωθεί ότι ζούμε στην εποχή των πλανητικών επικοινωνιών, της ραγδαίας εξέλιξης στις τηλεπικοινωνίες, και φαίνεται πως είναι αυτό που ορίζει τους χρόνους που διανύουμε. Και είναι γεγονός, ότι μία είδηση μεταφέρεται αστραπιαία από τη μία άκρη στην άλλη της Γης. Ο,τι συμβαίνει, για παράδειγμα, στην Κίνα, γίνεται αμέσως και ταυτοχρόνως γνωστό σε κάθε αναπτυγμένο κράτος της υψηλίου. Παραδόξως, όμως, εδώ αντιμετωπίζουμε μία αντίφαση.

Σήμερα είναι η εποχή που οι άνθρωποι παραπονιούνται περισσότερο για την έλλειψη επικοινωνίας με τον συνάνθρωπο, για την απουσία κατανόησης και αλληλοσεβασμού. Γίνεται πολύς λόγος για ανθρώπινες σχέσεις, σχέσεις επικοινωνίας, ακριβώς γιατί εκεί βρίσκεται το πρόβλημα, είτε γιατί τέτοιες σχέσεις δεν υπάρχουν, είτε επειδή υπάρχουν αλλά εμφανίζονται ελαττωματικές ή παραμορφωμένες. Όπως λέει η παροιμία, "πες μου για τι πράγμα συνηθίζεις να μιλάς και θα σου πω τι σου λείπει".

Ο σημερινός άνθρωπος, χαμένος στις μεγαλουπόλεις, παρασυσμμένος από το στρόβιλο των γρήγορων ρυθμών της ζωής, νιώθει μέσα του πιο πολλή μοναξιά από όσο ένιωσε ποτέ άλλοτε στην ιστορία... Ακριβώς σήμερα, που η δυνατότητα επικοινωνίας έχει καλύψει πλέον όλο τον πλανήτη. Διαβάζει εφημερίδες ή βλέπει ειδήσεις στην τηλεόραση που αφορούν το πιο μακρινά μέρη της Γης... την ίδια στιγμή αγνοεί τι γίνεται στην πολυκατοικία όπου ζει, δεν γνωρίζει το όνομα του γείτονά του. Κι έτσι, παραδόξως, ό,τι είναι πιο κοντά μας, δίπλα μας, είναι συγχρόνως και το πιο απομακρυσμένο και άγνωστο.

Δυστυχώς δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι συμβαίνει το αντίθετο, καθώς τα μακρινά πράγματα, για τα οποία μας μελούν οι ειδήσεις και μας κάνουν να τα νιώθουμε τόσο οικεία, πάλι στην πραγματικότητα δεν τα γνωρίζουμε, μας είναι κατά βάθος το ίδιο αδιάφορα, άγνωστα και απόμακρα. Έτσι, διαβάζουμε, για παράδειγμα, στην εφημερίδα "νέοι βομβαρδισμοί στη Βοσνία" και λέμε απλώς "κρίμα, πω! πω! πάλι τα ίδια" ή άλλες παρόμοιες εκφράσεις και γυρίζουμε σελίδα. Τι πραγματικά ξέρουμε, τι έχουμε μάθει, τι νιώσαμε; Αυτό δεν ήταν επικοινωνία, ούτε καν ενημέρωση... απλώς μια φευγαλέα ψευδαισθήση.

Και έτσι η ζωή μας γεμίζει σιγά σιγά με τέτοιες φευγαλέες ψευδαισθήσεις, και οι άνθρωποι έχουν την εντύπωση πως γνωρίζουν κάτι για τα πράγματα και τα γεγονότα, ενώ στην ουσία όλα ξεφεύγουν και δεν απομένει τίποτα... παρά μόνο η πικρή γεύση της μοναξιάς και της αποξένωσης... κι ως ζούμε ανάμεσα σε χιλιάδες συνανθρώπους.

Όλα αυτά χρειάζεται να διορθωθούν. Οφείλουμε να αναπτύξουμε περισσότερο σεβασμό στον άλλον, κατανόηση και αλληλεγγύη. Μόνο έτσι μπορεί να υπάρχει η αληθινή επικοινωνία, που είναι μία αμοιβαία ανταλλαγή μηνυμάτων, με εναλλασσόμενους τους ρόλους του πομπού και του δέκτη. Αυτό σημαίνει να ενδιαφερόμαστε για τον άλλον, να ξέρουμε να τον ακούσουμε, να ξέρουμε αλλά και να θέλουμε να μιλήσουμε τη "γλώσσα" του, να λειτουργήσουμε στα "μήκος κύματός" του. Με αυτόν μονάχα τον τρόπο είναι εφικτή μια καλύτερη κοινωνία, στην οποία οι επικοινωνίες είναι ουσιαστικές και ανθρώπινες, εποικοδομητικές και δημιουργικές. Και τα τεχνολογικά μέσα βρίσκονται στην υπηρεσία του ανθρώπου και όχι το αντίθετο, όπως συμβαίνει σήμερα, που οι άνθρωποι είναι σχεδόν ή εντελώς υποδουλωμένοι στις αντιλήψεις, στα πιστεύω και στις ιδέες που προβάλλουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία έτσι έχουν καταφέρει να ορίσουν τους κανόνες του παιχνιδιού. Μέχρι τότε όμως θα μας λένε τι να κάνουμε και τι να πιστεύουμε;

Για να απαντήσει κανείς σ' αυτό το κρίσιμο ερώτημα και να θέσει τις βάσεις για μια θετικότερη εξέλιξη, χρειάζεται πρώτα από όλα να θέλει να το κάνει, να έχει βούληση. Χρειάζεται επίσης να έχει αγάπη για τους άλλους, για την κοινωνία, συμπόνια για τη δυστυχία του κόσμου, γιατί η αδιαφορία είναι μία από τις αιτίες κάθε υποκατάστατου επικοινωνίας. Χρειάζεται, τέλος, να έχει ξύπνιο μυαλό, ξύπνια συνείδηση, για να γνωρίζει τις ανάγκες των άλλων, αλλά και τις "γλώσσες" που αυτοί μιλούν, τις "νοοτροπίες" τους, ώστε να μπορεί να επικοινωνήσει μαζί τους ουσιαστικά.

Αυτά τα 3 χαρακτηριστικά -της βούλησης, της αγάπης και της νόησης- που πάντα διέκριναν τους φιλοσόφους αλλά και τους Μεγάλους Ανθρώπους όλων των εποχών, είναι που χρειάζονται σήμερα όσοι θέλουν να αποκαταστήσουν την αληθινή έννοια της επικοινωνίας και να αποτινάξουν από πάνω τους το ζυγό της μεγαλύτερης ίσως από όλες τις εξαρτήσεις... το ζυγό της εξάρτησης από τη γνώμη των άλλων, της εξάρτησης, με τρεις λέξεις, από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Μόνο έτσι θα μπορέσει να γνωρίσει κανείς τον κόσμο, την κοινωνία και τους ανθρώπους.

**ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
 ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**

Εκδίδεται από τις:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
 ΛΕΛΑΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ 30,
 ΑΘΗΝΑ 11361
 Τηλ. 8250455, Fax. 8810830

ΕΤΟΣ 15ο, ΤΕΥΧΟΣ 75
 ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1995

Εκδότης

Κ. Γιαννοπούλου

Υπεύθυνος Ύλης

Σ. Παττακός, Γ. Διβόλης

Διευθυντής Σύνταξης

Γ.Α. Πλάνας

Ατελιέ

Ε. Κατραντσιώτου

Δημ. Σχέσεις - Διαφημίσεις

Π. Γκούμας

Μεταφράσεις

Γ. Πλάνας, Ι. Μούστρη, Γ. Σκιάνης

Συνεργάτες

Γ. Χαραλαμπίδης,

Δ. Κουτσοδόξωρος,

Κ. Σπυροπούλου, Β. Κουρούκλης,

Ι. Πέρρος

Στοιχειοθεσία - Διόρθωση

Ε. Κούτρα

Μοντάζ

Γ. Διβόλης, Δ. Κωστήνης

Εκτύπωση

Α. Μπούκας

Διακίνηση

Παντελής Βεκρής

Τα δημοσιευμένα άρθρα δεν εκφράζουν απαραίτητα την άποψη του περιοδικού, αλλά βρίσκονται στην ευθύνη του συγγραφέα.

Π Ε Ρ Ι Ε

11

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

σύμφωνα με τον Καρλ Γιούνγκ

5 **Σημείωμα του εκδότη**

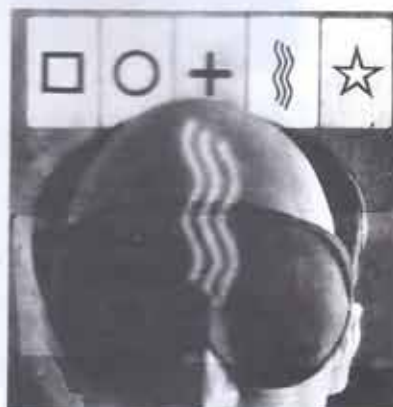
6 **Ματιές στον κόσμο**
 Μια σύντομη ματιά στα γεγονότα που το περασμένο δίμηνο βρέθηκαν στην επικαιρότητα.

11 **ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ**
 σύμφωνα με τον Καρλ Γιούνγκ
 Ο ανθρώπινος ψυχολογικός κόσμος ιδιαιτέρως μέσα από τις μελέτες του μεγάλου ψυχολόγου του αιώνα μας.

25

ΠΑΡΑΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

τα παραψυχολογικά φαινόμενα σήμερα

17 **ΤΑ ΕΝΣΤΙΚΤΑ**
 στη σύγχρονη και την παγκόσμια φιλοσοφία
 Σε μία προσπάθεια να γίνει καλύτερα κατανοητή η έννοια της λέξης "ένστικτο", επιχειρείται σ' αυτό το άρθρο μια προσέγγιση.

25 **ΠΑΡΑΨΥΧΟΛΟΓΙΑ**
 Ποιές είναι αυτές οι απόκρυφες δυνάμεις που έχουν μέσα τους ορισμένοι άνθρωποι και πώς λειτουργούν.

28 **ΠΕΡΙ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ**
 Καθώς είμαστε συνηθισμένοι να περιοριζόμαστε σε άκαμπτες και απόλυτες έννοιες, η ζωή και ο θάνατος έχουν γίνει δύο θέματα προβληματισμού, έχοντας το καθένα απ' αυτά τις ιδιαίτερες αιτίες του.

Χ Ο Μ Ε Ν Α

➤ 28

ΠΕΡΙ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

το ασταμάτητο γύρισμα του τροχού

➤ 38

ΣΚΕΠΤΟΜΟΡΦΕΣ

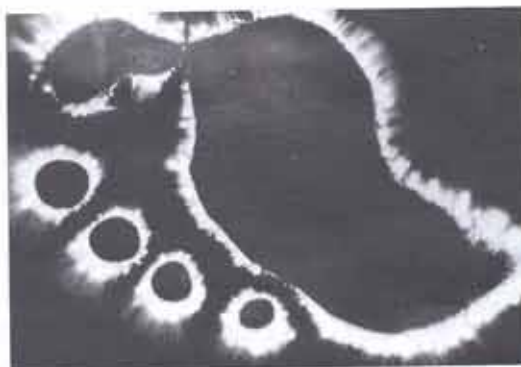
31 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Ο δρόμος για την εξέλιξη κάθε ανθρώπου σίγουρα περνάει από τα μονοπάτια που η δημιουργική φαντασία ανοίγει.

38 ΣΚΕΠΤΟΜΟΡΦΕΣ

ή οι μορφές που προβάλλει η νόησή μας στο περιβάλλον μας

Είναι πράγματι υπαρκτές και πώς αυτές μπορούν να γίνουν αναγνωρίσιμες;

➤ 44

ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΙΡΙΑΙΩΝ

η φωτογράφιση του αιθερικού πεδίου του ανθρώπου

42 1995 ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΑΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία είναι από τα πολύ σημαντικά κοινωνικά θέματα που δυστυχώς ακόμα και στη χώρα μας που κληρονόμησε τη φιλοσοφία των αρχαίων Ελλήνων, εμφανίζεται να αποκτά μεγάλες διαστάσεις.

44 ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΙΡΙΑΙΩΝ

όταν η επιστήμη συναντά την φιλοσοφία

Μια πολύ ενδιαφέρουσα ανακάλυψη του αιώνα μας με βάση την οποία μπορούμε σήμερα να βλέπουμε κάτι παραπάνω από το ορατό στο μάτι ανθρώπινο σώμα.

50 ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΜΥΝΑΣ ΤΟΥ ΕΓΩ

Μια απλή και σύντομη περιγραφή εκείνων των ψυχικών λειτουργιών που έχουν σκοπό να αντιμετωπίσουν ορμές του ασυνείδητου και να τις μετατρέψουν σε άλλες μορφές ψυχικής ενέργειας.

55 ΑΡΧΑΪΚΟ ΒΗΜΑ

του Γ. Χαραλαμπίδου

58 ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΚΑΚΙΟΥ

του Β. Κουρούκλη

56 ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΔΙΠΛΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Συμπληρώνονται φέτος τριάντα χρόνια από το θάνατο του πεζογράφου τής γενιάς του '30 Γιώργου Θεοτοκά, αλλά και είκοσι χρόνια από το θάνατο του υπερρεαλιστή ποιητή Ανδρέα Εμπειρικού. Στη μνήμη του πρώτου πρόκειται να κυκλοφορήσουν τα "Πολιτικά Ημερολόγια" του από την "Εστία", ενώ το Τρίτο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας αφιέρωσε τα καθημερινά πεντάλεπταποίησης στο έργο του δεύτερου, σε απαγγελίες που ηχογράφησε ο ίδιος ο Εμπειρικός. Επί τη ευκαιρία ας σημειωθεί εδώ το πόσο είναι κρίμα ένα ραδιοφωνικό Πρόγραμμα σαν το Τρίτο ("παιδί" του αλησμόνητου Χατζιδάκι) αφενός να μην έχει πόρους για νέες εκπομπές και αφετέρου να "ταπεινώνεται" -κατά το κοινώς λεγόμενον- από διάφορους σταθμούς της σειράς.

Ο ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΛΥΚΟΣ ΠΑΝΕ ΣΙΝΕΜΑ

Είχατε την τύχη ως παιδιά ή ως μεγάλα παιδιά έστω, να ακούσετε το αριστούργημα του Σεργκέι Προκόφιεφ "Ο Πέτρος και ο Λύκος" σε κάποια από τις 128 τουλάχιστον ηχογραφήσεις που κυκλοφορούν στην αγορά; (ναι, υπάρχει και στα ελληνικά με αφηγητή τον David Bowie!) Εάν όχι, από

του χρόνου θα έχετε μία επιπλέον ευκαιρία, μέσω της κινηματογραφικής μεταφοράς του ορχηστρικού παραμυθιού. Σε αγγλοαμερικανική παραγωγή, με γενικό συντονιστή τον Αμερικανό μάεστρο Τζορτζ Ντόγκερτ και με μεικτή τεχνική (σκηνές κινούμενων σχεδίων που εναλλάσσονται με σκηνές ηθοποιών) η ταινία θα κάνει την πρώτη της εμφάνιση στις ΗΠΑ τα Χριστούγεννα. Να που το Χόλλυγουντ συμβάλλει ενίοτε και στη μουσική μας παιδεία!

Η ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΔΟΞΙΑΣ

415 π.Χ. Ένας τεράστιος στόλος Αθηναίων κατευθύνεται -επιθετικά- προς τη Σικελία. Επικεφαλής ο Αλκιβιάδης, νέος, ωραίος, πλούσιος, μαθητής του Σωκράτη και πάνω απ' όλα φιλόδοξος. Και υποκινητής -για το λόγο αυτό- της εκστρατείας. Ποια ήταν η πορεία -πολιτική, στρατιωτική και πνευματική- της τόσο αμφιλεγόμενης προσωπικότητας του "Συμποσίου" του Πλάτωνα; Η συγγραφέας Ζακλίν ντε Ρομιγύ, ανατρέχοντας στα Κείμενα του Ξενοφώντα, του Θουκυδίδη, του Πλουτάρχου, του Πλάτωνα και όλων όσων αναφέρθηκαν στον γοητευτικό Αλκιβιάδη, σκιαγραφεί με εξαιρετικό τρόπο το πορτραίτο του στο βιβλίο της "Alcibiade, ou les dangers de l'ambition" ("Αλκιβιάδης, ή οι κίνδυνοι της φιλοδοξίας"). Σίγουρα το βιβλίο, γραμμένο "χωρίς φαντασία, με απόλυτο και ευσυνειδητο σεβασμό προς τα κείμενα", κερδίζει τον αναγνώστη, ακολουθεί βήμα βήμα τα ίχνη του "χαιδεμένου παιδιού των Αθηνών" και δέτει ερωτήματα για τους

“κινδύνους της φιλοδοξίας”, η οποία οδηγεί τον ήρωα στην εντύπωση ότι είναι υπεράνω του νόμου. “Υπάρχουν στην προσωπικότητα του Αλκιβιάδη πλευρές υπερβολικά ελκυστικές και συναρπαστικές”, δηλώνει η συγγραφέας. “Δεν υπερασπίζομαι όμως τα κακά παιδιά. Δεν συνηγορώ υπέρ των κακομαθημένων: είμαι προσκολλημένη στην ηθική. Ένας από τους σκοπούς αυτού του βιβλίου είναι άλλωστε να αποτελέσει μια αγόρευση πολιτικής ηθικής”. Σε μια εποχή όπου ο αμοραλισμός συχνά αντιμετωπίζεται ως αρετή, η άποψη της Ρομγύ μοιάζει πολύ ενδιαφέρουσα. Περιμένουμε τον “Αλκιβιάδη” της και στη γλώσσα της πατρίδας του!

ΘΑ ΤΑ ΠΟΥΜΕ ΣΤΟ INTERNET!

Καλή η επικοινωνία μέσω Internet, και φθηνή όταν πρόκειται για υπεραστική κλήση, αλλά στερείται αμεσότητας λόγω της “βουβής συνδιάλεξης”. Αυτή την έλλειψη έρχεται τώρα να καλύψει η αμερικανική Jabra Corp., με μια νέα επινόηση που μετατρέπει την εν λόγω επικοινωνία σε αμφίδρομη και ομιλούσα μέσω δύο προγραμμάτων που, ούτε λίγο ούτε πολύ, μετατρέπουν την οδόνη του PC σε τηλέφωνο και την συνδέουν τηλεφωνικά με το Internet. Έτσι με 100 δολάρια (κόστος προγραμμάτων και ακουστικού) το PC μετατρέπεται σε τηλέφωνο που δεν χρειάζεται να κρατάτε στο χέρι και η συνδιάλεξη κοστίζει όσο το τηλεφώνημα στην τοπική θύρα Internet. Πρόοδος μεν, αλλά στερείται αμεσότητας. Πότε επιτέλους θα βγει στην αγορά εξάρτημα που δεχόμενο μέσα το δάχτυλό

μας και συνδεδεμένο με το Internet θα μας διακτινίζει κοντά στο αγαπημένο πρόσωπο και θα μας επαναφέρει διά της ίδιας οδού;

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

Η πατρίδα μας κάνει σήμερα “εισαγωγές” τεχνολογικού κπov how, μια που το είδος δεν φαίνεται να ευδοκμεί στα εδάφη μας. Ωστόσο δεν ήταν πάντα έτσι: Στην Ελλάδα κάποτε ζούσαν λιοντάρια και άνθιζαν τεχνολογικά επιτεύγματα! Το Γερμανικό (ούτε αυτό είναι ελληνικό) Αρχαιολογικό Ινστιτούτο με τις μελέτες και ανασκαφές του ήρθε να μας θυμίσει, βγάζοντας στο “φως” σπουδαιότατες πτυχές του, ένα από τα σημαντικότερα τεχνικά έργα της αρχαιότητας: το Ευπαλίνιο Υδραγωγείο της Σάμου, κατασκευασμένο από τον Μεγαρέα μηχανικό Ευπαλίνο το 550 π.Χ. με σκοπό να υδροδοτηθεί η πρωτεύουσα του νησιού, το σημερινό Πυθαγόρειο. Το κατόρθωμά του είναι αξιοζήλευτο ακόμα και σήμερα, μια που κατόρθωσε να καθορίσει με αξιοθαύμαστη ακρίβεια τις κατευθύνσεις δύο τούνελ αριστερά και δεξιά του όρους Αμπελος, ώστε να συναντηθούν στο κέντρο! Η διάνοιξη της σύραγγας έγινε ταυτόχρονα από 4 εργάτες, οι οποίοι έσκαβαν εκατέρωθεν του βουνού και μάλιστα ακολουθώντας τεθλασμένη πορεία, λόγω γεωλογικών συνθηκών! Όπως λέει ο υποδιευθυντής του Γ.Α.Ι., “είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό ότι ένας άνθρωπος άρχισε το έργο έχοντας πλήρη και αποκλειστική εμπιστοσύνη στο νου του, αναμένοντας να δικαιωθούν οι υπολογισμοί του ύστερα από οκτώ χρόνια. Πιθανόν να είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας που έγινε τέτοιο τόλμημα!”

...ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΣ ΝΑ ΠΑΜΕ ΚΙ ΕΜΕΙΣ ΣΙΝΕΜΑ!

Καλά νέα για τους κινηματογραφόφιλους! - αρκεί να είναι και αληθινά. Ακούγεται ότι η φετινή κινηματογραφική χρονιά μέλλεται να είναι η καλύτερη της δεκαετίας. Σίγουρα η ποιότητα των ταινιών των τελευταίων ετών επιδέχεται αναβάθμιση και μακάρι επιτέλους να πάψουμε να "φοβόμαστε" να μπούμε στις αίθουσες προβολής, μια που τις τρεις φορές στις τέσσερις το αποτέλεσμα ήταν, ως τώρα, απογοητευτικό. Αλλη μια ελπιδοφόρα πρόβλεψη είναι πως την περίοδο '95-'96 το προβάδισμα όχι μόνο στις εντυπώσεις και την ποιότητα, αλλά ίσως και στα ταμεία θα το έχουν μη χολιγουντιανές παραγωγές. Η Ευρώπη "ανεβαίνει", ο Αντονιόνι επιστρέφει μετά 13 χρόνια ακούσιας σιωπής σε συνεργασία με τον Βέντερς, ο Αγγελόπουλος, ο Μπερτολούτσι και ο Κουστουρίτσα δηλώνουν το "παρών", ο Αλμοδοβάρ κάνει σοβαρή και όχι κίτς ταινία. Ας ελπίσουμε, μπαίνοντας στον δεύτερο αιώνα "ζωής" της η Εβδομη Τέχνη να ωριμάσει.

Γνωρίζετε ότι...

... ο ετρουσκικός Ζεϋς, ο οποίος ονομάζεται Τιπία, κατέχει τρεις κεραυνούς; Τον πρώτο μπορεί να τον εξαπολύσει αυτοβούλως υπό μορφήν προειδοποίησης, τον δεύτερο χρειάζεται η συγκατάθεση των 12 θεών -πάλι υπό μορφήν προειδοποίησης- ενώ ο τρίτος είναι η τιμωρία.

... ο θεός των αρχαίων Γερμανών του Βορρά Οντίν ήταν θεός του πολέμου και των πνευματικών θεμάτων; Ήταν ωραίος και μιλούσε με τόση άνεση και ευγλωττία που ό,τι κι αν έλεγε φαινόταν αληθινό. Η ημέρα της εβδομάδας Τετάρτη (Wednesday) έχει ρίζα το όνομα του Woden. Η Wednesday δεν είναι τίποτα άλλο παρά η κατευθείαν μεταφορά του λατινικού ονόματος Mercurii dies (ημέρα του Ερμή).

... στη μυθολογία των Εσκιμών γίνεται λόγος για έναν κατακλυσμό; Στην Αλάσκα υπήρχε η παράδοση μιας τρομερής πλημμύρας μαζί με σεισμό που σάρωσε τη χώρα, ώστε μόνο μερικοί άνθρωποι κατόρθωσαν να σωθούν.

... η οικοδόμηση του Παρθενώνα -ναός αφιερωμένος στην Αθηνά Παλλάδα- άρχισε το 447 π.Χ. και περατώθηκε το 438 π.Χ. ενώ ο γλυπτός διάκοσμος των αετωμάτων ολοκληρώθηκε το 432 π.Χ.;

... στην όψιμη ελληνιστική αρχαιότητα συναντάμε βαμούς με επιγραφές προς τους Αγνώστους Θεούς; Δηλαδή, θεοί που αγνοούνταν, ωστόσο άρμοζε να τους αποδίδονται τιμές. Υποστηρίζεται ότι η μετατροπή από πληθυντικό σε ενικό έγινε από τον ίδιο τον Παύλο, προκειμένου έτσι αυτός να συνδέσει τον άγνωστο Θεό με τη χριστιανική διδασκαλία.

... η λέξη ιμάμης είναι αραβική, που στο Κοράνιο σημαίνει τον ηγέτη, τον αρχηγό, το πρότυπο μέσα στην ισλαμική κοινότητα;

... σύμφωνα με τη χριστιανική διδασκαλία, οι άγγελοι δημιουργήθηκαν από τον θεό πριν από το σύμπαν και τους ανθρώπους και αποτελούν διάφορα γένη πνευματικών όντων που έχουν ως τόπο διαμονής τον νοητό κόσμο;

... στη μηκυναϊκή θρησκεία ο ύψιστος Θεός ήταν ο Ποσειδώνας, ο οποίος δεν ήταν ο γνωστός από τα ιστορικά χρόνια θεός του πελάγους, αλλά λατρευόταν ως χθόνιος θεός (ως Βασιλιάς του Κάτω κόσμου);

... σύμφωνα με την πίστη του Ισλάμ οι άγγελοι δημιουργήθηκαν από φως και είναι εκτελεστές των διαταγών του Αλλάχ;

... στην κινέζικη μυθολογία ο Θεός των Κρίσεων Τσουγκκ-Κβέι αυτοκτόνησε όταν του αρνήθηκαν την πρωτοκαθεδρία στις κρίσεις; Σαν αυτόχειρας γίνεται "Κβέι", περιπλανώμενο δαιμονικό πνεύμα που δεν έχει δυνατότητα να ξαναμπει στον κύκλο της μετενάρκωσης.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ σύμφωνα με τον Κάρλ Γιούγκ

*“Ο άνθρωπος χρειάζεται
τις δυσκολίες για
την υγεία του.”*

*“Με την αυτοθυσία
κερδίζουμε τον εαυτό μας,
το Εγώ μας,
γιατί μόνο αυτό
που δίνουμε το έχουμε.”*

*“Η εξατομίκευση δεν
αποκλείει, αλλά περικλείει
τον κόσμο.”*

C. Jung

Γιώργος Χρόνης

Κατά τον Γιούγκ, ο ανθρώπινος ψυχολογικός κόσμος μοιάζει σαν σφαίρα που συνήθως φωτίζεται μόνο κάποιο ή κάποια από τα τμήματά της (Σχήμα 1). Το κέντρο είναι ο Εαυτός, ο Μεγάλος άνθρωπος. Το μέρος που είναι φωτισμένο αποτελεί το Εγώ. Το Εγώ ή μάλλον τα διάφορα εγώ τα συνειδητοποιούμε ανάλογα

με το πόσο φωτίζονται. Η ανθρώπινη ολοκλήρωση και ευτυχία βρίσκεται στο φάσμα ολόκληρης της σφαίρας και κατά συνέπεια στην ταύτισή μας με τον Μεγάλο άνθρωπο, το Κέντρο (Γνώδι σαυτόν). Το επόμενο βήμα είναι η επικοινωνία και η ταύτιση της σφαίρας με την ομαδική σφαίρα του ανθρώπινου είδους (συλλογικό ασυνείδητο).

Ο Φρόιντ και Γιούνγκ γνωρίστηκαν το 1907 και υπήρξαν φίλοι αν και αργότερα οι θεωρίες τους ήρθαν σε σύγκρουση.

Το Εγώ που συνειδητοποιούμε ορίζει ταυτόχρονα το ασυνείδητο σαν την υπόλοιπη σφαίρα, αλλά κυρίως στην αντιδιαμετρική επιφάνεια της σφαίρας. Ταυτόχρονα το Εγώ βοηθείται ή εμποδίζεται από τα διπλανά μέρη, έτσι ώστε δεν υπάρχει ποτέ στασιμότητα αλλά "τρισιδιάστατη" κίνηση και προσπάθεια δυναμική σφαιρική.

Όταν όμως ο τρόπος ζωής επιβάλλει στατικότητα, τότε δημιουργούνται οι νευρώσεις και τα συμπλέγματα, οι αρρώστιες με καθαρά ψυχολογική αιτία και όχι οργανική.

Η λήμπιντο, οι λειτουργίες της συνείδησης και οι δύο γενικές τάσεις

Η λήμπιντο (όρος που ο Γιούνγκ δανείστηκε από τον Φρόιντ) δηλώνει την ολική αδιαφοροποιητή ψυχική ενέργεια. Αποτελείται από την αίσθηση, την ενόραση, τη νοημοσύνη και το συναίσθημα (Σχήμα 2). Εκδηλώνεται σύμφωνα με

τις αρχές της διατήρησης της ενέργειας και της εντροπίας. Έτσι έχουμε 4 βασικές λειτουργίες του συνειδητού:

- α) Νοητική:** καθορίζεται ο βιοτικός προσανατολισμός. Τακτοποιούνται τα ψυχικά με κανόνες λογικής.
- β) Συναίσθηματική:** αντίθετα με την προηγούμενη, αλλά σε σχέση με αυτή.
- γ) Αισθητική:** αντιλαμβάνεται τον κόσμο των αισθητών αντικειμένων με τη βοήθεια των αισθητηρίων οργάνων.
- δ) Ενορατική:** λειτουργεί "αντίθετα" με την προηγούμενη.

Αντιρρόπηση ή αναπλήρωση λειτουργίας ή τάσης

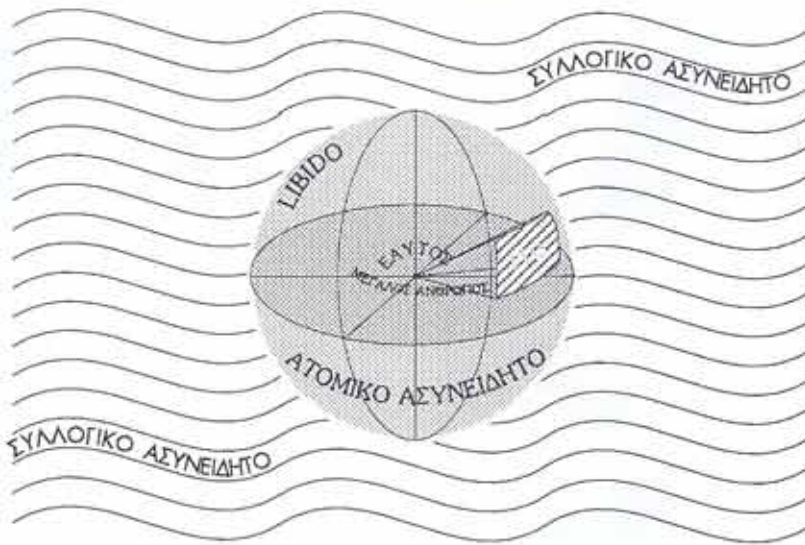
Σύμφωνα και με τον Ηράκλειτο, "η παλίντροπος αρμονία σκώσπερ τόξον και λύρης", ο Γιούνγκ μιλά με την αρχή της αντιρρόπησης ή αναπλήρωσης. Αντίρροπα συμπεριφέρονται η νόηση με το συναίσθημα και η αίσθηση με την ενόραση. Επίσης η εξωστρέφεια με την ενδοστρέφεια, το συνειδητό με το ασυνείδητο ή ακόμη ο ύπνος με την εγρήγορση. Ουσιαστικά ο άνθρωπος είναι ψυχολογικά υγιής και ευτυχής όταν φροντίζει να μη γείρει επικίνδυνα ο ζυγός προς τη μία λειτουργία ή τάση. Όταν ο τρόπος ζωής μας οδηγεί σε ακρότητες, τότε το ασυνείδητο προβάλλει συνεχώς την αντίθετη στάση, προσπαθώντας να αναπληρώσει και να ισορροπήσει την ψυχοσωματική έκφραση του ανθρώπου. Αν ο άνθρωπος συνεχίζει τα ίδια, καταπιέζοντας το ασυνείδητο, τότε καταντά υστερικός και νευρωτικός. (Μπορούμε εύκολα να καταλάβουμε γιατί σήμερα όλη σχεδόν η ανθρωπότητα πάσχει από νευρώσεις ή υστερίες, μετά από 3 σχεδόν αιώνες υλισμού και σκροτου αρθρολογισμού.) Αν προσέξουμε το σύμβολο Πακούα, θα δούμε ότι τα

αντίθετα είναι "αντιρροπητικά", αλλά ταυτόχρονα το ένα περιέχει μέσα του το σπόρο του άλλου.

Το ασυνείδητο και οι σχέσεις του με το συνειδητό

Το ασυνείδητο είναι η περιοχή των μη συνειδητών περιεχομένων και διεργασιών. Ο όρος ασυνείδητο είναι και αυτός του Φρόιντ (ο Γιούνγκ ήταν από τους καλύτερους μαθητές του Φρόιντ, αν όχι ο καλύτερος -σχετα αν κατόπιν διαφώνησε με το δόσκαλό του), αλλά ο Γιούνγκ τον συμπληρώνει και τον επεκτείνει. Διακρίνει το "προσωπικό" και το "υπερπροσωπικό ή συλλογικό ή ομαδικό". Στο προσωπικό περιλαμβάνονται παραστάσεις, βιώματα, εμπειρίες, επιθυμίες, απωθημένα κ.λπ. από τη ζωή του προσώπου, ενώ στο ομαδικό ασυνείδητο υπάρχουν οι εμπειρίες της χιλιόχρονης ζωής της ανθρωπότητας, μεταδίδονται δε ως αρχέτυπο. Εδώ ο Γιούνγκ εισάγει τον όρο "αρχέτυπο" εννοώντας αρχέγονες εικόνες, παραστάσεις, διαθέσεις, σύμβολα και γενικότερα όλα όσα περιλαμβάνουν οι μυθολογίες των λαών. Τα βλέπουμε τόσο στα όνειρα όσο και στην τέχνη, στα παραμύθια, στο φολκλόρ. Τα πιο συνηθισμένα είναι τα "μαντάλα", ο "ουροβόρος όφις", η "μητέρα", ο "πατέρας", ο "σοφός", ο "μάγος γιατρός".

Σχήμα 1

Εμφανίζονται μέσα από οριακές καταστάσεις. Ρυθμίζουν νοοτροπίες λαών, φυλών και εθνών, καθώς και τη ψυχοσύνθεσή τους. Ακόμη υπάρχουν και αρχέτυποι (που ρυθμίζουν προσωπικές συμπεριφορές) σαν συμπυκνωμένα ιδανικά παραδείγματα. Αυτά συνήθως είναι ο ιππότης (άνιμους), η ντόμα (άνιμα), το πρόσωπο (περσόνα), ο "αρχέτυπος σοφός" κ.ά. Γενικά τα φαινόμενα του ασυνείδητου έχουν λογική και σκοπό. Εκδηλώνονται πιο εύκολα στα όνειρα (αλλά και σε κινήσεις ή στάσεις). Είναι μία έξτρα συνείδηση, που όταν την ανακαλέσεις γίνεται νορμάλ. Πολλές φορές περιέχει ανάγκες, παρορμήσεις, επιθυμίες, παρολογισμούς, συμπεράσματα, λησμονιά, παρελθοντικά αλλά και μελλοντικά γεγονότα, ακόμη έμπνευση, ευφυΐα, δημιουργία.

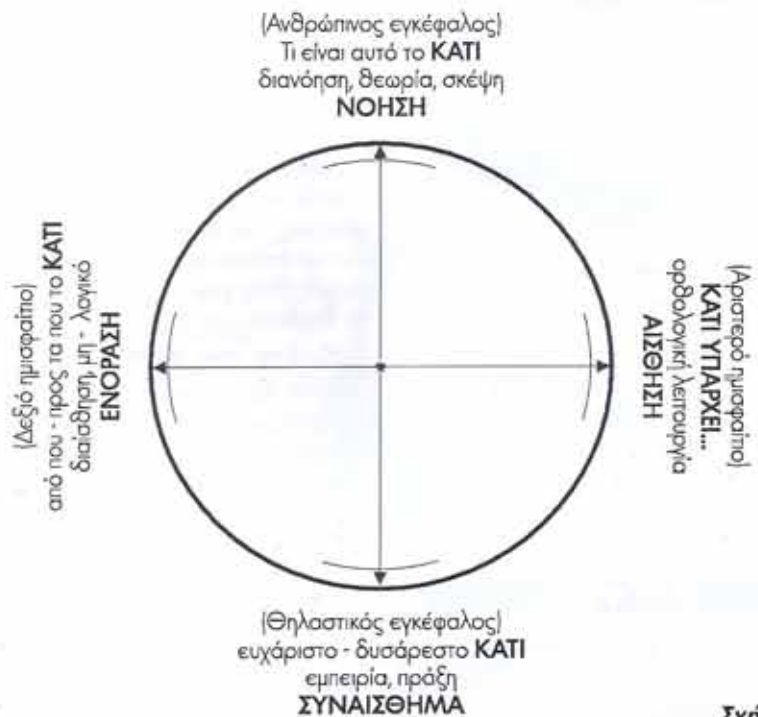
Να σημειώσουμε ότι ευτυχία κατά τον Γιουνγκ σημαίνει τουλάχιστον μία δυναμική ισορροπία μεταξύ των αντιρροπικών λειτουργιών και τάσεων της συνείδησης. Ομως προχωράμε προς την αυτογνωσία καθώς γίνεται σύνθεση των αντιθετων αυτών πόλων και επιπλέον ενοποίηση και συνεργασία συνείδητού και ασυνείδητου, ύπνου και ξύπνιου, πραγματικότητας και ονείρου.

Τότε αυτόματα ασκούμε επιρροή προς το περιβάλλον και φτάνουμε

στο αποτέλεσμα που οι πρωτόγονοι ονόμαζαν "μάνα": "είναι μία ακούσια επιρροή πάνω στο ασυνείδητο των άλλων, ένα είδος ασυναίσθητου γοήτρου, και η επίδρασή του διαρκεί μόνο για όσο χρονικό διάστημα δεν διαταράσσεται από συνειδητή πρόθεση". Η λέξη αυτή "μάνα" ή "μανιτού" ή "ορέντα" (να σημειώσουμε την άμεση σχέση με την ελληνική λέξη μανία και τα

τέσσερα είδη της κατά τον Πλάτωνα) έχει ακόμη μία σημασία, είναι μια μαγική και θεία δύναμη, που κατά τις παραδόσεις εκφράζεται μέσα από πρόσωπα φυλάρχων, βασιλέων, μάγων κ.λπ. (τοτέμ, όπλα, εικόνες, φυλακτά) και διοχετεύεται στους πιστούς προς βοήθεια ή και προς καταστροφή. Γενικά όποιος "γεμίζει" από μάνα ακτινοβολεί γοητεία, δύναμη, θαυμασμό και φόβο. Άλλοτε το μάνα κυριεύει το εγώ και τότε το συνειδητό γίνεται "προσωπικότης-μάνα", κύρια συνιστώσα του ομαδικού ασυνείδητου, ο αρχετυπικός δυνατός άντρας, ο ήρωας, ο αρχηγός, μάγος θεραπευτής, άγιος κ.λπ. Είναι μία ανδρική ομαδική μορφή που κυριεύει τη συνειδητή προσωπικότητα.

Τέλος, για να ολοκληρώσουμε αυτή την περιληπτική αναφορά μεταξύ συνειδητού και ασυνείδητου, να πούμε για το "σύμπλεγμα" που εμφανίζεται στα άτομα με ισχυρά φορτισμένα συναισθηματικά απωδημένα. Τα απωδημένα αυτά μπορούν να αποκτήσουν τέτοια δύναμη, που να γίνουν ένα δεύτερο και μάλιστα ανταγωνιστικό εγώ (έντονες φοβίες και παρανοϊκές ιδέες).

Σχήμα 2

Οι 8 ανδρώπιοι χαρακτήρες

Οι συνδυασμοί των 4 λειτουργιών της συνείδησης μαζί με τις δύο τάσεις κάνουν τον Γιουνγκ να διακρίνει 8 βασικούς ψυχολογικούς τύπους:

α) τον εξωστρεφή

- 1 διανοητικό,
- 2 συναισθηματικό
- 3 κατ' αίσθηση
- 4 ενορατικό ή διαισθητικό.

β) τον εσωστρεφή

- 5 διανοητικό
- 6 συναισθηματικό,
- 7 κατ' αίσθηση
- 8 ενορατικό.

ΕΞΩΣΤΡΕΦΗΣ

Γενική τάση της συνείδησης

Βασική τάση αποτελεί η σχέση με τον έξω κόσμο, τα αντικείμενα

Η στάση και η εξωτερική εμφάνιση του ανθρώπου αντικατοπτρίζει τον ψυχολογικό του τύπο αν και αυτό δεν αποτελεί κανόνα.

και η προσαρμογή σ' αυτά ανεξαρτήτως ηθικής αξιολόγησης.

Το περιβάλλον τον απορροφά. Τον απασχολεί τι θα πει ο κόσμος, τι ζητάει η κοινωνία και πώς θα συμμορφωθεί με αυτά.

Επιτυγχάνει έτσι μεγάλη προσαρμοστικότητα ακόμη και σε κοινωνιοπολιτικές συνθήκες που ρέουν και τα καταφέρνει στη διπλωματία, στο εμπόριο κ.λπ.

Όταν ξεπεράσει κάποια όρια, χάνει τη σύνδεση με τον εαυτό του και κινδυνεύει από νευρώσεις και υστερίες. Τον απασχολεί πάνω απ' όλα να προκαλεί το ενδιαφέρον των άλλων. Είναι μεγάλος κουτσομπόλης σε αλήθειες και ψέματα.

Η τάση του ασυνείδητου

Όσο περισσότερο ασχολείται με τα εξωτερικά, τόσο ο ψυχισμός του στρέφεται προς τα μέσα σε υποκειμενικές αξιώσεις και ανάγκες.

Εφόσον καταπιέζονται τα εσωτερικά προσωπικά στοιχεία συνεχώς, το ασυνείδητο προβάλλει στο προσκήνιο της συνείδησης πόθους και ελπίδες, προοπτικές ζωής, συναισθήματα, προσωπικές αρχές κ.ά. που ζητούν έντονα την τροφοδοσία τους.

1. Ο εξωστρεφής διανοητικός

Εκτός από την εξωστρέφεια χρησιμοποιεί τη διάνοηση σε εξωτερικά πράγματα, γεγονότα, ακόμη και σε αφηρημένες ιδέες. Ακολουθεί με ακρίβεια και αντικειμενικά τα γεγονότα και τις καταστάσεις. Θέλει να συλλέγει εμπειρικό υλικό και ας μην μπορεί να το χρησιμοποιήσει.

Το συναίσθημά του ατροφεί. Αυτό μπορεί να τον κάνει νευρωτικό. Είναι ο κατ' εξοχήν τύπος άντρα του δυτικού πολιτισμού.

2. Ο εξωστρεφής συναισθηματικός τύπος

Συνηθίζεται στις γυναίκες. Βλέπει, βιώνει και εκτιμά τα πράγματα με συναισθηματικό τρόπο. Δύσκολα πείθει, εφόσον τείνει να συμπεράνει μέσα από συναισθηματικές προβολές.

Όταν η ατροφία της διάνοησης γίνει υπερβολική, έχουμε υστερικά συμπτώματα και νηπιακή συμπεριφορά.

3. Ο εξωστρεφής κατ' αίσθηση τύπος

Λέγεται και αντιληπτικός τύπος. Προέχουν οι αισθήσεις του. Δίνεται αλλά και δένεται με αυτές στα εξωτερικά αντικείμενα, χωρίς να νοιάζεται για λογικές επεξεργασίες και συναισθηματικές εμβαθύνσεις. Επιδιώκει την απόλαυση και την καλοπέραση, είναι εύθυμος και αξιαγάπητος, εύπιστος. Μπορεί να καταντήσει ακόλαστος, ζηλιάρης και καχύποπος. Η ενόραση είναι ελάχιστα αναπτυγμένη σ' αυτόν.

4. Ο εξωστρεφής ενορατικός τύπος

Συναντάται περισσότερο στις γυναίκες. Αντιλαμβάνεται τα πράγματα "ασυνείδητα" και πολλές φορές χωρίς λογική. Με κανένα ή ελάχιστο στοιχεία προβλέπει πρόσωπα και καταστάσεις μελλοντικής. Έχει σιγουριά για το μέλλον. Συλλαμβάνει νέες ιδέες. Είναι δημιουργικός και προωθεί τα πράγματα. Περιφρονώντας τα της αίσθησης, εκτρέπεται σε δογματισμούς και αβόσμητες

μελλοντολογίες. Εγκαταλείπει μισοτελειωμένα τα πράγματα, για να σχοληθεί με άλλα.

ΕΙΣΩΣΤΡΕΦΗΣ

Γενική τάση της συνείδησης

Έχει δικές του αρχές και αντιλήψεις με τις οποίες βλέπει, βιώνει και κρίνει την πραγματικότητα. Η υποκειμενική του διάθεση προσδιορίζει τις αντιλήψεις του. Δεν νοιάζεται να προσαρμοστεί στο περιβάλλον, αλλά απαιτεί αυτό από το περιβάλλον.

Αν οι θεωρίες του δεν συμφωνούν με την πραγματικότητα, τότε τόσο το χειρότερο για την πραγματικότητα. Καταλαβαίνουμε έτσι την ιδιορρυθμία, την αντικοινωνικότητα, τους εγωισμούς και τη φιλαυτία του εσωστρεφή.

Η τάση του ασυνείδητου

Περιφρονώντας την πραγματικότητα, ενισχύεται ασυνείδητα η επιρροή των αντικειμένων πάνω του, μέχρι επικίνδυνο βαθμό. Έτσι ένας φανατικός αγώνας για ελευθερία του πνεύματος μπορεί να γίνει συνειδητή εξάρτηση από οικονομικούς και υλικούς παράγοντες. Η ανεξαρτησία της

δικής του γνώμης κινδυνεύει να γίνει αγχώδης υποταγή στην κοινή γνώμη. Η ηθική υπεροχή σε εξουτελισμό της προσωπικότητας. Τέλος η υπερβολική εσωστρέφεια καταλήγει σε νευρώση που χαρακτηρίζεται από αναποφασιστικότητα, έμμονες ιδέες, ισχυρή ευσυγκινησία, χρόνια υπερκόπωση.

1. Ο εσωστρεφής διανοητικός τύπος

Το εξωτερικό περιβάλλον είναι απλώς η αφετηρία του.

Πρώτο του μέλημα να αναγάγει το περιβάλλον στις δικές του υποκειμενικές αρχές και ιδέες, μέσα από ισχυρούς εσωτερικούς παράγοντες.

Είναι επιφυλακτικός ή ακόμη και αρνητικός στα αντικείμενα.

Εμβραδύνει χωρίς να επεκτείνει στις εντυπώσεις και στις εμπειρίες. Οι κρίσεις του φαίνονται συνήθως απότομες, ψυχρές και αυθαίρετες. Προσπαθεί να επιβάλει τα δικά του διανοήματα και πολλές φορές συγχέεται σ' έναν κόσμο από παρανοήσεις.

Συχνά ντύνεται και συμπεριφέρεται αδέξια.

Στο επάγγελμά του αρχικά διαθέτει δυομενώς τους συναδέλφους και προϊσταμένους, αλλά η καλύτερη γνωριμία μαζί του φανερώνει πολλές ικανότητες και απόδεμα καλοσύνης.

Δεν έχει αναπτυγμένο το συναίσθημα, γι' αυτό στις συμπεριφορές και στις σχέσεις του δείχνει αδεξιότητα και παιδική αφέλεια.

2. Ο εσωστρεφής συναισθηματικός τύπος

Το αναπτυγμένο του συναίσθημα γεννάει μέσα του συναισθηματική ένταση. Επειδή η ροπή δεν εκδηλώνει προς τα έξω το συναισθηματικό του κόσμο, τον κρύβει από τους άλλους.

Έτσι παρουσιάζεται σιωπηλός και δυσνόητος ή αντίθετα εκρήγνυται σε συναισθηματικές κρίσεις. Κάθε λανθάνουσα αρχτυπική εικόνα του είναι

γεμάτη συναισθηματικούς τόνους. Τα εγωιστικά συναισθήματα που τον κατέχουν φανερώνουν αυταρέσκεια και θέλει να έχει την αποκλειστικότητα στο ενδιαφέρον των άλλων.

Η κατάσταση της έκτασης του είναι πολύ γνώριμη. Βιώνει τις παραστάσεις με συναισθηματική ένταση, αντίθετα προς τον εσωστρεφή διανοητικό που τις βιώνει σε βάθος.

Θέλει να υπερέχει και να άρχει σε αντικείμενα, περιβάλλον και ανθρώπους. Έτσι συχνά εξελίσσεται σε φιλόδοξο, αρχομανή ή ακόμη τυραννικό.

Παθολογική έκφραση των χαρακτηριστικών αυτών δημιουργεί νευρασθένεια και ψυχοπάθεια.

3. Ο εσωστρεφής αντιληπτικός (κατ' αίσθηση) τύπος

Η ψυχική του διάθεση παρεμβαίνει έντονα στην πορεία που διανύει ο εξωτερικός ερεθισμός μέχρι να γίνει συνείδηση και συνείδηση.

Έτσι το τελικό αίσθημα-αντίληψη είναι αυστηρά υποκειμενικά, εφόσον ο εξωτερικός ερεθισμός χρωματίζεται έντονα από τις προδιαθέσεις, τις βαθύτερες παραστάσεις του και τις αρχτυπικές του εικόνες που λανθάνουν στο ασυνείδητο.

Φαίνεται ήρεμος και αδιάφορος.

Πραγματικά όμως είναι μαγεμένος από βαθιές εντυπώσεις του. Έχει συνήθως ανεπτυγμένα και συναίσθημα και διανόηση οπότε δυσκολεύεται να εκφραστεί και να τον κατανοήσουν ή ακόμη να κατανοήσει ο ίδιος τον εαυτό του. Λύπη τον κυριεύει όταν ο εξωτερικός κόσμος αποκαλύπτεται διαφορετικός από τις δικές του αντικειμενικές εκτιμήσεις.

Όταν αυτό επεκταθεί υπερβολικά, γεννιούνται έμμονες ιδέες που οδηγούν σε ψυχασθένεια.

4. Ο εσωστρεφής ενορατικός τύπος

Συλλαμβάνει την αλήθεια πίσω από εικόνες και αντικείμενα με μεγάλη σαφήνεια. Ερχεται εύκολα σε επαφή με αρχετυπικές εικόνες.

Βλέπει βαθιά στις ψυχές και προλέγει συχνά τα μέλλοντα. Απεχθάνεται την πραγματικότητα όπως έχει και την αποφεύγει. Φαίνεται να είναι απών, το βλέμμα του προσηλωμένο σε κάτι μελλοντικό και άσχετο με τον αισθητό κόσμο.

Υπερβολική ένταση των χαρακτηριστικών αυτών κυριεύουν τη συνείδηση με ενορατικές εσωτερικές εικόνες, έμμονα αισθήματα και οδηγούν σε νεύρωση (υποχονδρία), έμμονες δεσμεύσεις, προσκολλήσεις σε ορισμένα γεγονότα ή πράγματα, υπερευαισθησία των αισθητηρίων κ.λπ. Ο άνθρωπος γεννιέται με κάποια τάση προς έναν από τους οκτώ ανθρωπίνους τύπους κατά τον Γιουνγκ, ή με κάποιους συνδυασμούς των τάσεων αυτών.

Η τάση αυτή είναι το εργαλείο της ψυχικής ζωής του ατόμου αλλά ταυτόχρονα και το μέσο καταστροφής του, αν το χρησιμοποιήσει μονομερώς. Γι' αυτό πάντα χρειάζεται το συμπλήρωμα αυτής της τάσης με την αντιρροπική και συμπληρωματική της, ώστε το άτομο να είναι ισορροπημένο και υγιές. Βέβαια στην εποχή του Γιουνγκ, και σήμερα πολύ περισσότερο, βλέπουμε τον κόσμο γεμάτο νευρώσεις και ψυχασθένειες λόγω του μονομερούς τρόπου ζωής.

Ο ίδιος ο πολιτισμός καταστρέφεται από τις νευρώσεις, την ψυχασθένεια και την τρέλα του. Εμείς εκπλησσομάστε για το "ολιστικό" και "δυναμικά αλληλοεπηρεαζόμενα" περιβάλλον που μας φανερώνει ο Γιουνγκ μέσα στην ανθρωπίνη ψυχή, αλλά και στις σχέσεις της με τον κόσμο και τη φύση. Το μόνο που μπορούμε να πούμε για τον μεγάλο αυτό σοφό του αιώνα μας είναι πως ΗΡΘΕ ΠΡΩΩΡΑ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ.

Θα τελειώσουμε το άρθρο αυτό με λίγα λόγια του καθηγητή Δρ. E. Bohler για τον άνθρωπο Γιουνγκ: "Με την τεράστια έκταση του έργου, της ζωής του και την προσωπική επίδραση που πήγασε από τον Γιουνγκ σαν άνθρωπο και σαν ερευνητή, μόλις που μπορεί να υπολογίσει ο αμύητος τι σημαίνει αυτό, δηλαδή ότι μπροστά στο πλήθος των ιδεών που τον

κατέκλυσαν διαφύλαξε το επιστημονικό του ήθος, ότι παρέμεινε ο ανεξάρτητος, ο νηφάλιος, ότι διαφύλαξε την αλήθεια σαν κάτι αιωρούμενο και όχι τελειωμένο, σαν κάτι δυναμικό, πανάρχαιο και αιώνια νέο, σ' αυτό ακριβώς βρίσκεται η μοναδικότητα της προσωπικότητάς του στην εποχή της φτηνής προπαγάνδας και της απλής σκέψης του συστήματος".

Βιβλιογραφία:

ΣΥΝΕΙΔΗΤΟ ΚΑΙ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟ, Κ. Γιουνγκ, Εκδόσεις Αναγνωστίδη.
Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΕΓΩ, Κ. Γιουνγκ, Εκδόσεις Αναγνωστίδη.
ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ, Κ. Γιουνγκ, Εκδόσεις Αναγνωστίδη.
ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΗ, Κ. Γιουνγκ, Εκδόσεις Επίκουρος.
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΟΥ, Κ. Γιουνγκ, Εκδόσεις Αρσενίδη.
ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ, Γ.Σ. Μαρκαντώνη, Πανεπιστήμιο Αθηνών 1981.

διμελής

Βιβλία Εσωτερισμού

- φιλοσοφία
- αστρολογία
- ψυχολογία
- μυστικισμός
- αποκρυφισμός

Μπουμπουλίνας 28 · Πειραιάς

τηλ.: 4296237 · 4296494

ΤΑ ΕΝΣΤΙΚΤΑ

στη σύγχρονη και στην παγκόσμια φιλοσοφία

Σε μία προσπάθεια να γίνει καλύτερα κατανοητή η έννοια της λέξης "ένστικτο", επιχειρείται σ' αυτό το άρθρο μια διαδρομή που αρχίζει από τις βασικές θέσεις της σύγχρονης ψυχολογίας για τα ανθρώπινα ένστικτα, και που απλώνεται στις απόψεις για το ίδιο θέμα που εντοπίζονται σε κλασικά κείμενα της παγκόσμιας φιλοσοφίας, Ανατολής και Δύσης, βρίσκοντας όχι μόνο τις απόψεις για τη δύναμη των ενστίκτων, αλλά και τη στάση που ο άνθρωπος θα πρέπει να έχει απέναντί τους.

Νίκη Βαγιαννοπούλου

Στην αυγή της σύγχρονης Ψυχολογίας, καθώς οι άνθρωποι είχαν παρανοήσει πολλές από τις αρχαίες παραδοσιακές διδασκαλίες, είχε επικρατήσει η άποψη ότι ο άνθρωπος γεννιέται με όλα τα χαρακτηριστικά του γραμμένα στα γονίδια του και ότι κανένα περιβαλλοντικό στοιχείο δεν μπορούσε να τον επηρεάσει. Η διαμόρφωσή του λοιπόν σε μια θετική ή αρνητική προσωπικότητα ήταν προκαθορισμένη. Πρόκειται για την περίφημη θεωρία του Λαμπρόζο, που έλεγε ότι ο εγκληματίας γεννιέται.

Αργότερα, μία άλλη ομάδα ερευνητών κήρυξε ότι ο άνθρωπος γεννιέται σαν ένα άγραφο χαρτί (tabula rasa) και πως η προσωπικότητα του ανθρώπου θα διαμορφωθεί σύμφωνα με τις εξωτερικές επιδράσεις.

Πέρασε καιρός για να καταλάβουν οι ψυχολόγοι ότι οι δύο αυτές θεωρίες περιέχουν τμήμα της αλήθειας και ότι η πραγματικότητα βρίσκεται και στις δύο απόψεις. Σήμερα η επιστήμη δέχεται ότι ο άνθρωπος σχηματίζεται από το συνδυασμό κληρονομικών δυνάμεων που εδρεύουν μέσα στα γονίδια και την επίδραση του περιβάλλοντος (φυσικού και κοινωνικού).

Η κληρονομικότητα μεταβιβάζει στον άνθρωπο όλα τα εκ γενετής χαρακτηριστικά του, όλες τις ιδιότητες εκείνες που τον χαρακτηρίζουν προσωπικά, αλλά και τις ιδιότητες που χαρακτηρίζουν όλο το ανθρώπινο γένος, δηλαδή τα ένστικτα.

Αν και ως εδώ οι περισσότερες σύγχρονες σχολές Ψυχολογίας συμφωνούν, οι διαφορές τους βρίσκονται κυρίως στην επίδραση

του περιβάλλοντος πάνω στα κληρονομημένα χαρακτηριστικά. Έτσι η Φροϊδική σχολή θεωρεί ότι το περιβάλλον τραυματίζει τον άνθρωπο, ο οποίος μετά καλείται να επουλώσει τις πληγές του. Η Γνωστική θεωρία υποστηρίζει ότι το περιβάλλον "κακομαθαίνει" τον άνθρωπο, ο οποίος πρέπει μετά να ξεμάθει ό,τι κακό έμαθε. Και τέλος, η θεωρία του Αντλερ, αλλά και των περισσότερων θρησκειών, που παίρνουν υπόψη και τον πνευματικό παράγοντα της ελευθερίας της βούλησης, που δίνει στον άνθρωπο ελευθερία εκλογής, υπευθυνότητα, ενοχές και τύψεις. Ας εξετάσουμε όμως τις βασικές απόψεις που έχουν επικρατήσει καταρχήν για τα κληρονομημένα ανθρώπινα χαρακτηριστικά, και πιο συγκεκριμένα για τα ένστικτα.

Πρώτος από τους σύγχρονους ψυχολόγους, ο Σίγκμουντ Φρόιντ εντόπισε εκείνους τους μηχανισμούς της ψυχής, που βρίσκονται ανάμεσα στις καθαρά σωματικές λειτουργίες και στις συνειδητές πράξεις. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν κάποιες περιοχές της ψυχής, τα πιο παλιά τμήματά της, που περιέχουν κατετί κληρονομημένο που εμφανίζεται με τη γέννηση, και πάνω απ' όλα τα

ένστικτά μας, που ξεκινούν από τη σωματική οργάνωση και που βρίσκουν μια πρώτη ψυχική έκφραση με μορφές άγνωστες σε μας. Το σύνολο αυτής της σκοτεινής περιοχής το ονομάζει Εκείνο. Κάτω όμως από την επίδραση του εξωτερικού κόσμου έχει δημιουργηθεί, και συνεχίζει να δημιουργείται, μία ακόμη περιοχή, νεότερης ηλικίας, που δρα σαν ενδιάμεσο του Εκείνου και του εξωτερικού κόσμου. Πρόκειται για το Εγώ. Το Εγώ σε σχέση με τον έξω κόσμο συνειδητοποιεί τους ερεθισμούς, αποκτά εμπειρίες, αποφεύγει ακραίους ερεθισμούς, προσαρμόζεται και αλλάζει το περιβάλλον του προς όφελός του. Σε σχέση με το Εκείνο, αποκτά έλεγχο πάνω στα αιτήματα των ενστίκτων, αποφασίζει την ικανοποίησή τους, ή την αναβάλλει, ή καταπιέζει ολοκληρωτικά τους ερεθισμούς τους. Οι δυνάμεις που υποτίθεται ότι υπάρχουν πίσω από το Εκείνο ονομάζονται ένστικτα. Αντιπροσωπεύουν τα αιτήματα του σώματος πάνω στο πνεύμα. Είναι δυνατό να εντοπιστεί ένας ακαθόριστος αριθμός ενστίκτων, επειδή μπορούν να αλλάξουν το στόχο τους με τη μετατόπιση, ή να αντικαταστήσουν το ένα το άλλο.

Αλλά τελικά ο Σ. Φρόιντ κατέληξε στην υπόθεση ότι υπάρχουν δύο βασικά ένστικτα: το ερωτικό ένστικτο της αναπαραγωγής και το ένστικτο της καταστροφής ή του θανάτου. Αργότερα η θεωρία του Φρόιντ θα συμπληρωθεί από άλλους ψυχολόγους, όπως ο Κ. Γιουνγκ και ο Α. Αντλερ, που θα μιλήσουν πάνω στο ίδιο θέμα. Συγκεκριμένα ο Αλφρεντ Αντλερ θα δώσει μία άλλη όψη της τοποθέτησης αυτής, αλλάζοντας τη σημασία της δράσης του ατόμου (υποκειμένου) σε σχέση με σκοπό της δράσης (αντικείμενο). Αν για τον Φρόιντ είχε σημασία το

Ο Αλφρεντ Αντλερ (1879 - 1937)

αντικείμενο, η ικανοποίηση της επιθυμίας, για τον Αντλερ είχε σημασία το υποκείμενο, το οποίο ζητάει την εξασφάλιση και την υπεροχή. Έτσι προέκυψε το αξίωμα της δύναμης, ή το περίφημο ένστικτο εξουσίας. Ο Καρλ Γιουνγκ, ο οποίος τοποθετούσε το χώρο των ενστίκτων στο σημείο εκείνο του ασυνείδητου που ονόμαζε σκιά, πίστευε ότι μπορούσε να εναρμονίσει τις δύο αυτές θεωρίες, βρίσκοντας χρήσιμα στοιχεία και στις δύο και έλεγε ότι μπορεί να έχουν ισχύ και οι δύο, αλλά σε άλλους ανθρώπους κυριαρχεί η σημασία του αντικείμενου, σχηματίζοντας τον εξωστρεφή τύπο, ενώ σε άλλους η σημασία του υποκειμένου και τότε έχουμε τον εσωστρεφή τύπο.

Αξιοσημείωτο είναι να αναφέρουμε και μία ακόμη άποψη που πλαισιώνει αυτές τις θεωρίες, και που είναι αυτή του Νίτσε. Ο Νίτσε θεωρούσε ότι πέρα από τη δύναμη των ενστίκτων, όσα και όποια κι αν είναι αυτά, υπάρχει η ανάγκη του ανθρώπου να τα ξεπεράσει, να τα νικήσει, να κυριαρχήσει πάνω τους σαν ένας ήρωας ή σαν ένας υπεράνθρωπος. Αυτό ονομάστηκε θεωρία της επιβολής, ή με άλλες λέξεις το ένστικτο της τελειότητας. Για τον Νίτσε η ύπαρξη κάθε άλλης ορμής είναι συνέπεια της ορμής

Ο Σίγκμουντ Φρόιντ το 1932

αυτής. Αρνιόταν τη φυσική ορμή και γύρεψε μία υψηλότερη ανθρώπινη ενότητα, πέρα από το καλό και το κακό. Πίστευε ότι η αταξία είναι αποκλειστικό προνόμιο του ανθρώπου, που η συνείδησή του και η ελεύθερη βούλησή του μπορεί να λυτρωθούν από τις καταβολές του ζώου, παρ' όλες τις αντιρρήσεις της φύσης.

Τα ένστικτα στη φιλοσοφία

Μέσα στις αναζητήσεις του ανθρώπου πάντα υπήρχε, σαν κεντρικός άξονας αυτών των αναζητήσεων, η ανάγκη να γνωρίσει ο άνθρωπος τον εαυτό του, την αιτία της ύπαρξής του, τους νόμους που τον διέπουν, το σκοπό του, τα κίνητρά του. Ο παραλογισμός του ορθολογισμού έχει κάνει πολλούς σύγχρονους ερευνητές να πιστεύουν ότι οι πρώτες προσπάθειες να πέσει φως στο πιο σκοτεινό μέρος της ανθρώπινης φύσης, στο μέρος εκείνο που μας δένει με το παρελθόν μας, με την ιστορία του ανθρώπινου είδους, στον κόσμο των ενστίκτων, έγιναν μόλις στα τέλη του περασμένου αιώνα. Μια μικρή ματιά στα κλασικά από τα σωσμένα φιλοσοφικά κείμενα, όλων των πολιτισμών, θα τους διέψευδε αναμφισβήτητα. Οχι μόνο είναι γνωστό σε όλους τους κλασικούς φιλοσόφους ότι ο άνθρωπος λειτουργεί σαν μία σύνθεση που αποτελείται από την αληθινή ουσία του και από την εκδηλωμένη παρουσία του, που λειτουργεί βάσει νόμων γνωστών αλλά και άγνωστων, ελεγχόμενων αλλά και ανεξέλεγκτων, που σήμερα τους ονομάζουμε ένστικτα, αλλά γνωρίζουν και βασικές αρχές με τις οποίες θα αυξηθεί ο έλεγχος του ανθρώπου στη σκοτεινή περιοχή των ενστίκτων έτσι ώστε να μπορεί να εκφραστεί η ανθρώπινη φύση του και όχι μόνο η ενστικτώδης ή ζωώδης. Από όποιο πολιτισμό κι αν προέρχεται η οποιαδήποτε διδασκαλία, θα δούμε ότι όλες συγκλίνουν σ' ένα πράγμα: ότι η δύναμη των ενστίκτων ελέγχεται και ότι τα ένστικτα "σκοτώνονται" με την αναδιοχέτευσή τους, με τον επαναπροσδιορισμό του σκοπού της

ύπαρξης του ανθρώπου. Πρόκειται δηλαδή για τη μετάλλαξη της ενστικτώδους ενέργειας σε δύναμη ζωής, σε πράξη που επιβεβαιώνει τον ύψιστο ανθρώπινο σκοπό, που είναι η ανθρωποποίηση του ανθρώπου. Ας εξετάσουμε όμως ενδεικτικά τις αναφορές που υπάρχουν για τα ανθρώπινα ένστικτα και τη στάση που πρέπει να έχει ο άνθρωπος απέναντί τους, στα κλασικά φιλοσοφικά συστήματα.

Θιβέτ - Φωνή της Σιγής

Ο άνθρωπος που βρίσκεται στην αρχή της Ατραπού της Μαθητείας, μιας Ατραπού που έχει ως σκοπό να τον φέρει πιο κοντά στη βαθύτερη φύση του, δεν μπορεί να ξεκινήσει τα βήματά του σ' αυτήν αν δεν έχει γνωρίσει και ελέγξει πρώτα το μέρος εκείνο της ψυχής του που είναι το πιο σκοτεινό, το πιο επικίνδυνο, το πιο βαρύ υλικό μέρος του ψυχισμού του, που είναι τα ένστικτα. Καθώς αυτά φωλιάζουν μέσα στο κατώτερο μέρος του συναισθηματικού του φορέα, του Αστρικού Σώματος, έχει υποχρέωση να το μεταλλάξει, σκοτώνοντάς το στο κατώτερο του επίπεδο και κάνοντάς το να γεννηθεί στην πιο αγνή του μορφή. "Πριν μπεις σ' αυτή την Ατραπό, το σώμα της Σελήνης να καταστρέψεις πρέπει." (1) Κι όχι μόνο πρέπει να κυριαρχήσει στη δύναμη των ενστίκτων, αλλά και να ξεκαθαρίσει τα νοητικά του κίνητρα, τα οποία πολλές φορές καθορίζονται από την ανάγκη της ικανοποίησης ενός ενστίκτου, γι' αυτό έχει σαφείς οδηγίες: "Με τις ακάδαρτές σου σκέψεις πάλεψε προτού σε καταχτήσουν." (2) Είναι επίσης σαφής η γνώση της φύσης των ενστίκτων που με τη μετάλλαξη, τη μετατόπιση ή την απώθηση κάνουν

τον άνθρωπο να νομίζει ότι τα έχει ξεπεράσει, μέχρι που εμφανίζονται ξανά, με άλλη ή με την ίδια μορφή, για να τον ταλαιπωρήσουν με νέα δύναμη: "Σκότωσε την επιθυμία, μα όταν τη σκοτώσεις πρόσεξε μην από το θάνατο ξανά αναστηθεί." (3) Επίσης φαίνεται να είναι γνωστή η ιδιότητα των ενστίκτων να λειτουργούν όχι σε περιορισμένη χωροχρονική κλίμακα αλλά σαν την ίδια τη δύναμη της ζωής που δεν στερεύει ποτέ: "Ποτέ σου μην πιστέψεις πως την ασέλγεια μπορείς να καταπνίξεις με την ικανοποίηση ή με το χορτασμό, γιατί είναι μια κατάρα που ο Μάρα σκαρφίστηκε. Με την ικανοποίηση ή με το χορτασμό πίοτερο δυναμώνει, σαν το σκουλήκι που την καρδιά ρουφώντας του λουλουδιού παχαίνει." (4) Ο άνθρωπος που θέλει να μπει στο δρόμο της Γνώσης πρέπει να

Μεσαιωνική γκραβούρα που δείχνει τον εσωτερικό διαδισμό του ανθρώπου. Τα ζωϊκά ένστικτα στο κάτω μέρος και το πνεύμα που ενοποιεί το ανώτερο μέρος.

γνωρίζει τη φύση του, όχι μόνο την πνευματική αλλά και τη φυσική, όχι μόνο το συνειδητό του μέρος αλλά και το υποσυνειδητό, αυτό που ο Γιουνγκ ονόμαζε σκιά. "Προτού μπορέσεις στην πύλη να πλησιάσεις, πρέπει να μάθεις το σώμα από το νου να ξεχωρίζεις, να διαλύεις τη σκιά, και στο αιώνιο να ζεις." (5) Βλέπουμε ξεκάθαρα μία σαφή γνώση της ανθρώπινης φύσης που πρέπει να ελεγχθεί από το μαθητή, μία γνώση που μπορεί να θεωρηθεί εφάμιλλη των σύγχρονων επιστημονικών γνώσεων για τα ένστικτα και τη λειτουργία τους.

Βουδισμός - Νταμαπάντα

Στο φιλοσοφικό σύστημα του Σινάρτα Γκωτάμα Βούδα, και σε ό,τι οι μαθητές του διέσωσαν, στο ηθικό (και ψυχολογικό) μέρος της διδασκαλίας του, στο "Σούττα Πιτάκα", βρίσκουμε ξεκάθαρες αναφορές στον κόσμο των ενστικτών και στη στάση που ο άνθρωπος πρέπει να έχει απέναντί τους. "Σαν τα δέντρα που αναβλασταίνουν όταν κόβονται, αν η ρίζα παραμείνει, έτσι και ο πόθος θα ξαναπροβάλει αν δεν συντριβεί εντελώς." (6) Μ'αυτά τα λόγια έχουμε κι εδώ μία σύσταση της προσοχής μας στο γεγονός ότι τα ένστικτα δεν είναι μια απλή υπόθεση, αλλά όπως και ο Φρόνιτ υποστήριζε, η δύναμή τους είναι τεράστια και πολλές φορές μπορεί να νομίζουμε ότι έχουμε νικήσει μια ενστικτώδη επιθυμία ή ανάγκη μας κι αυτή να εμφανιστεί ξανά μπροστά μας με ανανεωμένη δύναμη. Το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε την Πραγματικότητα, να ξεπεράσουμε την πλάνη στην οποία μας οδηγεί η τυφλή εμπιστοσύνη μας στις αισθήσεις μας, να καταφέρουμε να "δούμε" τον κόσμο σε όλο του το βάθος και τον εαυτό μας σ' όλες του τις εκφράσεις, δηλαδή όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην Νταμαπάντα: "Τα ρεύματα ρέουν προς κάθε κατεύθυνση και οι περικοκλάδες ανεβαίνουν και βλασταίνουν, κόψτε τις ρίζες τους με την ενόραση." (7) Ο πραγματικός Βουδιστής φιλόσοφος ήξερε ότι αν αφεδεί στη δύναμη των ενστικτών

**Ο Βούδας κάτω από το δένδρο της γνώσης.
Ο Βούδας ζώντας την υπερβολή και την έλλειψη, τα δύο άκρα,
εμπνεύστηκε κάτω από το δένδρο της γνώσης την διδασκαλία της
"Μέσης Ατραπού" για την εξέλιξη του ανθρώπου.**

χωρίς να προσπαθήσει να τα φωτίσει με το φως της συνειδησής του, θα οδηγηθεί σε μια κατάσταση που ένας σύγχρονος ψυχολόγος θα ονόμαζε επισεικώς "Νεύρωση". Κι έτσι βρίσκουμε τα παρακάτω λόγια στην Νταμαπάντα: "Από τον πόθο γεννιέται ο φόβος και η θλίψη. Αυτός που το γνωρίζει είναι λυτρωμένος από τον πόθο και δεν έχει ούτε φόβο ούτε θλίψη". "Αυτός που έχει ελέγξει τις ορέξεις του, που λίγο νοιάζεται για το φαί, που βλέπει όλα τα πράγματα απατηλά, ταξιδεύει σαν τα πουλιά του αέρα" (8).

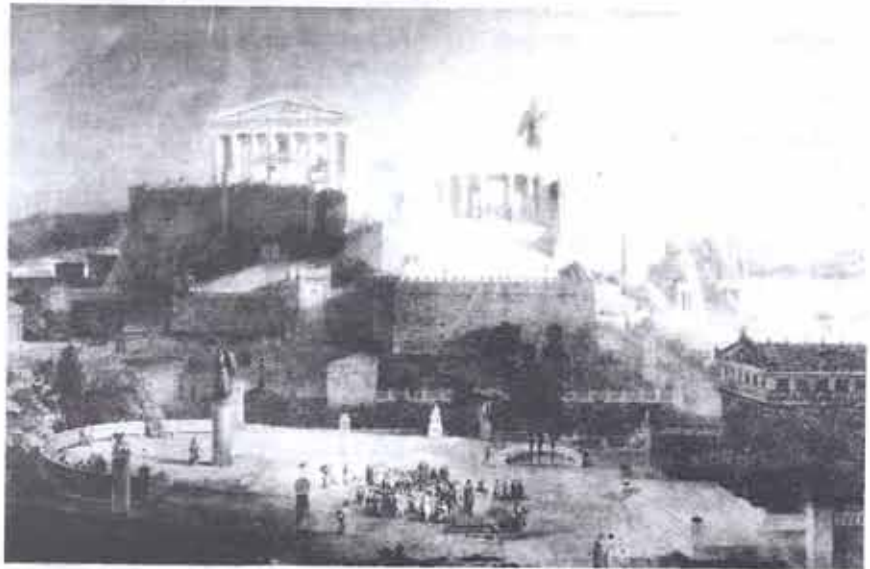
Ινδουισμός - Μπαγκαβάτ Γκιτά

Η ινδική σκέψη κινείται βασικά προς δύο αντίθετες αλλά συμπληρωματικές κατευθύνσεις: προς τα μέσα, σ' ένα κλασικό Γνώδι Σαυτόν, πέρα και πάνω και πίσω από τη συνειδητή αντίληψη του εσωτερικού μας κόσμου και προς τα έξω, σε μια αδιόκοπη προβολή και σχέση αλληλοεξάρτησης και αλληλοεπίδρασης του ανθρώπου με το περιβάλλον του. Σ' αυτή την πρωτοφανή σύνθεση της φιλοσοφικής και θρησκευτικής αντίληψης δεν ήταν δυνατόν να μην

εντοπίσουμε τη βαθιά γνώση της ανθρώπινης φύσης, που δυαδική καθώς είναι απαρτίζεται από το θεϊκό και το υλικό της μέρος, από τη φωτεινή και τη σκοτεινή της πλευρά. Βρίσκουμε μια στάση αποταύτισης από το σκοτεινό κόσμο του ενστικτού, μια στάση που βασίζεται στην αταραξία του ανθρώπου που γνωρίζει ότι αυτά τα πράγματα δεν πρέπει να αλλάζουν την κεντρική δομή της ψυχής του, ότι είναι πράγματα εφήμερα στα οποία δεν πρέπει να δώσει περισσότερη σημασία απ' αυτή που έχουν: "Οι υλικές επαφές, ω γιε της Κούντι, που δίνουν το κρύο και τη ζέση, την ευχαρίστηση και τον πόνο, πράγματα εφήμερα που πάνε κι έρχονται, μάθε να τα υποφέρεις, ω Βάρατα. Ο άνθρωπος που ετούτα τα πράγματα ούτε ταραάζουν ούτε θλίσουν, ω Καρδιά λιονταριού ανάμεσα στους ανθρώπους, ο σταθερός και σοφός άνθρωπος που παραμένει όμοιος στην απόλαυση και τον πόνο, τούτος είναι που άξια θα βρει την αθανασία" (9).

Παρ' όλη όμως τη μη ταύτιση με τα σκοτεινά ενστικτώδη κίνητρα, δεν θεωρείται σωστή η παραποίηση τους, η προσποίηση ότι δεν τα έχουμε ή ότι δεν είμαστε αυτό που

είμαστε, γιατί εκεί παραμονεύει ο κίνδυνος της εκδίκησης της ίδιας της φύσης: "Όλες οι υπάρξεις υπακούουν στη φύση τους. Τι ωφελεί να την παραβιάσουμε; Ακόμη και ο άνθρωπος που γνωρίζει ενεργεί σύμφωνα με τη φύση του. Στα αντικείμενα τούτης ή εκείνης της αισθήσεως παραμονεύουν η έλξη και η απώθηση. Μην πέσεις στην εξουσία τους, γιατί επιτίθενται στην ψυχή καθώς πορεύεται" (10). Επίσης είναι έκδηλος ο σεβασμός στο θαύμα της φύσης, που θεωρείται σαν ένα κομμάτι του Θεού, και κατά συνέπεια δική του έκφραση είναι και οι δυνάμεις της ζωής που ορίζουν το υλικό και κατώτερο μέρος του ανθρώπου με τη μορφή αισθήσεων, ενστίκτων κ.λπ.: "Το αυτί, το μάτι, η αφή, η γεύση και η όσφρηση, τα χρησιμοποιεί Εκείνος, καθώς και το πνεύμα και απολαμβάνει τα αντικείμενα του πνεύματος και των αισθήσεων. Αυτός, η ψυχή που κατοικεί στο εσωτερικό και πάνω" (11.)

Η ιδανική πολιτεία που περιέγραψε ο Πλάτωνας, βασίζονταν στα μέλη της πολιτείας, τα άτομα, τα οποία μέσω της εκπαίδευσης θα αναδείκνυαν τις αρετές τους, ενώ ταυτόχρονα θα έλεγχαν τα ένστικτα τους.

Πυθαγόρας - Χρυσά Έπη

Ερχόμενοι στις απαρχές της δυτικής φιλοσοφίας, θα βρούμε στον Κρότωνα της Ιταλίας την εσωτερική φιλοσοφική σχολή του Πυθαγόρα, που στήριζε την ύπαρξη

της στη βαθιά γνώση του ιδρυτή της για την ανθρωπινή φύση, και που με τη λειτουργία αυτής της σχολής ήθελε να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές που θα αποδεικνύονταν άξιοι να βελτιώσουν την ηθική, κοινωνική, πολιτική, αλλά και πνευματική τους υπόσταση. Από τα ελάχιστα που έχουν σωθεί από την Πυθαγόρεια διδασκαλία είναι τα "Χρυσά έπη", συμπυκνωμένοι βασικοί κανόνες της ζωής ενός Πυθαγόρειου φιλοσόφου. Οπως είναι φυσικό, δεν μπορούσαν να λείπουν από ένα τέτοιο κείμενο κάποιες οδηγίες για τη στάση που ο μαθητής έπρεπε να έχει απέναντι στα ένστικτά του. "Ταύτα μεν γνώριζε ότι ούτως έχουσι, συνήδιζε δε να είσαι κύριος των εξής: πρώτα πρώτα μεν της κοιλίας και του ύπνου και των αφροδισίων και του θυμού" (12). Είναι ξεκάθαρη η στάση που ο μαθητής πρέπει να έχει στα ένστικτά του: να καταφέρει να τα κυριαρχήσει, να μπορεί να είναι αυτός που τα γνωρίζει, τα ελέγχει και μπορεί να αποφασίζει ανεξάρτητα από αυτά. Όταν μπορεί και λειτουργεί πάνω απ' αυτά, τότε θα κατέχει τη γνώση της θείας και της ανθρωπίνης φύσης, θα καταλάβει ότι η φύση είναι όμοια με τον εαυτό της, καθώς επαναλαμβάνει λίγους και βασικούς νόμους, και θα μπορεί να είναι υγιής ψυχολογικά αφού δεν θα

Απεικόνιση της προσωπικότητας του ανθρώπου (άρμα), η οποία σύρεται ανεξέλεγκτα από τα ένστικτα των αισθήσεων (άλογα), ενώ το πνεύμα (άνθρωπος), προσπαθεί να τα δαμάσει. (Σύγχρονη απεικόνιση Ινδικής παραβολής από την Μπαγκαβάτ Γκίτα)

τυφλώνεται από ανάγκη κατοχής του αντικειμένου ή επιβεβαίωσης του υποκειμένου.

Πλάτωνας - Πολιτεία - Συμπόσιο

Από τη διδασκαλία του μεγάλου αυτού φιλοσόφου δεν θα ήταν δυνατό να λείπει η αναφορά στην ανθρώπινη ψυχή, και μάλιστα στον κόσμο των ενστικτών. Είναι μάλιστα ξεκάθαρη, λογική και εμπειριστατωμένη η άποψή του για τη φύση της ψυχής, για τη λειτουργία της και για τη μέθοδο ελέγχου της. Τις πιο ξεκάθαρες αναφορές τις βρίσκουμε στην "Πολιτεία" στο Δ' Βιβλίο, όπου ο

Πλάτωνας περιγράφει τα 3 επίπεδα του ψυχισμού, το επιθυμητικό, που είναι αυτό που αντιστοιχεί στα ένστικτα, το θυμοειδές που αντιστοιχεί με τα συναισθήματα, και το λογικό που αντιστοιχεί με το νοητικό. Τον βρίσκουμε να λέει για το επιθυμητικό: "...και το άλλο που ερωτεύεται και ταπεινά και διψά και ρίχνεται σαν παραλογισμένο στις τέτοιες επιθυμίες, αλόγιστο και επιθυμητικό, σύντροφο της (ψυχής) σε κάποιες απολαύσεις και ηδονές" (13). Αυτό το άλογο μέρος της ψυχής, κατά τον Πλάτωνα, δεν μπορεί να κυβερνά τον άνθρωπο και να καθορίζει τις δράσεις του, αλλά θα πρέπει να κυβερνηθεί από άλλα ανώτερα μέρη της ψυχής του: "Δεν ανήκει λοιπόν στο λογικό το δικαίωμα να κυβερνά, αφού αυτό έχει τη σοφία και την υποχρέωση να έχει έγνοια για ολόκληρη την ψυχή; Και το θυμοειδές πάλι δεν είναι

βοηθός και σύμμαχός του;..... Κι αφού λοιπόν με τέτοιο τρόπο ανατραφούν τα δυο

τους και μάθουν αληθινά το μάθημά τους και συμπληρώσουν την εκπαίδευσή τους, τότε αυτά θα κυβερνούν το επιθυμητικό, που είναι το μεγαλύτερο μέρος της ψυχής του καθενός και το πιο αγόρταγο" Μπορούμε να διακρίνουμε στους παραπάνω στίχους της Πολιτείας, όχι μόνο τη σαφή γνώση για τον ανθρώπινο ψυχισμό, αλλά βλέπουμε ότι υπάρχει και μια ξεκάθαρη πρόταση για τη στάση που ο άνθρωπος πρέπει να έχει απέναντι στα ένστικτά του, αλλά

Ο Μάρκος Αυρηλίου.
Ρωμαίος Αυτοκράτορας και
μεγάλος φιλόσοφος της
Στωϊκής σχολής. Η ζωή του
είναι παράδειγμα βούλησης
και πειθαρχίας στις
φιλοσοφικές του ιδέες και
αποφυγής των φιλοδοξιών
και των ματαιοτήτων.

και οδηγίες (σε άλλο σημείο του ίδιου βιβλίου) για την εκπαίδευση του θυμοειδούς και λογικού μέρους της ψυχής με τη γυμναστική και τη μουσική, ώστε να μπορούν να έχουν τον έλεγχο πάνω στο επιθυμητικό-ένστικτώδες μέρος της.

Άλλες χρήσιμες αναφορές για την άποψη του Πλάτωνα για τα ένστικτα, και μάλιστα για το ένστικτο της αναπαραγωγής, βρίσκουμε στο "Συμπόσιο". Εκεί βλέπουμε ότι θεωρεί τα ένστικτα σαν την υλική έκφραση σημαντικών νόμων, θεωρεί τις σωματικές λειτουργίες σαν τη φυσική εκδήλωση κάποιων πρωταρχικών αιτιών ή ιδεών: "Αρα εκείνο που ονομάζεται έρωσ είναι κατά βάθος η επιθυμία και η προσπάθειά μας να ολοκληρωθούμε" (15). Βρίσκουμε σ' αυτά τα λόγια όχι μόνο τη γνώση του Νόμου της αναλογίας, αλλά και μια βαθιά εσωτερική γνώση της ιστορίας του ανθρώπινου γένους μέσα από τις φυλές, που του δίνει τη δυνατότητα όχι μόνο να γνωρίζει τους νόμους, αλλά και να καταλαβαίνει τη λειτουργικότητά τους και τη θέση τους στην ιστορία της ανθρώπινης εξέλιξης. Μέσα στο έργο του Συμπόσιου βρίσκουμε μια πολύ ολοκληρωμένη άποψη για τον "εξωραϊσμό" του ενστικτού, που δεν πετυχαίνεται με την κατάρτησή του αλλά με τον εξαγνισμό του, καθώς ο άνθρωπος μπορεί να το βάλει στην υπηρεσία της Ομορφιάς και του Θείου.

Στωικισμός - Επίκτητος - Μ.Αυρηλίου

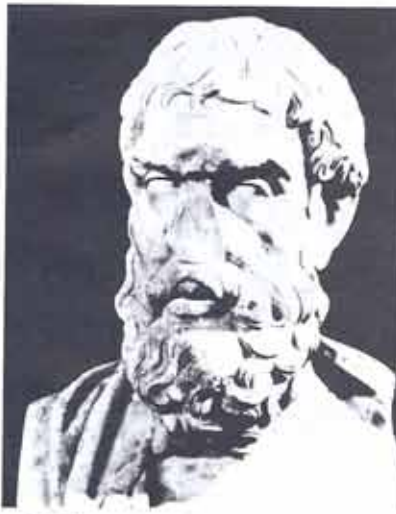
Σ' ένα από τα πιο πρακτικά φιλοσοφικά συστήματα, που είναι ο Στωικισμός, δεν θα μπορούσε να λείπει η αναφορά στο μέρος εκείνο της ανθρώπινης ψυχής που σήμερα ονομάζουμε ένστικτο και που οι Στωικοί ονόμαζαν εκδηλώσεις αισθητικού και θυμικού χαρακτήρα, στο πεδίο της "σωματικής" έκφρασης της ψυχής. Δεν θεωρείται από τους Στωικούς το ένστικτο σαν κάτι κακό, αλλά σαν μια φυσική εκδήλωση την οποία ο νους βάφει με αρέσκεια ή δυσαρέσκεια, έλκεται ή αποωθείται απ' αυτήν, δεσμεύεται ή κυριαρχεί: "Όταν οι ορμώ, συνεπεία

της αρμοιότητας συμπαθείας, αναμιγνύονται μετά της ανωτέρας ψυχής, ως αποτελούσης μετά του σώματος ενιαίον τι, τότε δεν πρέπει να αποπειραθείς να αντισταθείς εις την αίσθησιν, καθ' όσον αυτή είναι φυσική, αλλά η ψυχή να μην προσθέση εξ εαυτής την γνώμην της την περί καλού ή κακού" (16). Βέβαια η φυσική αποδοχή των σωματικών ή ψυχικών ορμών δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να αφευθούν να ορίζουν το δρόμο του ανθρώπου, γιατί κάτι τέτοιο θα σήμαινε επιστροφή στην κατάσταση του ζώου: "...Το να παρασύρσαι σπασμωδικώς από τας ορμάς είναι ιδιάζον χαρακτηριστικόν και των θηρίων και των ανδρογύνων και του Φαλάριδος και του Νέρωνος..." (17). Αντίθετα θα πρέπει να ελέγχει τις ορμές αυτές και να διατηρεί την εσωτερική του αταραξία: "Μη αφήνετε τον εαυτόν σας να παρασύρεται εδώ και εκεί, αλλά εις πάσα ορμήν σας να πράττετε το ηθικώς ορθόν και εις πάσαν παράστασιν να τηρήτε την ορθήν κρίσιν σας" (18). Και ο τρόπος για να κυριαρχήσει ο άνθρωπος στις σκοτεινές και ανεξέλεγκτες δυνάμεις του ενστικτού είναι να μένει σταθερός στο κέντρο του, στο βαθύτερο σημείο του είναι του: "Σ' ότι σου συμβαίνει μην ξεχνάς να στρέφουσαι στον εαυτό σου, και να εξετάζεις τι δύναμη έχεις να το αντιμετωπίσης. Αν ιδής μίαν ωραία, θα βρεις την δύναμη να είσαι εγκρατής. Αν σε προσβάλει κάποιος σωματικός πόνος, την υπομονή..." (19).

Επικουρισμός - Επίκουρος

Μετά την ανάπτυξη της Στωικής Σχολής, έρχεται η Επικούρεια φιλοσοφία, τόσο ίδια αλλά και τόσο αντίθετη, να επιχειρήσει να δείξει στον άνθρωπο το δρόμο προς την απόλυτη Ευτυχία. Ο Επίκουρος θεωρούσε ότι η ψυχή είναι ένα σώμα, λεπτότερης ύλης, όπου βρίσκονται όλες οι δυνάμεις της ψυχής, τα αισθήματα, οι κινήσεις, οι σκέψεις, η ζωτική δύναμη κ.λπ. Η ψυχή έχει ανάγκες προς κανοποίηση. Η οποιαδήποτε ηδονή προέρχεται από την ικανοποίηση ή εξάλλειψη αυτών των αναγκών. Η

Ο Επίκουρος

λογική θα αποφασίσει αν μια ανάγκη θα ικανοποιηθεί απλώς, ή αν θα ικανοποιηθεί με περισσότερη δόση ηδονής απ' ό τι χρειάζεται, πράγμα που πιθανόν θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο πόνο.

Κάθε αρετή κατά τον Επίκουρο είναι μια δικλείδα ασφαλείας κατά του πόνου. Μεγαλύτερη αρετή είναι η δικαιοσύνη, μεγαλύτερος καρπός της η αταραξία. Προτείνει δηλαδή την ικανοποίηση του ενστικτού με μέτρο και φυσικότητα.

Συνοψίζοντας όλες τις παραπάνω αναφορές στο σκοτεινό και μάλλον άγνωστο για το συνειδητό μας κόσμο των ενστικτών, μπορούμε να εντοπίσουμε σαφείς οδηγίες για την αρμονική συνύπαρξη του κόσμου της σκιάς και του κόσμου του φωτός, μιας και πουθενά δεν αναφέρεται καμία προτροπή για καταστροφή του, ούτε και θεωρείται σαν κάτι αρνητικό από τη φύση του.

Θεωρείται απαραίτητο να γνωρίσει ο άνθρωπος τα βάθη της ψυχής του, τους νόμους που τον αφορούν, τα κίνητρα και τις ωθήσεις του. Χρειάζεται να τους δώσει την αξία που πραγματικά έχουν, ούτε μικρότερη, ούτε μεγαλύτερη, να μην τρομοκρατείται από αυτά, αλλά να μπορεί να ξέρει ποιες είναι οι ανάγκες τους.

Τέλος, να καταφέρει να μείνει σταθερά τοποθετημένος στο κέντρο του εαυτού του, ακλόνητος, ατάραχος, γαλήνιος και βαθιά

ελεύθερος, απονέμοντας δικαιοσύνη, πρώτ' απ' όλα στο ίδιο του το σώμα και στις ανάγκες του, κατακτώντας μ' αυτό τον τρόπο την ευτυχία και την ψυχική υγεία.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

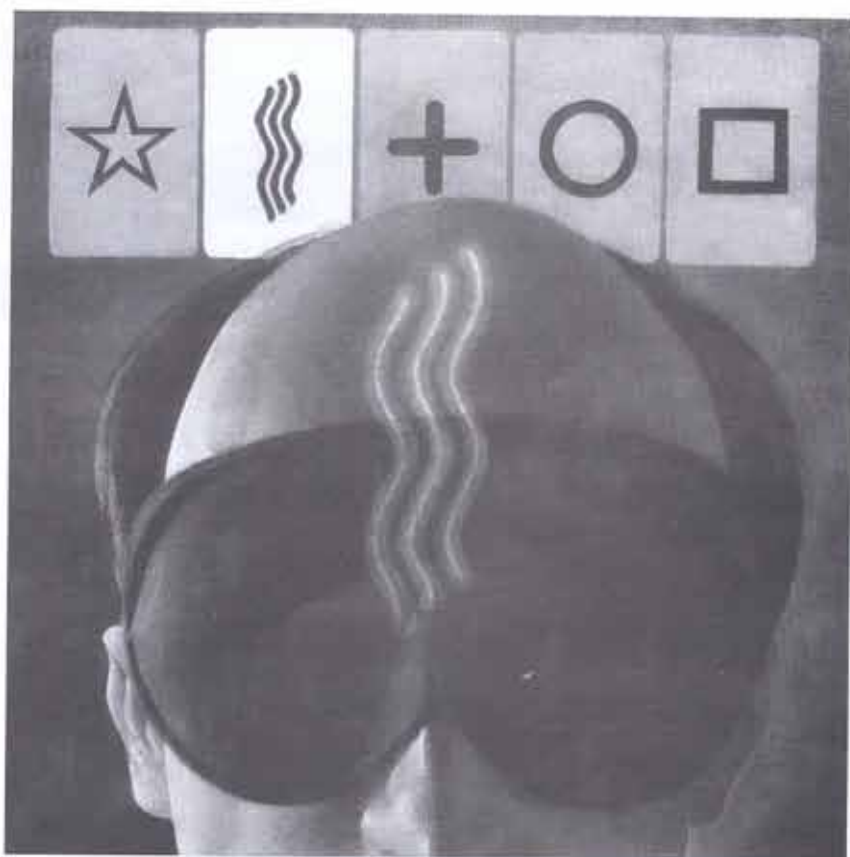
- (1) & (2) Φωνή της Σιγής, στίχοι 51 και 54.
 (3), (4) & (5) Φωνή της Σιγής, στίχοι 63, 76 και 217.
 6) & (7) Νταμαπάντα, κεφ. Ο ΠΟΘΟΣ, σελ. 60.
 (8) Νταμαπάντα, κεφ. ΑΠΟΛΑΥΣΗ, σελ. 43, κεφ. Ο ΑΡΧΑΤ, σελ. 22
 (9) & (10) Μπαγκαβάτ Γκιτά, κεφ. 2 στίχοι 14-15, κεφ. 3 στίχοι 33-34, κεφ. 15 στίχος 9.
 (12) Πυθαγόρα, Χρυσά έπη, στίχος 10, σελ. 43.
 (13) & (14) Πλάτωνος Πολιτεία, Βιβλ. Δ', στίχ. 439e, 441e, 442a
 (15) Πλάτωνος, Συμπόσιο, κεφ. XVI, Α193, σελ. 149.
 (16), (17), (18) Μ. Αυρήλιου, Τα εις εαυτόν, σελ. 133, 85, 97.
 (19) Επίκτητου, Εγχειρίδιον, Κεφ. I', σελ. 21.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) "Τι είπε πραγματικά ο Freud", Ντεϊβ. Στάφορντ-Κλαρκ, Εκδ. Γλόςος.
- 2) "Η ανθρωπογνωσία καθοδήγηση στην έκθεση", Ευγενία Κανδηλώρου-Καρυβάτη, Εκδ. Εκδοτική Εστία, Αθήνα 1987.
- 3) "Η ψυχολογία του Ασυνειδητού", Καρλ Γιουνγκ, Εκδ. Βιβλιοθήκη για όλους, Αθήνα 1955.
- 4) "Ιστορία της Φιλοσοφίας", Emile Brehier, τόμος Α', Εκδ. Αφοί Συρόπουλοι, Αθήνα 1970.
- 5) "Η φωνή της Σιγής", Ε.Π.Μπλαβάτσι, Εκδ. Νέας Εποχής, Αθήνα 1973.
- 6) "Νταμαπάντα", Εκδ. Πνευματικός Ηλιος, Αθήνα 1985.
- 7) "Μπαγκαβάτ Γκιτά", μετ. Δημ. Γαλανού, Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα 1966.
- 8) "Χρυσά Έπη, Πυθαγόρου", μετ. Εμμ. Παντελάκης, Εκδ. Πάπυρος.
- 9) "Πολιτεία, Πλάτωνος", μετ. Ι. Γρυπάρης, Εκδ. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα.
- 10) "Συμπόσιο, Πλάτωνος", μετ. Β. Δεδούσης - Γ. Κορδάτος, Εκδ. Ι. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα.
- 11) "Τα εις Εαυτόν, Μ. Αυρήλιου", μετ. F. de Giorgio, Εκδ. Ι. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα.
- 12) "Εγχειρίδιον, Επίκτητου", μετ. Α. Δολέζου, Εκδ. Πάπυρος, Αθήνα 1975.

ΠΑΡΑΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Η παραψυχολογία, και γενικότερα τα παραψυχολογικά φαινόμενα, προκαλούν μεγάλο ενδιαφέρον στις μέρες μας. Στα μέσα του αιώνα άρχισαν οι πρώτες επιστημονικές έρευνες πάνω στο θέμα, χωρίς όμως να έχουν φτάσει σε επίπεδα ολοκλήρωσης, ώστε να δημιουργηθεί μια νέα ξεχωριστή επιστήμη. Γι' αυτόν το λόγο η παραψυχολογία αποτελεί έναν κλάδο της ψυχολογίας.

Με τον όρο παραψυχολογία εννοούμε τον τομέα έρευνας που μελετά τις πιο βαθιές και άγνωστες ικανότητες και δυνατότητες του ανθρώπινου ψυχισμού. Η προσέγγιση αυτού του τομέα δεν αποτελεί κάποιου είδους μύηση σε "θαυματολογίες", αλλά την προσπάθεια για την καλύτερη κατανόηση του ανθρώπου και της ζωής γενικότερα.

Αυτό βέβαια που τα τελευταία

χρόνια αποτελεί ένα νέο πεδίο έρευνας, στην πραγματικότητα δεν είναι καθόλου νέο. Στην αρχαιότητα όλοι οι παραδοσιακοί πολιτισμοί ασχολήθηκαν με την ανάπτυξη και την εξάσκηση αυτών των δυνάμεων. Και μάλιστα δεν επρόκειτο για μία απλή διερεύνηση πάνω σε δύσκολα κατανοητά φαινόμενα, αλλά για τη σωστή εφαρμογή των Νόμων της Φύσης, ορατών και αόρατων.

Όμως για να καταλάβουμε καλύτερα την έννοια της

Ολγα Νύκταρη

παραψυχολογίας (των καταστάσεων δηλαδή που βρίσκονται πέρα και πάνω από την ψυχή), πρέπει να εξετάσουμε τον άνθρωπο σαν μία σύνθετη οντότητα που, εκτός από το φυσικό του μέρος, διαθέτει ένα ψυχολογικό και ακόμα ένα πνευματικό μέρος. Η θεώρηση αυτή είναι σύγχρονη αλλά και ταυτόχρονα πολύ παλιά και παραδοσιακή.

Η αρμονική σύνθεση αυτών των μερών ή "σωμάτων" αποτελεί την ολοκληρωμένη ανθρώπινη οντότητα. Το ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσο ο άνθρωπος γνωρίζει αυτή του την οντότητα.

Σύγχρονες έρευνες και απόψεις μας δείχνουν ότι πραγματικά γνωρίζουμε ελάχιστα τον εαυτό μας. Ο άνθρωπος έχει ένα δυναμικό, ικανότητες και δυνατότητες που είναι σχεδόν άγνωστες.

Ας παρομοιάσουμε τον άνθρωπο σαν ένα παγόβουνο που το 10% της ύπαρξής του βρίσκεται στην επιφάνεια της θάλασσας (συνειδητό) και το 90% βρίσκεται βυθισμένο μέσα στο νερό (ασυνείδητο).

Σ' αυτό το ασυνείδητο μεγάλο πεδίο, λοιπόν, υπάρχουν και

εκδηλώνονται τα λεγόμενα παραψυχολογικά φαινόμενα.

Καταλαβαίνουμε έτσι ότι η παραψυχολογία ως επιστήμη είναι η μελέτη ενός "σκοτεινού" πεδίου. Βέβαια αυτό το σκοτεινό ασυνείδητο μέρος, μέσα από την κατάλληλη εκπαίδευση, έρευνα και διοχέτευση μπορεί να φωτιστεί, κι έτσι το συνειδητό μας να διευρυνθεί.

Το πρώτο βήμα σ' αυτή την προσπάθεια είναι η μελέτη του ψυχισμού, του λεγόμενου από τον παραδοσιακό εσωτερισμό "αστρικού σώματος". Αυτό το σώμα είναι τόσο πραγματικό όσο και το φυσικό.

Τα φαινόμενά του είναι προσία στον ικανό παρατηρητή. Όπως ο τυφλός είναι ανίκανος να βλέπει τα φυσικά αντικείμενα, ή όπως πολλά φυσικά φαινόμενα χρειάζονται ειδικά μηχανήματα για να γίνουν ορατά, έτσι και ο "αστρικός τυφλός" δεν βλέπει τίποτα και πολλές

καταστάσεις ξεφεύγουν από την αντίληψή του. Χρειάζεται η συνείδηση να δρα σε αυτό το επίπεδο. Και όταν αυτό συμβεί, χρειάζεται να προχωρήσουμε παραπέρα στη μελέτη του νοητικού και ακόμα του πνευματικού μας επιπέδου.

Αντιλαμβανόμαστε έτσι πόσο μακρύς είναι ο δρόμος της αυτογνωσίας και της πραγματικής γνώσης όσον αφορά παραψυχολογικά ή μεταφυσικά φαινόμενα. Όμως και χωρίς αυτή την ανάπτυξη και γνώση, τα ονομαζόμενα παραψυχολογικά φαινόμενα συμβαίνουν και τα αντιμετωπίζουμε καθημερινά.

Δεν είναι αναγκαίο ένας άνθρωπος προικισμένος με παραψυχολογικές ικανότητες να είναι πνευματικά αναπτυγμένος, να γνωρίζει και να ελέγχει αυτές του τις δυνάμεις. Το πιο σύνηθες είναι ότι έχει γεννηθεί με αυτές και ότι πραγματικά δεν τις ελέγχει και δεν τις διοχετεύει σύμφωνα με τη δική του βούληση. Αυτός είναι και ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο οι επιστήμονες και οι μελετητές δεν έχουν φτάσει σε συγκεκριμένα αποτελέσματα και συμπεράσματα,

αλλά απλώς παρατηρούν, καταγράφουν και πειραματίζονται σε ό,τι αφορά αυτά τα φαινόμενα.

Ο εσωτερισμός δίνει τις δικές του απαντήσεις πάνω σ' αυτό το θέμα. Διδάσκει για παγκόσμιους νόμους (κάρμα, μετενσάρκωση), που επηρεάζουν την εξέλιξη του ανθρώπου και καθορίζουν τα στοιχεία με τα οποία γεννιέται και ακολουθεί αυτή την πορεία. Διδάσκει για αόρατα πεδία συνείδησης που σχετίζονται άμεσα με το ορατό, φυσικό επίπεδο. Διδάσκει για τη Μία Ζωή και για το πώς όλα τα όντα σχετίζονται μεταξύ τους. Βέβαια όλα αυτά είναι θεωρίες μη αποδεδειγμένες σύμφωνα με τη δική μας νοοτροπία, που χρειάζεται πολύ συγκεκριμένες και "ορατές" αποδείξεις. Έτσι θα χρειαστεί για πολύ καιρό ακόμα να ψάχνουμε "στα τυφλά" έως ότου μπορέσουμε να διευρύνουμε την αντίληψή μας, να γίνουμε περισσότερο συνειδητοί σε όλα μας τα επίπεδα και να αποκτήσουμε ουσιαστική γνώση.

Ας αναφέρουμε όμως και κάποια από τα πιο γνωστά και συχνότερα επαναλαμβανόμενα παραψυχολογικά φαινόμενα.

• Αστρική αναδίπλωση:

είναι η ικανότητα συνειδητής και ενεργητικής δράσης στο αστρικό επίπεδο. Αυτή συμβαίνει όταν το αστρικό σώμα απελευθερώνεται από το φυσικό. Έχει τη δυνατότητα να κινηθεί και να μεταφερθεί με απίστευτη ταχύτητα σε οποιαδήποτε απόσταση, ενώ το φυσικό σώμα παραμένει ακίνητο. Βέβαια το ίδιο φαινόμενο γίνεται ασυνείδητα κατά τη διάρκεια του ύπνου. Έτσι πολλές φορές ξυπνώντας, υπάρχει η αίσθηση στον άνθρωπο για κάτι που έζησε, χωρίς όμως συγκεκριμένη ανάμνηση.

• Ονειρικά μηνύματα:

Ο Γιουνγκ είχε πει: "Τα όνειρα είναι συχνά μια προκαταβολή του μέλλοντος". Συμβαίνει συχνά μέσω των ονείρων να αποκτήσουμε χρήσιμες γνώσεις, απαντήσεις πάνω σε συγκεκριμένα φυσικά προβλήματα και ακόμα να μεταφερθούμε μέσα στο χρόνο και να ζήσουμε καταστάσεις

μελλοντικές σε σχέση με το φυσικό "πραγματικό" χρόνο.

• Ψυχομετρία:

η ικανότητα να αναβιώσουμε παρελθοντικές καταστάσεις μέσω οποιουδήποτε αντικειμένου. Ο άνθρωπος που βρίσκεται σ' αυτή την κατάσταση οδηγείται από το συγκεκριμένο αντικείμενο, που αντιπροσωπεύει τις στιγμές και τα γεγονότα που το τύλιξαν κατά τη διάρκεια της περασμένης του ύπαρξης.

• Πρόγνωση:

δυνατότητα να γνωρίσουμε μελλοντικές δράσεις. Στην αρχαιότητα αποτελούσε έναν πολύ δυνατό δεσμό, τα Μαντεία.

• Ενόραση:

είναι η δυνατότητα αντίληψης και γνώσης πέρα από τις αισθήσεις και το συγκεκριμένο και

περιορισμένο του. Σχετίζεται με το λεγόμενο τρίτο μάτι, την ανάπτυξη της διαίσθησης στον άνθρωπο.

• Τηλεπάθεια:

η μεταβίβαση σε άλλο άτομο, με μη φυσικά μέσα, μιας εικόνας, σκέψης ή συναισθήματος. Για να γίνει αυτό, χρειάζεται να κυριαρχήσει κανείς το αστρικό και νοητικό του επίπεδο και επίσης οι σκέψεις ή τα συναισθήματα να είναι αρκετά δυνατά και καθαρά.

Αυτά είναι κάποια από τα φαινόμενα που ονομάζονται παραψυχολογικά.

Όμως ο κύκλος τους δεν κλείνει εδώ. Έτσι θα αναφερθούμε σ' αυτά σε μελλοντικό άρθρο. Αλλωστε, όπως σημειώσαμε στην αρχή, η ίδια η παραψυχολογία είναι σε εξέλιξη ενώ ήδη αποτελεί ένα ευρύ πεδίο έρευνας στις μέρες μας.

ΠΕΡΙ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Καθώς είμαστε συνηθισμένοι να περιοριζόμαστε σε άκαμπτες και απόλυτες έννοιες, η ζωή και ο θάνατος έχουν γίνει δύο θέματα προβληματισμού, έχοντας το καθένα απ' αυτά τις ιδιαίτερες αιτίες του. Καταρχήν είναι ο θάνατος αυτός που προκαλεί τη μεγαλύτερη απώθηση και φόβο, καθώς μπαίνουμε σε άγνωστα για τη νοοτροπία μας επίπεδα, όταν δεν τον θεωρούμε σαν ένα απέραντο κενό, ένα "τίποτα", χωρίς περιεχόμενο.

Delia Steinberg Guzmán

Διεθνής Διευθύντρια
της Νέας Ακρόπολης

Μ' αυτό τον τρόπο, συγκριτικά, η ζωή γίνεται περισσότερο αποδεκτή, αν και τα προβλήματά της δεν παύουν να μας συγκλονίζουν καθημερινά και, σε μερικές περιπτώσεις, να οδηγούν στην αυτοκτονία. Η ζωή έχει τις περιπλοκές της και ο θάνατος απορρίπτεται, χωρίς να είναι με βεβαιότητα γνωστό αν είναι καλύτερος ή χειρότερος από τη ζωή. Όπως και να έχουν τα πράγματα, ζωή και θάνατος παρουσιάζονται

ασυμβίβαστα μεταξύ τους, ακόμη και για πολλούς ανθρώπους που με τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις βλέπουν στο θάνατο μία άλλη πραγματικότητα ή "ζωή". Και είναι αιτιη ακριβώς η εμφανής έλλειψη συσχέτισης αυτό που πονάει πιο πολύ, καθώς μία από τις μεγαλύτερες φιλοδοξίες των ανθρώπων, σε όλες τις εποχές, είναι το να ενωθεί η ζωή με το θάνατο, σπάζοντας αυτό το τόσο σκοτεινό και βαρύ φράγμα που βρίσκεται μεταξύ τους. Όλοι θέλουν να

ξέρουν κάτι παραπάνω για το θάνατο. Πολλοί θέλουν να ξέρουν κάτι παραπάνω για τη ζωή αλλά μ' ένα πιο χαλαρό, πιο αμβλυμένο ενδιαφέρον, καθώς πιστεύουν ότι υπάρχει αρκετός χρόνος να ζήσουν τη ζωή τους και να μάθουν λίγο λίγο τα "γιατί" της. Ωστόσο είναι καλό να θυμάται κανείς ότι τα πράγματα δεν ήταν πάντα έτσι. Είναι σίγουρο ότι κάθε στιγμή υπήρξαν άνθρωποι που οι φιλοδοξίες τους ήταν μακριά από αυτό το παιχνίδι της δυαδικότητας, όμως η ιστορία σηματοδοτεί στιγμές όπου διάφοροι πολιτισμοί αντιμετώπισαν το δίπολο ζωής-θανάτου χωρίς τραυματικές εμπειρίες και το είδαν σαν τις δύο όψεις μιας ζωτικής ενότητας. Ζωή και θάνατος δεν ήταν τίποτε περισσότερο από δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Και αμφότερες γίνονταν αντιληπτές και αποδεκτές από τα πρώτα χρόνια της ανθρώπινης ζωής, με τις πρώτες διδασκαλίες. Υπήρξαν λαοί -και ανατρέχουμε για άλλη μία φορά στο παράδειγμα των Αιγυπτίων- για τους οποίους ο θάνατος ήταν η πρόσβαση στην αληθινή ζωή, στο βαθμό που το πέρασμα από τη γη συνιστούσε μια προετοιμασία για την πρόσβαση, στην άλλη την τελειότερη, πιο έντονη και πνευματική κατάσταση που επέτρεπε την άμεση επαφή με τους θεούς. Όμως και ο θάνατος επίσης ήταν περαστικός, καθώς κάθε άνθρωπον έπρεπε να επιστρέψει στο γήινο κόσμο για να αποκτήσει νέες εμπειρίες σ' αυτή την υλική και συγκεκριμένη διάσταση. Στην περίπτωση των Αιγυπτίων και πολλών άλλων λαών της αρχαιότητας (Ινδουιστές, Ιράνιοι, Σουμέριοι, Ασσύριοι, Βαβυλώνιοι, Έλληνες, Ρωμαίοι, Γερμανοί, Κέλτες και πολλοί από τους προκολομβιανούς πολιτισμούς της Αμερικής, για να μην πούμε περισσότερους) δεν εμφανίζεται τόσο έντονα αυτή η εμμονή για σύνδεση των ζωντανών με τους νεκρούς, ή με εκείνους που επρόκειτο να πεθάνουν, για να μη χανόταν η επαφή με αυτούς που έμεναν στη γη. Ήταν γνωστό ότι η πύλη μεταξύ του ενός και του άλλου κόσμου δεν ήταν

... Στην Ελληνική Μυθολογία οι αδελφοί Θάνατος και Υγνος αναλαμβάναν την μετάβαση του νεκρού από τον γήινο κόσμο στον "άλλο" κόσμο. Εδώ αναπαριστώνται να σηκώνουν τον νεκρό Σαρπηδόνα από το πεδίο της μάχης στην Τροία, κάτω από την επίβλεψη του θεού ψυχοπομπού Ερμή (δός π.Χ. Νέα Υόρκη)

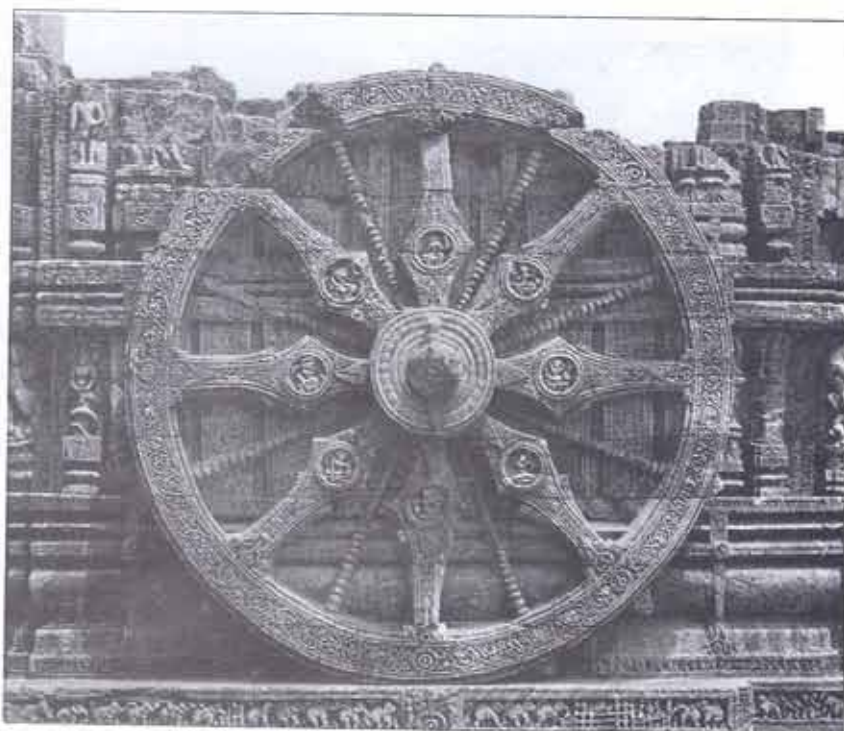
απαραβίαστη και ότι, εν πάση περιπτώσει, αν δεν υπήρχε μια τακτική επαφή, αυτό αποσκοπούσε στο να μπορούσε ο καθένας να συνεχίζει να δουλεύει στο περιβάλλον του χωρίς άχρηστες παρεμβολές. Στους αιώνες που πέρασαν από τότε άλλαξαν οι ιδέες και εκδηλώθηκαν διάφορες δρησκευτικές αντιθέσεις (στις οποίες υπεισέρχονταν πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα), με αποτέλεσμα να ανοίξει και να διευρύνεται όλο και περισσότερο ένα χάσμα μεταξύ ζωής και θανάτου και να γεννηθεί μία αυξανόμενη αβεβαιότητα μεταξύ των ανθρώπων. Οι θρησκείες, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, προσπάθησαν να κυριαρχήσουν στη ζωή και στο θάνατο, υποδεικνύοντας

συμπεριφορές στη γη που θα εξασφαλίζουν ανταμοιβές στο υπερέραν, απονέμοντας τιμωρίες και συγχωρέσεις όπως και τα συνηθισμένα δικαστήρια.

Συνδεόμενες αντιλήψεις

Ο παραδοσιακός συρμός των περισσότερων θρησκειών δεν συλλαμβάνει την ιδέα του θανάτου ως μία νέα κατάσταση της ψυχής, χωρίς να αναφέρεται αναγκαστικά σε ιδέες όπως αυτές περί προϋπαρξης της ψυχής, αθανασίας, ανάστασης, μετενσάρκωσης,

Τροχός από έναν Ινδικό Ναό του Ηλίου που απεικονίζει ένα γιγαντιαίο Ηλιακό Αρμα. Ο Τροχός από μόνος του συμβολίζει την συνεχή ροή του χρόνου και την εναλλαγή των αντιθέτων, πάνω - κάτω, φως - σκοτάδι, ημέρα - νύχτα κλπ. (1240 - 1280 Ινδία)

μεταφοράς, παλιγγενεσίας, μετεμψύωσης, και άλλες παρόμοιες. Όπως και να το εστιάσουμε, το σίγουρο είναι ότι έπρεπε -και πρέπει- να διατυπωθούν κάποιοι ορισμοί περί ψυχής και ανθρώπινου πνεύματος, γι' αυτό που πεθαίνει και αυτό που μένει, καθώς και για τις συνθήκες από τις οποίες διαιωνίζεται αυτό που παραμένει. Χωρίς να μπορούμε σε θεωρήσεις περί πνευματικής φύσης του ανθρώπου και για το ποιες είναι οι αρχές που μπορούν να ξεπεράσουν το θάνατο του σώματος, θα κάναμε μία σύντομη επισκόπηση των πιο γενικών ιδεών πάνω στο θέμα. Το να δεχτούμε ότι πέρα από τη ζωή υπάρχει μια άλλη αιώνια ζωή, ευτυχής ή θυελλώδης, ανάλογα με τα συσσωρευμένα θειτικά στοιχεία, ισοδυναμεί με το να δεχτούμε ότι η ψυχή προϋπάρχει, καθώς καταντάει παράλογο το να πιστεύουμε στην αιωνιότητα κάποιου που δεν υπήρξε ποτέ πριν εμφανιστεί στη ζωή. Η μετέπειτα διαρκής ποιότητα θα

πρέπει να έρχεται από το πριν, εκτός αν φτάσουμε στο σημείο να δεχτούμε ότι τα καπρίτσια των θεών δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά από τους ανθρώπους. Η αθανασία της ψυχής ήταν η βάση για πολλές θρησκείες και φιλοσόφους με διαφορετικό προβληματισμό: η μετεναρ୍କωση, δηλαδή το να ζει το εγώ πολλές φορές στη γη με διαφορετική φαινομενικότητα κάθε φορά, αλλά στον ίδιο ανθρώπινο παρονομαστή, με τον ίδιο τρόπο που η φύση στο σύνολό της ανανεώνεται κυκλικά χωρίς να πεθαίνει οριστικά σε κάθε εποχή του χρόνου. Εδώ χωρούν διάφορες αποχρώσεις: η αντίληψη περί της μίας και μοναδικής ανάστασης, όχι στη γη, αλλά στον ουρανό, αποκτώντας ξανά το ίδιο σώμα που είχε ο άνθρωπος και πριν, εξασφαλίζοντας έτσι την αιώνια ειρήνη από τη στιγμή που ο θεός κρίνει όλους τους ανθρώπους με το τέλος του κόσμου. Θα πρέπει να τους αναστήσει για να ζήσουν για πάντα

στον ουρανό. Άλλοι θα βρεθούν στην κόλαση και άλλοι θα μείνουν σε μια ενδιάμεση κατάσταση, όπου θα αποκαθαρθούν από τα σφάλματά τους που δεν θα είναι και τόσο μεγάλα ώστε να αξίζουν την κόλαση ούτε τόσο ασήμαντα για να τους επιτραπεί άμεσα η πρόσβαση στον παράδεισο. Στην Ινδία, ο σανσκριτικός όρος "Σαμσάρα" υποδηλώνει τον "Τροχό της Ζωής" που περιστρέφεται αδιάκοπα, αγγίζοντας μερικές φορές τον εκδηλωμένο κόσμο και περνώντας σε άλλα σημεία από τον κόσμο των πιο λεπτών ενεργειών, όπου βρίσκονται αυτοί στους οποίους αποδίδουμε τον αγοραίο χαρακτηρισμό του νεκρού. Αυτός ο τροχός βρίσκεται σε κίνηση λόγω της δράσης των ανθρώπων. Καθώς κάθε δράση γεννάει μία αντίδραση, είναι αδύνατο να σταματήσει ο γύρος της ζωής και του θανάτου, μέχρις ότου η συνείδηση εξυψωθεί και προάγει ανυστερόβουλες δράσεις, απελευθερωμένες από κάθε προσωπική επιθυμία, γενναιοδωρες και με πνεύμα υπηρεσίας προς όλα τα όντα. Τότε θα σταματήσει ο τροχός αυτός, όμως δεν θα συμβεί αύριο... Οι ελληνικοί όροι "Παλιγγενεσία" (πάλιν + γένεσις) και "μετεμψύωση" (μετ' αλλαγή + ψυχή) σηματοδοτούν ιδέες παρόμοιες με αυτές της μετεναρ୍କωσης που υποστήριζαν οι λαοί στην αρχαιότητα. Για διάφορους λόγους που λίγο ως πολύ συμπίπτουν με την ανάγκη της ψυχής για ανασύνθεση, για απόκτηση της συνείδησης της φύσης της, για αποχωρισμό από τα περιττά ψεγάδια και τις επιδράσεις της ύλης, ο άνθρωπος πρέπει να επιστρέφει στη γήινη ζωή γυρνώντας από το θάνατο. Και καθώς τα φυσικά σώματα είναι θνητά, θα επέλθει ο θάνατος ως ανάπαυση και μία παρένθεση πριν από το νέο ξεκίνημα. Αυτό που μας φαίνεται εντελώς εκτός τόπου και χρόνου και κοκώς ερμηνευμένο είναι η έννοια της μεταφοράς στο βαθμό που προβλέπει τη δυνατότητα να μετεναρκαωθεί το ανθρώπινο πνεύμα σε οποιαδήποτε μορφή ζωής, είτε αυτή είναι πέτρα, είτε

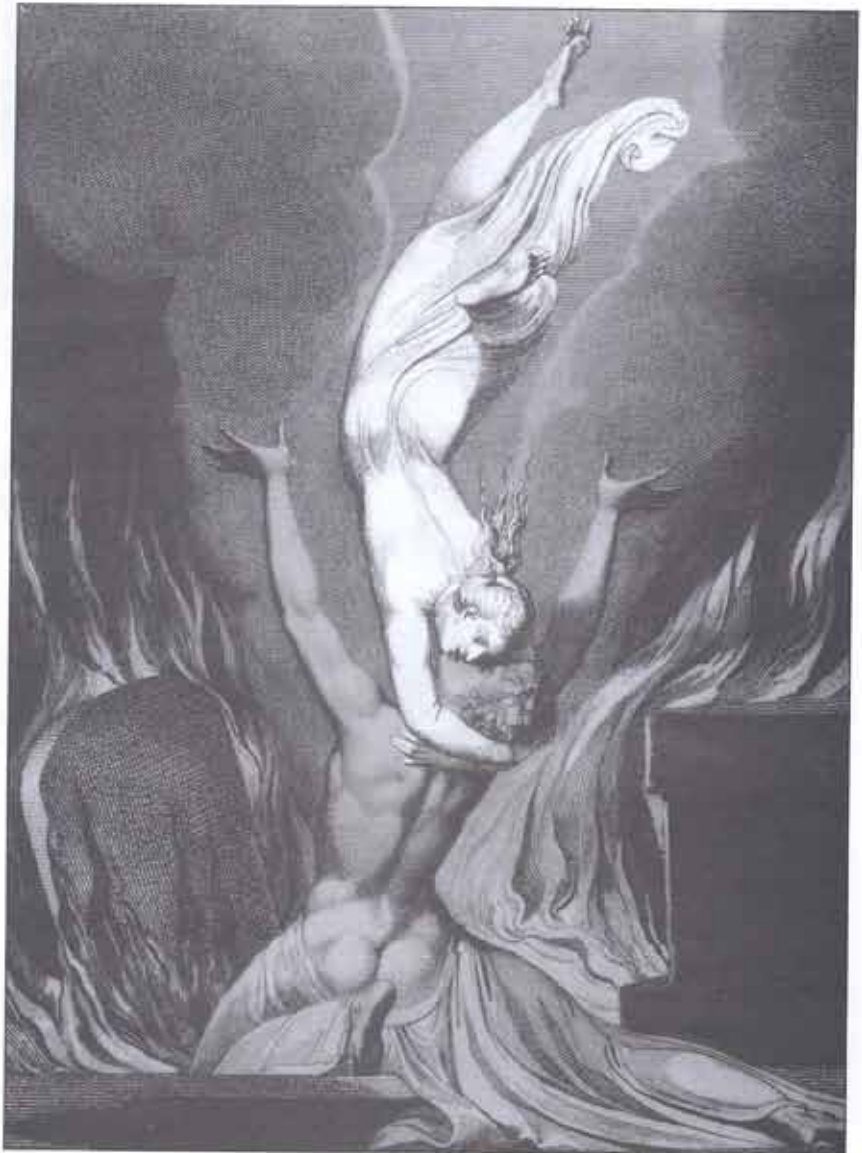
δέντρο, είτε ζώο, αντιβαίνοντας έτσι σε οποιαδήποτε λογική αρχή εξέλιξης και οδηγώντας στην εικόνα ενός απόλυτου χάους όπου τίποτα δεν έχει θέσει ή σκοπό.

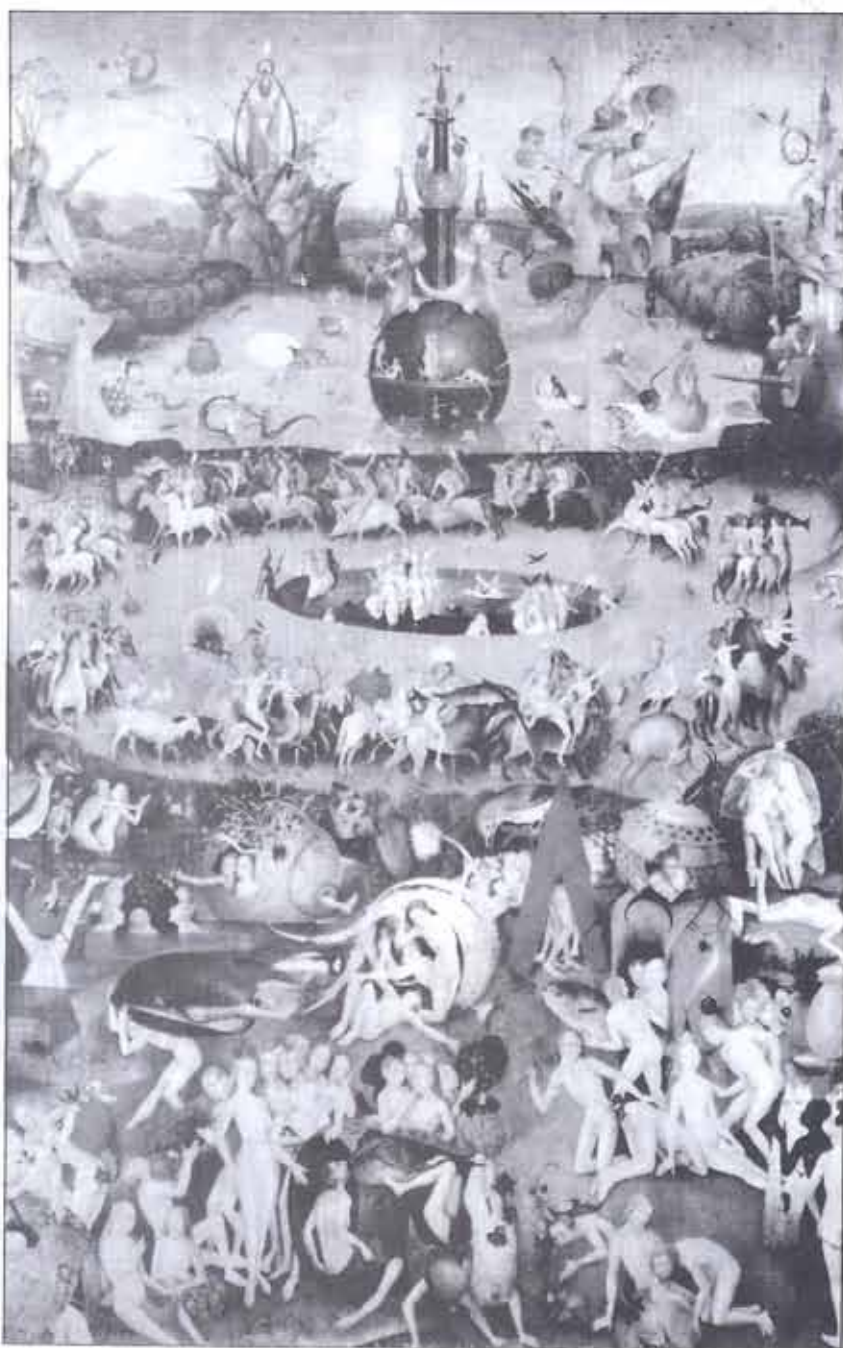
Ο φόβος του θανάτου

Από τον 6ο αιώνα και μετά, με τη Σύνοδο της Κωνσταντινούπολης επί αυτοκρατορίας Ιουστινιανού, όπου αναθεματίστηκαν ορισμένα έργα και διδασκαλίες του φιλοσόφου Ωριγένη, όλα όσα αναφέρονταν στην προϋπαρξη της ψυχής και στη μετενσάρκωση -που δεν ήταν εκτός του συνήθους χριστιανικού δόγματος- βυθιάστηκαν στη σιωπή του απαγορευμένου. Στο δυτικό κόσμο έγινε από τότε ταμπού και θα έπρεπε πια να απορριφθούν όλες οι αρχαίες θρησκείες, φιλοσοφίες και ψυχολογίες που είχαν αναπτύξει αυτές τις διδασκαλίες επί αιώνες. Με τον ίδιο τρόπο, οι διανοητές και οι συγγραφείς, είτε μυστικιστές είτε φιλόσοφοι είτε επιστήμονες, που έδιξαν τέτοια θέματα, συνάντησαν εμπόδια στις μελέτες τους, παραπονήθηκαν οι ερμηνείες τους ή απλά χαρακτηρίστηκαν τρελοί. Ένα ολόκληρο παρελθόν πλούσιο σε εμπειρίες και δαυμαστό σε σημαντικά δείγματα σοφίας, έμεινε στο σκοτάδι σε όφελος των νέων ιδεών που έρχονταν να αντικαταστήσουν τα παλιά λάθη και δεν έλειψαν εκείνοι που απέδωσαν αυτά τα λάθη σε έργα του διαβόλου, που συνηθίζει να δέτει τους ανθρώπους μπροστά σε απάτες και ψέματα, για να δοκιμάσει το κριτήριό τους. Εδώ και δύο αιώνες τα ιερά βιβλία και οι φιλοσοφικές σκέψεις των καλύτερων συγγραφέων πρέπει να διαβάζονται επί λέξει, λες και ο συμβολισμός και η κωδικοποιημένη γλώσσα να μην είχαν υπάρξει ποτέ. Ωστόσο, είναι καλά γνωστό ότι κάθε έργο επιδέχεται περισσότερη από μιας ανάγνωσης, ότι τα σύμβολα υπήρξαν πάντα και ότι η πνευματική ανάπτυξη χαρακτηρίζεται περισσότερο από το να προσεγγίζει το βαθύτερο νόημα των λέξεων παρά να περιορίζεται στις απλές παραβολές που εξυπηρετούν στο να δώσουν τα πρώτα βήματα για πρόσβαση στις

πρώτες εξηγήσεις. Για να μη στραφούμε στα παραδείγματα της Ανατολής που μπορεί να φανούν ξένα προς το δικό μας τρόπο ζωής και σκέψης, θα αναφέρουμε ένα μικρό δείγμα μεγάλων λογίων, καλλιτεχνών και φιλοσόφων της Δύσης που, από την εποχή των αρχαίων Ελλήνων μέχρι σήμερα, δεν δίστασαν να δεχτούν την αθανασία της ψυχής και τη φυσική δυνατότητα να περνάει η ψυχή από διαφορετικές ζωές, για να αποκτηθούν διαφορετικές εμπειρίες. Θα ξεκινήσουμε με το γνωστό Πυθαγόρα, για να συνεχίσουμε με τον Ηράκλειτο, τον Εμπεδοκλή, τον

Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, τον Κικέρωνα, τον Βιργίλιο, τον Οβίδιο, τον Πλούταρχο, τον Πλωτίνο και τους νεοπλατωνικούς γενικά, τον αυτοκράτορα Ιουλιανό... Ο Μεσαίωνας απλώνει ένα πέπλο πάνω στη σκέψη, η οποία εμφανίζεται ξανά με όλη της τη δύναμη στην Αναγέννηση με την πένα του Δάντη, τον Μαρσίλιο Φιταίνο, τον Πίκο ντε λα Μιράντολα, με πολλούς μεγάλους αριστοκράτες που έγιναν μαϊκήνες καλλιτεχνών και φιλοσοφικών κινήσεων όπως ο νεοπλατωνισμός, ο πυθαγορισμός, η Καβάλα, ο ερμητισμός, η αλχημεία και η μασονία. Συνεχίζουμε τις

"Ο κήπος των Τέρψεων". Πίνακας του Ιερώνυμου Μπος που απεικονίζει με ονειρικό τρόπο την ζωή σε έναν άλλο κόσμο.

Αραγε δεν είχε κανένας από αυτούς επαρκές κριτήριο για να εκδέσει τις πεποιθήσεις του ή τις φιλοσοφικά θεμελιωμένες ιδέες, αν όχι ενισχυμένες από επιστημονικές γνώσεις;

Θρησκεία και επιστήμη

Τους δύο τελευταίους αιώνες υψώθηκε ξανά ένα νέο φράγμα μεταξύ της ζωής και του θανάτου, εκτός από το πέπλο της αδύναμης κατανόησης της φύσης. Η αντιπαλότητα μεταξύ επιστήμης και θρησκείας όξυνε περισσότερο τις διαφορές αντιλήψεων και αν έμενε ακόμη κάποια χαραμάδα πνευματικής ελευθερίας, η επιστήμη αναλάμβανε να τη γελοιοποιήσει με ένα νέο ανάθεμα: "τίποτα από αυτά δεν μπορούν να αποδειχθούν", "δεν έχουμε επιστημονικές αποδείξεις γι' αυτούς τους ισχυρισμούς...". Έγινε απόπειρα να αποδειχθεί η αφηρημένη πραγματικότητα με υλικά μέσα. Έγινε προσπάθεια, και κατορθώθηκε για κάποιο διάστημα, να αναχθεί η ψυχολογική, η νοητική και η πνευματική ζωή σε εκκρίσεις διάφορων αδένων. Όλα ανάχθηκαν σε οργανικές λειτουργίες του σώματος, επομένως δεν υπήρχε πάνω από μία ζωή: αυτή. Και ο θάνατος ήταν το τέλος όλων των πραγμάτων. Όμως η επιστήμη δεν είναι διαχωρισμένη από τους ανθρώπους και ήταν η ανθρώπινη ανησυχία αυτή που έκανε την επιστήμη να στραφεί σε νέα πεδία, σε νέες έρευνες, σε νέες μορφές ερμηνείας της πραγματικότητας. Έτσι γεννήθηκαν τα πολυάριθμα "παρα": φαινόμενα παραφυσικά, παραψυχολογικά, παραφισιολογικά και άλλα παρόμοια, που προσπαθούσαν να εξηγήσουν αυτά, που μπροστά στα συγκεκριμένα γεγονότα που παρατηρούνταν, χρειάζονταν αναμφίβολα κάποια εξήγηση, όσο παράλογη κι αν ήταν αυτή. Δυστυχώς, μαζί με τις σοβαρές έρευνες που στοχεύουν στο να βρουν την αλήθεια,

αναφορές με τον Παράκελσο, τον Τζορντάνο Μπρούνο, τον Σαίξπηρ, τον Τόμας Καμπανέλα, τον Τζον Μίλτον, τον Σπινόζα, τον Λάιμπνιτς, τον Βολταίρο, τον Βενιαμίν Φραγκλίνο, τον Ντέιβιντ Χιουμ, τον Καντ, τον Λέσινγκ, το Χέρντερ, τον Γκαίτε, τον Σίλερ, τον Φίχτε, τον Χέγκελ τον Σοπενάουερ, τον Τόμας Καρλάιλ, τον Μπαλζάκ, τον Βίκτωρα Ουγκώ, τον Εμέρσον, τον

Κίργκεκαρντ, τον Φλωμπέρ, τον Ντostoγιέφσκι, τον Τολστόι, τον Ιψεν, τον Μαρκ Τουαίιν, τον Μπέρναρντ Σω, τον Γκούσταβ Μάλερ, τον Ράντγιορντ Κίπλιγκ, τον Γίτς, τον Ρομαίν Ρολάν, τον Ρίλκε, τον Χέρμαν Εσσε, τον Χαλίλ Γκιμπράν, τον Ντ. Χ. Λόρενς, τον Πρίσλεϊ, τον Αλντους Χάξλεϊ και τόσους άλλους που δεν θα τελειώναμε ποτέ αναφέροντάς τους.

Ψυχολογία

εμφανίστηκαν -όπως πάντα και όπως θα συνεχίσουν να εμφανίζονται- απατεώνες που εκμεταλλεύτηκαν το νεοτερισμό για να κάνουν καλές δουλειές. Πνευματιστές και μάγοι της δεκάρας, ενορατικοί για τα πανηγύρια και αμέτρητοι διαμεσολαβητές με το υπερπέραν έφτιαξαν το μαγαζί τους σε βάρος ενός δρόμου γνώσης, που θα μπορούσε να είχε ανοίξει με μεγαλύτερη ταχύτητα και καθαρότητα. Ωστόσο, παρόλον αυτό το σωρό των απατεώνων, η ανάγκη για γνώση, και μάλιστα καλή γνώση, διατηρεί ακόμη την ενέργειά της. Σήμερα είναι όλο και περισσότερες οι εργασίες όπου εξιστορούνται περιστατικά που θεωρούνταν περίεργα ή αδύνατα μέχρι λίγο καιρό πριν, που όμως γίνονται όλο και πιο γνωστά στο βαθμό που εξαφανίζεται ο φόβος για τυχόν αποκάλυψή τους. Γιατροί και ψυχίατροι, προστατευμένοι από την αυστηρή δεοντολογία του επαγγέλματός τους, έχουν αντιμετωπίσει πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου οι αναμνήσεις, ορισμένων ανθρώπων που βρισκόταν σε κατάσταση ύπνωσης, δεν μπορούσαν παρά να ανήκουν σε εποχές προγενέστερες της σημερινής ύπαρξής τους. Χωρίς να υπάρχει καμία δυνατότητα για τρικ ή για εσκεμμένη απάτη. Άλλες παρατηρήσεις έχουν γίνει στον τομέα των αρρώστων που τελειώνουν ή που βρίσκονται σε βαθύ κόμα ώστε να τους έχουν για νεκρούς, αλλά που "επιστρέφουν" ξανά στη "ζωή" και διηγούνται με μεγαλύτερη ή μικρότερη σαφήνεια τις εμπειρίες τους ενόσω βρισκόταν στο "υπερπέραν". Οι συμπτώσεις στις διηγήσεις τους μας επιτρέπουν να υποθέσουμε ότι θα ήταν πολύ δύσκολο να γίνει συνεννόηση με εκατομμύρια ανθρώπους σε διαφορετικούς τόπους, διαφορετικούς τρόπους εκπαίδευσης, και πεποιθήσεις, ώστε να επαναλάβουν αυτοί το ίδιο πράγμα. Φαίνεται πιο πιθανό ότι βρισκόμαστε μπροστά στο ενδεχόμενο να ανοίγουμε δρόμο σ' ένα μέτωπο που πάντα προξενούσε το φόβο και δεν διγόταν από

Η
μετάβαση
της ψυχής
από τον
κόσμο των
ζωντανών
στον
κόσμο των
νεκρών

κανέναν, από τη στιγμή τουλάχιστον που κάποια ταμπού για το θάνατο μετέφεραν σε κάτι το τρομερό και οδυνηρό αυτό το φυσικό και λογικό γεγονός στην πορεία της

Ο Τροχός της ζωής & του θανάτου "Μαντάλα" Θιβετανικής προέλευσης. Ο Γιάμα, ο κύριος του θανάτου γυρίζει τον τροχό της ζωής, του θανάτου & της αναγέννησης.

ποδούμενης, υποτίθεται, εξέλιξης. Εμφανίζεται ξανά, με σύγχρονα ρούχα, ο Σατανάς σαν υποκινητής αυτών των εμπειριών, όταν δεν γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστούν αυτές ως απλά αποτελέσματα ναρκωτικών ή εν πάση περιπτώσει σαν προϊόντα της πυρετώδους φαντασίας κάποιων ανισόρροπων. Παρ' όλα αυτά, η δύναμη κάποιων βαθιών βιωμάτων συντελεί στο να μην κλείνει ο δρόμος, αλλά αντίθετα δίνει έδαφος σε νέες προτάσεις. Είναι αναμφισβήτητο ότι υπάρχει στα ζωντανά όντα ένα "ένστικτο" -να το πούμε έτσι- της αιωνιότητας. Όλα όσα ζουν αντιστέκονται στο θάνατο, είτε με απλές δράσεις και αντανακλαστικά, είτε με τη μορφή της αγωνίας που κάνει τους ανθρώπους να υποφέρουν, καθώς υποχρεώνονται με πόνο ψυχής να εγκαταλείψουν την ύπαρξή τους για πάντα, ενώ τα όνειρα και οι ελπίδες τους είναι ακόμη ενεργά.

Εξακολουθεί να είναι δυνατή η επιθυμία του να

μην πεθάνει κανείς, να μην αφήσει τα πράγματα στη μέση ή να έχει νέες ευκαιρίες για να συνεχίσει. Εξακολουθεί να είναι ισχυρή η επιθυμία να μη χάσει κανείς οριστικά τα όντα που έχει αγαπήσει. Είναι σκληρό να αποδημούμε όταν σκεφτόμαστε ότι αφήνουμε τόσα αγαπητά πρόσωπα, χωρίς να μπορούμε να επικοινωνήσουμε περισσότερο μ' αυτά, ή ότι αυτά τα πρόσωπα θα φύγουν πριν από εμάς σ' ένα σκοτεινό κόσμο -αν είναι κόσμος- απ' όπου δεν θα μπορούν πια να βρεθούν σε επαφή μ' εμάς. Είναι σκληρό να σκεφτούμε ότι ερχόμαστε στη ζωή μόνο για μία φορά, ότι έχουμε πολύ λίγα χρόνια για να μάθουμε όλα όσα χρειαζόμαστε για να ωριμάσουμε και ότι, μετά από αυτή την εμπειρία -ευτυχισμένη ή με δυστυχία- δεν μένει άλλη διέξοδος από έναν παράδεισο πληκτικό για τους πιο ενεργούς ή μία αναξιοπρεπή κόλαση γι' αυτούς

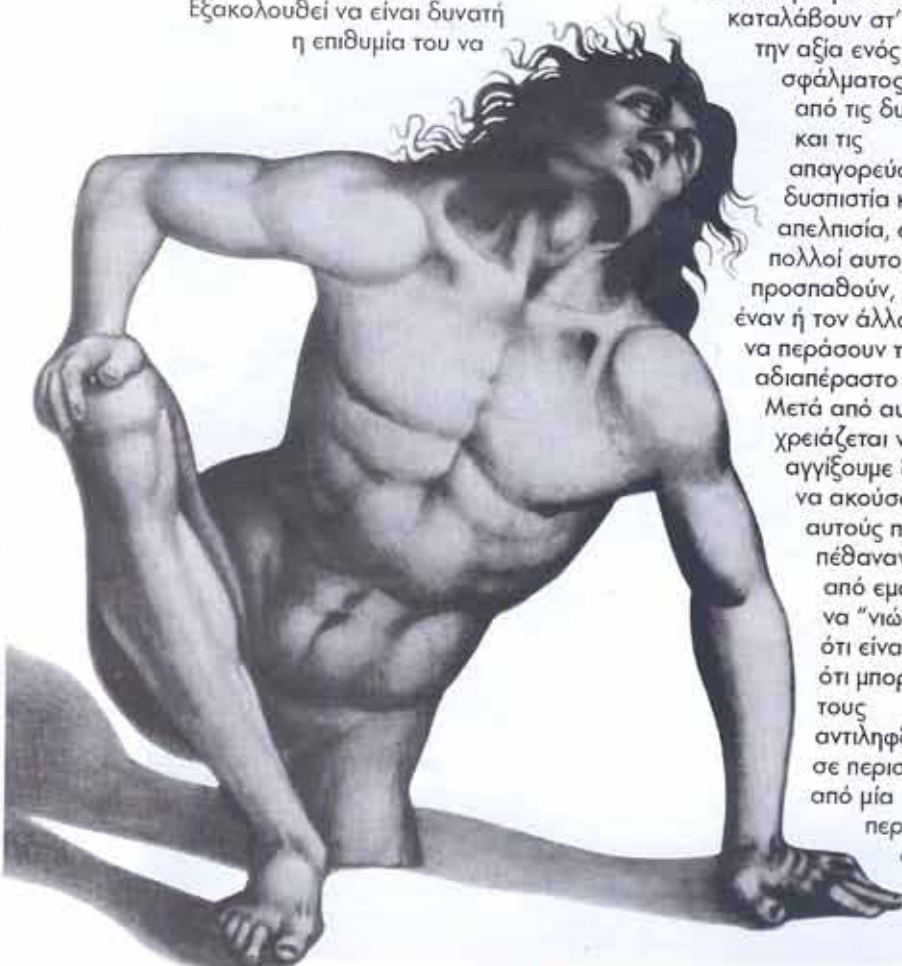
που δεν μπόρεσαν να καταλάβουν στ' αλήθεια

την αξία ενός σφάλματος. Πέρα από τις δυσκολίες και τις απαγορεύσεις, τη δυσπιστία και την απελπισία, είναι πολλοί αυτοί που προσπαθούν, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, να περάσουν το αδιαπέραστο φράγμα. Μετά από αυτό, δεν χρειάζεται να αγγίξουμε ξανά ή να ακούσουμε αυτούς που πέθαναν πριν από εμάς, για να "νιώσουμε" ότι είναι κοντά, ότι μπορούμε να τους αντιληφθούμε σε περισσότερες από μία περιπτώσεις, ότι

υπάρχουν μόνιμες ψυχολογικές, συναισθηματικές, νοητικές, ηθικές και πνευματικές σχέσεις. Μετά από όλα αυτά, είναι πολύ πιθανό εκείνοι που βρίσκονται στην "άλλη πλευρά" να επιχειρούν επίσης να φτάσουν σ' εμάς, αν όχι όλες τις ημέρες, σίγουρα σε ιδιαίτερες στιγμές, όπως συμβαίνει και στην καθημερινή ζωή, όπου δεν είμαστε κατ' ανάγκη πάντοτε στο πλευρό των άλλων για να συνηγορήσουμε και να επικοινωνήσουμε. Η ζωή αποκτάει περισσότερο νόημα αν δούμε το θάνατο ως μία φυσική ανάπαυλα, σαν έναν ύπνο που μας βοηθάει να αφομοιώσουμε χιλίες μία καταστάσεις πριν ξυπνήσουμε ξανά. Και ο θάνατος έχει νόημα στο βαθμό που συλλαμβάνουμε την ιδέα της Μίας Ζωής που εκφράζεται από τη μία και από την άλλη πλευρά του φράγματος. Ζωή και θάνατος αλληλοσπληνίζονται και αλληλοσυμπληρώνονται. Αν τώρα είμαστε ζωντανόι καθ' ομοιότητα και αναλογία έχουμε έρθει από κάποια άλλη μορφή ζωής και κατευθυνόμαστε προς μία άλλη όψη της ζωής. Γιατί -αν δεν το δεχτούμε αυτό- να υποφέρει η ανθρωπότητα με αυτό το τρομερό ένστικτο της αυτοσυντήρησης; Γιατί να δώσουμε τόπο, από πλευράς συναισθήματος και λογικής, σε κάτι που δεν υπάρχει; Θα ήταν ενδιαφέρον να μετατρεπόταν αυτός ο πόθος για επιβίωση σε μία καθαρή συνείδηση της αθανασίας, κάνοντας κάθε λεπτό της ύπαρξής μας να έχει την αξία ενός βήματος μπροστά, μιας εμπειρίας χρήσιμης για πάντα, μιας σταθερής ένωσης με αυτούς με τους οποίους βαδίζουμε τους ίδιους δρόμους.

Ετσι θα είναι δυνατό να πάψουν μια και καλή οι ατέλειωτες συζητήσεις για τη ζωή και το θάνατο και σε αντάλλαγμα να μπορούμε να είμαστε ζωντανόι και δραστήριοι τόσο στη ζωή όσο και στο θάνατο, τόσο στη μία όσο και στην άλλη πλευρά μιας πόρτας, που κάθε φορά θα μας φαίνεται όλο και λιγότερο σκοτεινή και όξια φόβου.

Εξάλλου, αυτή είναι η πόρτα του Σπιού μας για να μπαίνουμε και να βγαίνουμε.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Η φαντασία είναι μία από τις διανοητικές ικανότητες του ανθρώπου, ίσως η μόνη που δεν είναι αποτέλεσμα μιας λογικής διαδικασίας του νου. Είναι αυτή η ικανότητα που τον βοηθά να οραματιστεί, να "παίξει", να προβληθεί προς το μέλλον. Ετσι, είναι συμπληρωματική της μνήμης, που είναι αυτή η νοητική λειτουργία που μας συνδέει με το παρελθόν.

Φανή Γκούφα

Η λέξη "Φαντασία" προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό Φάνης, φαίνω-ομαι και δηλώνει τη δύναμη εκείνη του ανθρώπου μέσω της οποίας "ρίχνει φως" σε κάτι που είναι μη εκδηλωμένο. "Σκέπτομαι" σημαίνει ότι φέρνω κάτι στο νου μου και το επεξεργάζομαι. "Φαντάζομαι" σημαίνει σκέπτομαι με εικόνες. Ετσι, η φαντασία λειτουργεί σαν μία γέφυρα ανάμεσα στο ορατό και το αόρατο, το συγκεκριμένο και το αφηρημένο.

Πολύ λανθασμένα η δυτική σκέψη ταύτισε τη φαντασία με το μη πραγματικό, με το ουτοπικό, με το ψέμα σε τελική ανάλυση. Ταύτισε δηλαδή τη φαντασία με τη λεγόμενη φαντασιοπληξία. Η διαφορά όμως αυτών των δύο καταστάσεων είναι τεράστια:

- Η φαντασία ενώνει τον κόσμο του Νου με τον κόσμο της Πλάσης, της Υλης. Η φαντασιοπληξία εγκλωβίζει τον άνθρωπο στον "κόσμο του", αναγκάζοντάς τον να κάνει φαύλους κύκλους γύρω από τον εαυτό του.

- Η φαντασία ενώνει το "σκέπτομαι" με το "κάνω". Η φαντασιοπληξία χωρίζει τη γνώση από την πράξη και ναρκώνει τη συνείδηση.

"Η Φαντασία είναι το όργανο της Ψυχής, είναι το όργανο της Μεταμόρφωσης, της Ανανέωσης."

Εδώ συναντούνται τα παράδοξα και συνυπάρχουν μέσω του νόμου της αρμονίας που βγαίνει από τις αντιθέσεις. Μέσω της ικανότητας αυτής παράγεται κάθε είδους

νεοτερισμός. Δεν υπάρχει τίποτα βέβαια που ο άνθρωπος να μπορεί να φανταστεί και να μην υπάρχει ήδη, σε κάποια διάσταση. Όταν όμως μιλάμε για τη Δημιουργική Φαντασία, εννοούμε την ικανότητα του ανθρώπου να πλάθει κάτι νέο από ήδη υπάρχοντα κομμάτια. Η νέα σύνθεση είναι το έργο της Δημιουργικής Φαντασίας.

Ο Jung χώριζε τη φαντασία σε ενεργητική και δημιουργική.

Η ενεργητική χτίζει γέφυρες ανάμεσα στη συνείδηση και τα απωθημένα περιεχόμενα του ασυνείδητου. Οι εικόνες του ασυνείδητου μπορούν να απελευθερωθούν με τη φαντασία.

Η ενεργητική όμως φαντασία είναι παράγωγο της δημιουργικής.

"Η δημιουργική δραστηριότητα της φαντασίας απελευθερώνει τον άνθρωπο από τη δέσμευσή του και τον υψώνει στο επίπεδο εκείνου που παίζει. Και όπως λέει ο Σίλλερ, ο άνθρωπος είναι άνθρωπος μόνο όταν παίζει". Παίζει με το τώρα και το μετά, με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Με το σοβαρό και το μη σοβαρό, το σημαντικό και το ασήμαντο. Η φαντασία επιτυγχάνει το σκοπό της λειτουργίας της μόνο όταν δεν χρησιμοποιείται σαν φυγή από την πραγματικότητα, από το ενεργητικό έργο της συνείδησης.

Ο Adler βλέπει στη φαντασία ένα δυναμικό ρόλο, που μπορεί να τροποποιήσει τον ψυχισμό του ατόμου. "Δεν είναι οι εμπειρίες που μας αρρωσταίνουν, αλλά η γνώμη που διαμορφώνουμε γι' αυτές. Αυτή η γνώμη επηρεάζεται από τη

φαντασία μας... Η φαντασία λοιπόν επεμβαίνει στον υποκειμενικό μας κόσμο με την επίτευξη μελλοντικών στόχων."

Η Φαντασία δουλεύει με τη διάσταση του χρόνου που ονομάζουμε "μέλλον".

Προβάλλεται προς το μέλλον και τόσο πιο δυνατή και καθαρή θα είναι αυτή η προβολή, όσο μεγαλύτερη μνήμη έχει ο άνθρωπος. Η Μνήμη είναι συμπληρωματική δύναμη μ' αυτή της Φαντασίας. Είναι η ικανότητα εμβάδυνσης στο παρελθόν.

Και όπως συμβαίνει με τον καλό τοξότη, όσο πιο πίσω τραβηχτεί η χορδή τόσο πιο μακριά θα πάει το βέλος. Η Φαντασία έχει τη δική της γλώσσα που είναι οι ΕΙΚΟΝΕΣ και τα ΣΥΜΒΟΛΑ, ενώ ο λόγος είναι η γλώσσα της Νόησης. Τη σημασία των Συμβόλων γνωρίζουμε από την αυγή της ανθρωπότητας. Σύμβολα χρησιμοποίησαν όλοι οι πολιτισμοί, για όλα τα σημαντικά στοιχεία που είχαν να δώσουν και να διασώσουν. Το σύμβολο δεν είναι κάτι το τεχνητό, αλλά βγαίνει από την ίδια τη Φύση. Είναι πολυδιάστατο και περιέχει πολλαπλά μηνύματα.

Είναι ολιστικό και ο καθένας που το προσεγγίζει βλέπει κάποιες από τις όψεις του. Για παράδειγμα, το Ο θα μπορούσε να συμβολίζει το μηδέν, τον κύκλο, το γράμμα όμικρον, τον ήλιο...

Εξαρτάται από τον παρατηρητή. Ακόμη υποστηρίζεται ότι η Φαντασία είναι η χαρακτηριστική ικανότητα του δεξιού ημισφαιρίου του εγκεφάλου μας, ενώ η ικανότητα του αριστερού είναι η λογική. Η Δημιουργική Φαντασία θα ήταν τότε ο αρμονικός συνδυασμός αυτών των 2 τρόπων σκέψης, ώστε να μην αναπτυχθεί ο ένας εις βάρος του άλλου, κάτι που δυστυχώς κάνουν τα σημερινά συστήματα εκπαίδευσης.

Η δημιουργικότητα χωρίς την ικανότητα υλοποίησης και εξωτερίκευσης των όσων οραματιζόμαστε μετατρέπει τη φαντασία σε φαντασίωση και φαντασιοπληξία.

Ξεπερνώντας αυτά τα εμπόδια, θα γεννηθεί η δημιουργική φαντασία

ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ

• Η έλλειψη αυτογνωσίας

Το να βρούμε την αυθεντική μας φύση προϋποθέτει μια αγωνιστική και θετική στάση μπροστά στη ζωή και τα προβλήματά της. Οφείλεται σε στερεότυπη εικόνα που έχουμε για τον εαυτό μας και σε "συρταρωμένο νοητικό", δύσκαμπτο, μη επιδεχόμενο αλλαγές.

• Έλλειψη εμπιστοσύνης στον εαυτό μας

Η αυτοπεποίθηση αναπτύσσεται με την ικανότητά μας να εντάσσουμε τις αποτυχίες και τους πόνους μας στις εμπειρίες μας και να διδασκόμαστε απ' αυτά.

• Έλλειψη θετικών συναισθημάτων

Αυτό συμβαίνει όταν η λίστα των "κακών αναμνήσεων" είναι πιο σημαντική από των "καλών".

• Φόβος στη μοναξιά, υπερβολική ανάγκη συντροφιάς

Φοβόμαστε να μείνουμε μόνοι με τον εαυτό μας.

Η ενδοσκόπηση όμως βοηθά τη δημιουργικότητα. "Μέσα στη σιωπή γεννιέται η αλήθεια και δημιουργείται η έκφραση."

• Υπερβολικός προσανατολισμός προς το παρελθόν ή το μέλλον

Ετσι δεν υπάρχει επαφή με την πραγματικότητα. Σ' αυτό παίζει ρόλο η ηλικία, οι εμπειρίες, ο χαρακτήρας του ανθρώπου (πόσο ρεαλιστής είναι), αλλά γενικά πρέπει ο άνθρωπος να βρει τη δική του ισορροπία σε σχέση με τη διευθέτηση όλων των διαστάσεων του χρόνου.

στον άνθρωπο. Και τότε αυτός θα έχει ορισμένα χαρακτηριστικά, τα οποία θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε:

- Θα έχει ευκολία στην έκφραση.
- Θα είναι εύκαμπτος, χωρίς να "σπάει".
- Θα έχει πρωτοβουλία.
- Θα έχει περιέργεια και ενεργητικότητα.
- Θα είναι ανοικτός μπροστά στις συγκινήσεις.
- Θα μετατρέπει τις δυσκολίες σε κίνητρα.
- Θα είναι επίμονος και συγκεντρωμένος.
- Θα έχει την ικανότητα να σκέπτεται με εικόνες.
- Θα αναπτύξει ένα πνεύμα περιπέτειας.
- Θα έχει την ικανότητα να αναλάβει "ρίσκο".
- Θα μπορεί να νικάει το φόβο και την ντροπή μπροστά στις δυσκολίες.

Η Δημιουργική Φαντασία είναι λοιπόν μία τεράστια και σημαντικότερη δύναμη του ανθρώπου. Από τους περισσότερους

από μας δυστυχώς μένει ανεκμετάλλευτη. Είναι η δύναμη αυτή που έχει δώσει την ώθηση σε τόσους επιστήμονες, καλλιτέχνες, εφευρέτες, ιδεολόγους στο πέρασμα των αιώνων. Είναι η δύναμη αυτή υπεύθυνη για κάθε καινοτομία που έχει να επιδείξει κάθε άνθρωπος, κάθε λαός, κάθε πολιτισμός, κάθε κλάδος της γνώσης.

Πιο μεταφυσικά, είναι η γεφυροποιός δύναμη που ενώνει τον άνθρωπο με το Θεό, το δημιούργημα με τον Δημιουργό. Αυτή η δύναμη που ενώνει τους κόσμους, όσο διαφορετικοί κι αν είναι. "Η Δημιουργικότητα γεννιέται από τη σύγκρουση, όπως το μαργαριτάρι δημιουργείται από την τριβή του κόκκου άμμου στο εσωτερικό του όστρακου." ✍

Βιβλιογραφία

- * "Η Φαντασία" του Ι. Ευαγγέλου, εκδ. Ιάμβλιχος, Αθήνα 1993
- * "Η Δημιουργική Φαντασία", Ινστιτούτο HERMES της Νέας Ακρόπολης, Αθήνα 1991
- * "Τα τέσσερα Αρχέτυπα" C. Jung

"ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ" γίνε καλύτερος

ΑΠΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Σ' αυτή τη νέα σελίδα θα παρουσιάσουμε διαδοχικά ορισμένες ασκήσεις αυτοβελτίωσης.

Είναι απλές και μπορεί ο καθένας να τις κάνει μόνος του, αρκεί να μην πέφτει στην υπερβολή.

Έχουν χρησιμοποιηθεί από τα παραδοσιακά συστήματα εσωτερικής αναζήτησης μέσα στο πέρασμα του χρόνου και ισχύουν και στην εποχή μας.

Δεν είναι δύσκολες, περίπλοκες ή εξεζητημένες, ούτε υπόσχονται "θαύματα", περίεργες και υπερφυσικές δυνάμεις σε "λίγες ημέρες". Απλά θα δώσουν στον καθένα τη δυνατότητα να γνωρίσει τον εαυτό του και να βελτιώνεται αργά αλλά σταθερά.

1. Επανάληψη - Βούληση

Όλες οι ασκήσεις που ακολουθούν βασίζονται στη σταθερή επανάληψή τους. Πολλές φορές θα βρεις χίλιες δυο δικαιολογίες για να μην τις κάνεις. Τότε θα πρέπει να επιμείνεις. Το να πετυχαίνεις κάθε φορά, παρά τα όποια εμπόδια, να τηρείς σταθερά την επανάληψη των ασκήσεων είναι μία επιπλέον άσκηση για τη βούλησή σου.

2. Παρατήρηση του εαυτού σου

Κάθισε κάπου αναπαυτικά. Ηρέμησε το νου και τις συγκινήσεις σου. Παρατήρησε το ρυθμό της αναπνοής σου. Να αναπνέεις απολά, χαλαρά και ήρεμα. Κλείσε τα μάτια και σκέψου τον εαυτό σου. Παρατήρησέ τον σαν θεατής. Πώς είναι το σώμα σου, πώς αντιδράς στις διάφορες καταστάσεις, συναισθήματα, φαντασία, μταιοδοξίες, σχέσεις, ομιλία, στόχους και όσα άλλα περισσότερα πράγματα μπορείς. Μην υπερηφανεύεσαι για τα καλά ούτε να λυπάσαι για τα άσχημα. Απλά να παρατηρείς και να επισημαίνεις. Μετά περνάς στην επόμενη άσκηση.

3. Τα αντίθετα

Αφού έχεις παρατηρήσει καλά τον εαυτό σου, ξεχώρισε ορισμένα από τα άσχημα πράγματα που παρατήρησες. Πάρε ένα από αυτά και αφού το έχεις εντοπίσει και

προσδιορίσει αρκετά καθαρά, άρχισε να σκέφτεσαι το αντίθετό του θετικό. Π.χ., αν εκφράζεσαι άσχημα θυμωμένα, σκέψου ότι μιλάς ήρεμα και ευγενικά, αν φοβάσαι σκέψου το θάρρος και ούτω καθ' εξής. Σιγά σιγά, με το πέρασμα του χρόνου και την επανάληψη της άσκησης, θα διαπιστώσεις ότι θα προτιμάς το σωστό από το λάθος, το καλό από το κακό.

4. Η σιωπή

Όλοι έχουμε την τάση να μιλάμε ανεξέλεγκτα και συνεχώς. Όμως στη σιωπή -και μάλιστα την ελεγχόμενη- κρύβεται μεγάλη δύναμη. Προσπάθησε να ασκηθείς στη σιωπή διαλέγοντας ένα ήσυχο μέρος και να παραμένεις σιωπηλός σ' αυτό ένα μικρό χρονικό διάστημα. Προσπάθησε να σταματήσεις τον εσωτερικό διάλογο των σκέψεών σου. Μπορείς να βάζεις μόνος σου ένα μικρό πρόγραμμα. Ένα τέταρτο κάθε μέρα. Μία φορά την εβδομάδα μία ώρα. Μία φορά το μήνα δύο ώρες. Σιγά σιγά θα ανακαλύψεις την τόνωση και την ξεκούραση που σου προσφέρει η σιωπή.

• Για όλες τις ασκήσεις να έχεις υπόψη ότι χρειάζεται μέτρο. Μην πέφτεις στην υπερβολή. Όταν συστήνονται χρονικές διάρκειες, να τις τηρείς αλλά να μην τις αυξάνεις. Αυτό που είναι πιο σημαντικό είναι η σταθερή τήρηση του προγράμματος και όχι η αύξηση του χρόνου, της έντασης κ.λπ. Παν μέτρον άριστον.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ

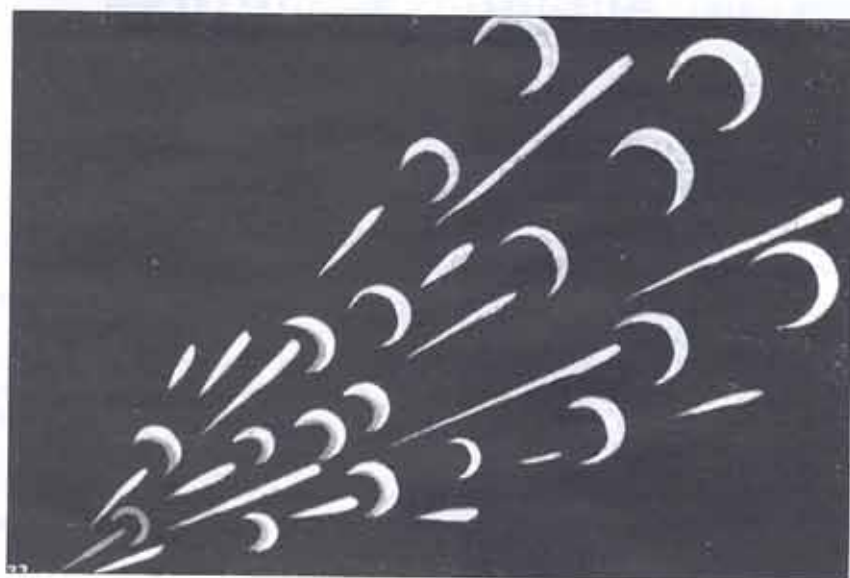
ΟΙ ΣΚΕΠΤΟΜΟΡΦΕΣ

*"Το Σύμπαν είναι Νους"
όλα είναι Νοητικά"
- Κυμβάλειον -*

Αυτός ο αρχαίος -αλλά πάντα σύγχρονος- ισχυρισμός που οι Έλληνες πήραν από τα αρχαιότερα ρητά των Αιγυπτίων, έφτασε σ' εμάς από τις παραδόσεις που οι Νεοπλατωνικοί φιλόσοφοι της Περγάμου και της Αλεξάνδρειας διατήρησαν. Διάφορα αποσπάσματα από το Κυμβάλειον έχουν σχολιαστεί πολλές φορές, με λιγότερη ή περισσότερη επιτυχία, αλλά εξακολουθούν να κρύβουν μια αλήθεια που ξεπερνάει το πεδίο της μεταφυσικής και φτάνει μέχρι αυτό της καθημερινής ζωής, που μας επηρεάζει όλους σε κάθε στιγμή.

Dr G.A. Livraga

*Ιδρυτής και Διεθνής Διευθυντής
του Φιλοσοφικού Οργανισμού
ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
Σταυρός των Παρισίων σε
Τέχνες, Επιστήμες και Γράμματα.*

Η σκεπτομορφή Τρόμου

Ο καθένας από μας, καθώς και το περιβάλλον μας, αντιλαμβάνεται την αισθητή πραγματικότητα σύμφωνα με το πώς τη σκεφτόμαστε. Αυτό, βέβαια, δεν αλλάζει τους Αρχετύπους που μας περιμένουν στο τέλος της Ατραπού, όπως μεγαλόπνοα εξήγησε ο Πλάτωνας, αλλά ο σκοπός του άρθρου μας είναι να αναφερθούμε όχι στον Λόγο ή Θεία Ιδέα, που σαν κυβερνήτης κατευδύει την πορεία του σύμπαντος με τρόπο μεγαλοφυή, αντανακλώμενος στα άστρα και στα άτομα, αλλά στο ανθρώπινο μέρος που μας έχει τύχει να ζήσουμε,

προσωπικά, στα όρια του χωροχρόνου μας. Δεν πρέπει να είμαστε εγωιστές, αλλά δεν μπορούμε να αποφύγουμε να είμαστε εγωκεντρικοί. Ο Πρωταγόρας είπε ότι "ο άνθρωπος είναι το μέτρο των πάντων" και μ' αυτό το ρητό αναφερόταν όχι μόνο στην ανθρώπινη συνείδηση και στο σύμπαν, αλλά και στο φυσικό του σώμα που του δίνει αίσθηση για τα μικρά και τα μεγάλα, τα κοντινά και τα μακρινά. Ο Ανθρωπος-μικρόκοσμος είναι καθαυτός μια ζωντανή εικόνα αυτού του Θεού-μακρόκοσμου μέσα στον οποίο Είναι και Βρίσκεται. Κάθε αξία που μπορεί

να κατανοηθεί και να βιωθεί πραγματικά από τον καθένα από μας, δημιουργεί, όχι τόσο μία είσοδο στις Απόκρυφες Πηγές της Αλήθειας, αλλά περισσότερο στις σχέσεις μεταξύ του Εγώ μας και του περιβάλλοντός μας. Αυτό όμως μας παρουσιάζει ένα αρχικό πρόβλημα διπλό: Όταν γεννηθήκαμε σ' αυτή τη ζωή, είναι φανερό ότι ήδη προϋπήρχε το περιβάλλον μας. Είναι συνειδητοποιούμε δρασκευτικές, πολιτικές, επιστημονικές πίστεις και κοινωνικά έθιμα, σύμφωνα με το φύλο, τη χώρα και την οικογένεια στην οποία μεγαλώσαμε. Απολαύσαμε φαγητά και ποτά. Μάθαμε να χειριζόμαστε εργαλεία, από το δικό μας σώμα μέχρι τα μηχανήματα και τα σκεύη ιδιοκτησίας ή χρήσης που υπήρχαν γύρω μας. Αλλά... μπροστά σ' αυτή την προϋπάρξη του περιβάλλοντος μπορούμε να αναρωτηθούμε: Κι Εγώ, υπήρχα πριν γεννηθώ; Πού; Πώς; Και αν Εγώ δεν υπήρχα, τότε, γεννήθηκα μήπως μαζί με το σώμα μου; Το Εγώ μου είναι μονάχα το άθροισμα και ο συνδυασμός των χαρακτηριστικών της ύλης, μερικών ακόμα άγνωστων επιστημονικά; Το να μπορούμε να σκεπτόμαστε, καθώς αντιλαμβανόμαστε το περιβάλλον, δίνει πραγματικότητα σ' αυτό. Δεν θα ήταν λοιπόν δυνατόν μήπως, καθώς σκέπτομαι τον εαυτό μου, να του δίνω και πραγματικότητα; Και αν αυτό ήταν αλήθεια, δεν θα εξαρτιόταν μήπως η ύπαρξη του Εγώ μου από την ύπαρξη του περιβάλλοντός μου; Αυτή η φαινομενικά λογική ερώτηση, που τόσο απασχολεί τους υλιστές, είναι ένα τραχύ σόφισμα. Αν ήταν αλήθεια ότι αρχίζουμε να υπάρχουμε μαζί με το περιβάλλον μας και ότι το Εγώ μας δεν προϋπάρχει, τότε όλα τα παιδιά του κόσμου που γεννιούνται σε παρόμοιες καταστάσεις θα έμοιαζαν αναγκαστικά σε όλα. Γιατί αν είναι μοναδική δύναμη η δύναμη του περιβάλλοντος, και εφόσον το Εγώ θα ήταν ένα προϊόν του, όλοι θα βγαίναμε ίδιοι από τις "αλυσίδες μοντάζ" της Φύσης, όπως βγαίνουν τα αυτοκίνητα και τα αεροπλάνα.

Η σκεπτομορφή Αγάπης

Αλλά δεν είμαστε αντικείμενα. Είμαστε Οντα. Και οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ ανθρώπων που μεγάλωσαν μαζί στο ίδιο σπίτι και στο ίδιο περιβάλλον - διαφορές βαθιές και όχι εφασπτόμενες - μας αποδεικνύουν την προϋπάρξη ενός διαφοροποιημένου Εγώ για τον καθένα από εμάς. Σκεπτόμαστε διαφορετικά, είμαστε διαφορετικοί. Δεν υπάρχει ούτε ένα άτομο ακριβώς όμοιο με ένα άλλο. Είναι, όταν γεννιέται κανείς, εκδηλώνονται, άσχετα με το "περιβάλλον", χαρακτηριστικά ιδιαίτερα του καθενός. Το Εγώ μας είναι μία περίπλοκη ιδέα-μορφή που δεν έχει όμοιο του. Είναι λογικό να σκεπτόμαστε ότι ερχόμαστε διαμορφωμένοι από διαφορετικές εμπειρίες, προηγούμενων ζωών, στις οποίες επίσης ήμασταν διαφορετικοί από όλους τους άλλους, μετά από μία συσώρευση εμπειριών χιλιάδων ετών. Οι γνώσεις μας για την ιστορία μας διδάσκουν ότι τα πλαίσια των διαφόρων εποχών και χωρών υπήρξαν και αυτά διαφορετικά. Και

αφού Εμείς οι ίδιοι είμαστε, λόγω ενός μακρινού παρελθόντος, διαφορετικοί, αυτό έχει ως αποτέλεσμα, στη διαφοροποιημένη σχέση με διαφορετικά σκηνικά, να μην μπορούμε ποτέ να είμαστε ίδιοι μεταξύ μας. Αφού θεωρήσουμε αυτή τη διαφορά, το "εμείς" δεν είναι παρά μία περισσότερο ή λιγότερο αρμονική ή προβληματική σχέση με τους άλλους. Γι' αυτόν το λόγο ο Πλάτωνας αντιλαμβάνεται την κοινωνία σαν μία αμοιβαία σχέση μεταξύ διαφόρων ατόμων. Το καθένα από αυτά τα άτομα έχει τη δική του αντίληψη για τον εαυτό του και το περιβάλλον του. Κάθε προσπάθεια ομοιογενούς μαζικοποίησης είναι τεχνητή και οδυνηρή. Γι' αυτό πρέπει να προσέχουμε την αγνότητα και την ευγένεια των σκεπτομορφών μας, γιατί κάθε σκέψη που τρέφουμε ή εκπέμπουμε έχει το δικό της δυναμικό, που πηγάζει από το Εγώ μας σε σχέση με το μη-Εγώ ή περιβάλλον. Μία βαθιά ηθική, μία ενστικτώδης αντίληψη για το καλό -αποτέλεσμα της συσσωρευμένης καρμικής εμπειρίας- μας οδηγούν στο να είμαστε όχι απλώς καλοί, αλλά και να περιβαλλόμαστε από ό,τι καλύτερο είναι δυνατόν. Γιατί ένα περιβάλλον ουσιαστικά και υπαρξιακά καλό δεν θα μας βλάψει. Δεν θα βλάψει εμάς ούτε εμείς θα βλάψουμε κανέναν. Και το περιβάλλον αυτό δεν αποτελείται, όπως επιφανειακά θα φαινόταν, από τους άλλους, αλλά βρίσκεται μέσα σε μας τους ίδιους, σαν ένα είδος "υπο-περιβάλλοντος"

Η σκεπτομορφή πνευματικής αφοσίωσης και ευλάβειας

που περιβάλλει το Βαθύ μας Εγώ. Κατοικούν μέσα μας χιλιάδες ιδέες-μορφές ή σκεπτομορφές που προκαλούν ηδονές, πόνους, πάθη, παρεκκλίσεις, λάθη υπολογισμού όσον αφορά την αξία των πραγμάτων και των ανθρώπων. Για την καλύτερη κατανόηση των προηγούμενων εννοιών χρειάζεται να υπενθυμίσουμε στους αναγνώστες ότι ο Εσωτερισμός όλων των εποχών θεώρησε τον άνθρωπο σαν ένα τέλειο ρομπότ στο φυσικό επίπεδο, αλλά ταυτόχρονα υπάκουο σε βιολογικούς, ζωτικούς, ψυχολογικούς, νοητικούς, διαισθητικούς και πνευματικούς παράγοντες.

Σ' αυτή την επταπλή σύνδεση του ανθρώπου οφείλεται το ότι, αρμονικά, καθένα της μέρος αντανακλά αναλογικά το όλο, δηλαδή καθένας από τους φορείς συνείδησης του ανθρώπου κλιμακώνεται και αυτός επταδικά. Έτσι ο Νους παρουσιάζει τα εξής χαρακτηριστικά, σύμφωνα με το διδακτικό πίνακα της μεγάλης αυθεντίας του Αποκρυφισμού Ε.Π.Μπλαβάτσκι:

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΝΟΥΣ (ΜΑΝΑΣ)

1) ΜΑΝΑΣ - ΑΤΜΑ

(Πνευματικό επίπεδο)

2) ΜΑΝΑΣ - ΒΟΥΔΙ

(Διαισθητικό επίπεδο)

3) ΜΑΝΑΣ - ΜΑΝΑΣ

(Αγνός Νους πάνω στον οποίο αντανακλώνται οι λανθάνουσες Αρχές του Ατμα και του Βούδι, σχηματίζοντας το Αιπιατό Σώμα ή Εγώ)

4) ΑΝΤΑΧΑΡΑΝΑ ή ΓΕΦΥΡΑ

(Σκοτεινό νοητικό επίπεδο, εστία των έμμονων ιδεών)

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΝΟΥΣ

(ΚΑΜΑ-ΜΑΝΑΣ)

5) ΚΑΜΑ-ΜΑΝΑΣ - ΑΣΤΡΙΚΟ

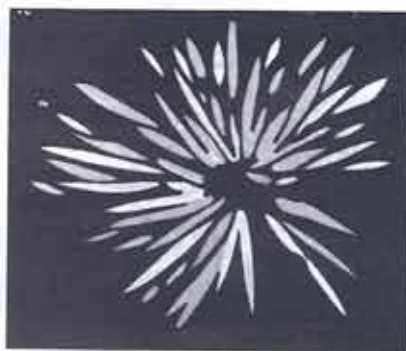
(Νοητικό που δίνει μορφή σε επιθυμίες)

6) ΚΑΜΑ-ΜΑΝΑΣ - ΠΡΑΝΙΚΟ

(Νοητικό αναζωογονημένο από την πνοή της Ζωής)

7) ΚΑΜΑ-ΜΑΝΑΣ - ΑΙΘΕΡΟΦΥΣΙΚΟ

(Νοητικό που σχετίζεται με τα φυσικά πράγματα)

Η σκεπτομορφή Θυμού

1) Οι σκεπτομορφές που εκπέμπει το υπόσωμα Μάνας - Ατμα έχουν χρώματα σε αποχρώσεις του μενεξεδί, καθαρές και λαμπερές γεωμετρικές μορφές. Διαρκούν πολύ χρόνο και αναφέρονται σε ηρωικά και μυστικιστικο-φιλοσοφικά θέματα.

2) Οι σκεπτομορφές που εκπέμπει το υπόσωμα Μάνας - Βούδι έχουν χρώμα προς το αργυρό, καθαρές και λαμπερές γεωμετρικές μορφές με αιχμές που λιώνουν σε λαμπερό φως. Διαρκούν λιγότερο χρόνο από τις προηγούμενες και συσχετίζονται με θρησκευτικά θέματα.

3) Οι σκεπτομορφές του υποσώματος Μάνας - Μάνας έχουν χρώματα που συσχετίζονται με το μπλε, καθαρές αλλά όχι πολύ λαμπερές γεωμετρικές μορφές. Διαρκούν λιγότερο χρόνο από τις προηγούμενες και αναφέρονται στη νοημοσύνη και στον καθαρό λόγο. Συσχετίζονται με θεωρητική φιλοσοφία και καθαρές επιστήμες.

4) Αυτές οι σκεπτομορφές έχουν χρώμα προς το πράσινο, καθαρές και σχετικά απλές γεωμετρικές μορφές. Διαρκούν λιγότερο καιρό από τις προηγούμενες και αναφέρονται σε συγκεκριμένα θεωρητικά, τεχνικά και μηχανικά θέματα, σε εφαρμοσμένες επιστήμες.

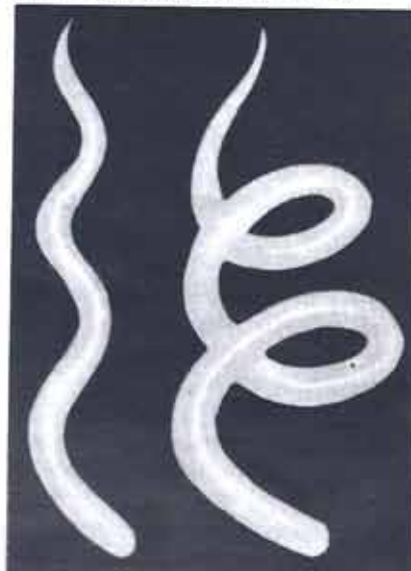
5) Οι σκεπτομορφές που εκπέμπει το υπόσωμα Κάμα-Μάνας - Αστρικό έχουν χρώματα κοντά στο λαμπερό κόκκινο, ασταθείς γεωμετρικές μορφές που τείνουν να συγκεντρώνονται στον εαυτό τους. Διαρκούν λιγότερο χρονικό διάστημα από τις προηγούμενες

αλλά επαναλαμβάνονται και αφορούν συγκινήσεις, εξάρσεις, συναισθήσεις, πόνους και ηδονές.

6) Οι σκεπτομορφές που βγαίνουν από το υπόσωμα Κάμα-Μάνας - Πρανικό έχουν χρώματα προς το πορτοκαλί, σε συνδυασμό με το κόκκινο του αίματος. Οι μορφές τους τείνουν προς την καμπύλη και τη σπείρα, ανανεώνοντας συνέχεια τον εαυτό τους. Η χρονική διάρκειά τους είναι πολύ μικρή, αλλά εφόσον ανανεώνονται και κυκλοφορούν γεννώντας η μία την άλλη, δίνουν την εντύπωση του συνεχούς, όπως από απόσταση τη δίνει και το νερό ενός ποταμού που κυλά. Δίνουν ζωή και θερμότητα στις υπόλοιπες σκεπτομορφές.

7) Οι σκεπτομορφές που πηγάζουν από το υπόσωμα Κάμα-Μάνας - Αιθεροφυσικό έχουν ζεστά σκούρα χρώματα που δημιουργούν ένα πολύχρωμο περίπλεγμα. Είναι πράγματι σαν "καλάδια" που περιέχουν όλες τις άλλες νοητικές ενέργειες και τις συγκεκριμενοποιούν σε γεωμετρικές μορφές που τείνουν στη σταθερότητα μιας μηχανικής αντιστάθμισης. Διαρκούν λίγο καιρό αλλά οι παρουσίες τους είναι καθαρές και καλά προσδιορισμένες. Είναι σαν ένα κουτί αντίληψης, που με τη σχετική αδράνειά τους γεννούν τους

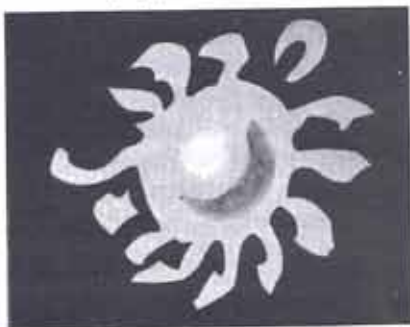
Η σκεπτομορφή Φιλομάθειας

ισχυρισμούς της γνώμης.

Επειδή οι σκεπτομορφές υπακούουν στην παγκοσμιότητα του αποτελέσματος -μπούμεραγκ- τείνουν να επιστρέφουν στο σημείο αφητηρίας τους, ειδικά αν δεν βρουν το "στόχο" προς τον οποίο κατευθύνονταν. Γι' αυτό η χιλιόχρονη σοφία συστήνει να καλλιεργεί κανείς τις καλές σκέψεις και να απομακρύνει τις κακές, γιατί εκτός από τα χτυπήματα που μπορούν να προκαλέσουν στον εξωτερικό κόσμο, είναι αναπόφευκτο ότι θα επιστρέψουν, και μάλιστα πολλές φορές ενισχυμένες, θα χτυπήσουν και θα φωλιάσουν στον εσωτερικό μας κόσμο, δηλαδή στον ίδιο το νου που τις γέννησε. Οι Ανατολικοί θα έλεγαν ότι αυτό είναι κάρμα. Όμως δεν πρέπει να το θεωρήσουμε ως κάρμα απλού αριθμητικού τύπου, αλλά ζωτικό: Όταν φυτεύει κανείς ένα σπόρο, δεν φυτρώνει από αυτόν άλλος, αλλά ένα φυτό που περιέχει μέσα του εκατοντάδες πανομοιότυπα με το σπόρο που δημιούργησε, γιατί, χωμένος στη γη, απορροφάει από αυτή τα στοιχεία που τον δυναμώνουν. Είναι μία πολλαπλή ηχώ του πρωταρχικού και μοναδικού ήχου. Αυτή η δυνατότητα πολλαπλασιασμού κάνει το Εγώ να βλέπει τον εαυτό του πολιορκημένο από χιλιάδες σκεπτομορφές ξένες, δικές του και σύμμεικτες. Η ελάχιστη εξασκημένη βούληση του σημερινού ανθρώπου τον μετατρέπει σε μαριονέτα αυτών των σκεπτομορφών και έτσι, από την εκλογή μιας οδοντόκρεμας μέχρι μιας πολιτικής θέσης ή μιας μορφής ζωής, επηρεάζεται συνέχεια από τα μεγάλα κύματα της οχλοκρατικής

Η σκεπτομορφή της Φιλοδοξίας

παλίρροιας που οι περιστάσεις χειρίζονται, και οι οποίες μάλιστα είναι αντανάκλασεις συνδυασμών από προηγούμενες καταστάσεις, που ήδη υπήρχαν όταν το άτομο εμφανίζεται στη σκηνή, και των κρυφών δυνάμεων κάποιων δελήσεων που δεν είναι πάντα ανθρώπινες. Πίσω από τις πράξεις που μοιάζουν καθαρά ανθρώπινες, κρύβονται δυνάμεις της Φύσης με τη μορφή μεγάλων Στοιχείων, και είναι τρέλα να αποδυναμώνει κανείς τη δέληση των ανθρώπων. Η σιδερένια πειθαρχία των αρχαίων μοναστηριών και στρατευμάτων δεν ήταν τόσο χαζό πράγμα, όπως σήμερα θέλουν να μας κάνουν να πιστεύουμε. Αυτή σφρηλατούσε ανθρώπους, με την ανώτερη έννοια της λέξης. Μια παρέλαση ή ένας στρατός σε πορεία είναι η αντίθεση της αγέλης του λαίμαργου κοπαδιού που σταματάει εδώ κι εκεί, για να μασήσει το πρώτο χόρτο που θα βρει λιπασμένο με τις δικές του κοπριές. Η αίσθηση του Μυστικισμού και της εξάσκησης του σώματος δημιουργούν σκεπτομορφές που, όταν επενεργούν πάνω στην κοινωνία και στους φορείς, τους εξευγενίζουν και εξαγνίζουν τα πάντα, απομακρύνοντας τα κακοποιά πνεύματα που προκαλούν τις φυσικές και μεταφυσικές αρρώστιες. Η έλλειψη αυτής της πειθαρχίας επιτρέπει να αναπτύσσονται, σαν τρομεροί βρικολάκες, οι χειρότερες σκεπτομορφές, μερικές κοιμισμένες επί αιώνες στις σκοτεινές γωνιές του σήμερα λεγόμενου "συλλογικού ασυνείδητου", και να επιτίθενται στους πιο αδύναμους ως προς τη βούληση, αποδυναμώνοντάς τους ακόμα περισσότερο και εξευτελίζοντάς τους. Από εκεί ξεπηδούν οι τάσεις για άγχος, χρήση ναρκωτικών, παράλογη βία, εργατική ανικανότητα και έλλειψη δύναμης να πάρει κανείς λυτρωτικές αποφάσεις. Αυτοί που έχουν προσβληθεί, σαν τα μικρά παιδιά, συνέχεια ζητούν κάτι, αλλά ποτέ δεν προσφέρουν τίποτα. Αδειοί από ζωτικότητα και βούληση, έρποντας παρασέρνονται προς μία χειρότερη σκλαβιά, που είναι η υποδούλωση

Η σκεπτομορφή Αγάπης και συμπάθειας για όλα τα ζώα

στα πάθη και στους εγωισμούς, μια υποδούλωση που είναι κόρη του τρόμου και πηγή σφαλμάτων. Η πραγματική ελευθερία είναι η υπακοή στους αρμονικούς νόμους που διέπουν τη Φύση. Αυτή είναι η αληθινή οικολογία και όχι εκείνη η πολιτικοποιημένη που βλέπουμε στους δρόμους. Αυτή η ελευθερία, που μονάχα οι αγνοί και δυνατοί μπορούν να απολαύσουν, είναι η πηγή των ανώτερων σκεπτομορφών, οι οποίες, αφού επιστρέψουν στους πομπούς τους, τους στεφανώνουν με φωτοστέφανα μακαριότητας και ηρωισμού. Αυτά τα χαρακτηριστικά τους κάνουν όμορφους στα μάτια των Θεών. Η ασπίδα της δύναμης και της αγιότητας προστατεύει από τις λάρβες και τα δημιουργήματα της ηθικής νύχτας που διαβαίνουμε σήμερα. Το σπαθί της βούλησης κόβει το κεφάλι των δράκων του φόβου, της διαφθοράς και της μιζέριας στο φυσικό και στο ηθικό επίπεδο. Οι πιο λαμπρές και ευεργετικές σκεπτομορφές γεννιούνται από την τίμια εργασία, από το θάρρος, όχι μόνο για να απαιτήσει τα δικαιώματά του κανείς, αλλά και για να εκπληρώσει τις δικές του υποχρεώσεις -από την καλοσύνη, από την υγιή χαρά που μας απομακρύνει από τις κραυγές των κτηνών, από την προσευχή που γίνεται για να μιλήσει κανείς με το Θεό και από το προσωπικό και ομαδικό κουράγιο μπροστά στις δυσκολίες, από την ορδή συγκέντρωση στα καλύτερα στοιχεία του εαυτού μας.

1995 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΑΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (Ο.Η.Ε)

Καμπάνια της
Νεότητας κόντρα στο

ΡΑΤΣΙΣΜΟ,

την ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ,

τον ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟ
& την ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΣΙΑ

(Ε.Ο.Κ.)

Η ανάγκη για Ανεκτικότητα έχει παρουσιαστεί πολλές φορές μέσα στην ανθρώπινη ιστορία. Δυστυχώς παρουσιάζεται ακριβώς τη στιγμή που είναι τόσο απαραίτητη όσο και δύσκολο να κατορθωθεί. Είναι απαραίτητη εκεί όπου υπάρχουν διάφορες ομάδες, με διαφορετικές πεποιθήσεις πάνω σε θέματα ηθικής, πολιτικής, θρησκείας κ.ά. Και συνήθως όπου δεν επικρατεί η Ανεκτικότητα, η "λύση" είναι η ένοπλη σύγκρουση.

Με πρωτοπόρο την Ευρώπη του 18ου αιώνα και μετά υιοθετήθηκε και η στάση της αδιαφορίας, που δυστυχώς μεγάλωσε τόσο πολύ που έγινε λέξη συνώνυμη με την Ανεκτικότητα. Αυτό όμως είναι λανθασμένο! Η αδιαφορία είναι πολύ επικίνδυνη στάση. Είναι ένα είδος φυγής από το πρόβλημα. Είναι μια στάση που προκαλείται από τη μείωση του ενθουσιασμού, ιδιαίτερα πάνω σε θρησκευτικά και πολιτικά θέματα. Αυτόν τον τρόπο υιοθέτησε κατά κόρον η Δύση για να λύσει το θέμα του ανομοιομόρφου πληθυσμού της.

Όμως ο σύγχρονος άνθρωπος θα πρέπει ν' αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στο ψευτο-δίλημμα: αδιαφορία ή μισαλλοδοξία; Οχι! Υπάρχει και η Ιδέα της Ανεκτικότητας. "Δε μου αρέσει η λέξη ανεκτικότητα", γράφει σ' ένα γράμμα στους οπαδούς του ο Γκάντι το 1930 από τη φυλακή, "αλλά δεν μπορούσα να βρω άλλη καλύτερη".

Η Ανεκτικότητα δεν είναι μία παθητική στάση, του ανθρώπου που δεν έχει διάκριση, αυτονομία σκέψης και υπευθυνότητα. Ούτε σημειοδοτεί αυτόν, που μη έχοντας ένα δικό του στέρεο σύστημα αξιών και συμπεριφοράς, μπορεί εύκολα να είναι ανεκτικός σ' όλα τ' άλλα. Αντίθετα, η Ανεκτικότητα είναι μια δυναμική και γενναιόδωρη στάση. Είναι η καλλιέργεια της ποικιλίας και του διαφορετικού. Ετσι, μπορεί να συνειδητοποιηθεί η πολυπόδητη ενότητα.

"Το ότι οι μεν είμαστε διαφορετικοί από τους δε, δεν σημαίνει ότι ο ένας αξίζει περισσότερο ή λιγότερο... Ο καθένας αξίζει ό,τι αξίζει σε σχέση με κάθε πράγμα που είναι ή κάνει... Η αξία των διαφορών τραγουδάει το άσμα της Θείας Σοφίας που καθρεπίζεται στη Φύση. Όλοι οι άνθρωποι είμαστε δαυμάσια διαφορετικοί... Είμαστε άνθρωποι με όλο το μεγαλείο που αυτό σημαίνει."

Ετσι, η Ανεκτικότητα είναι η γέφυρα ανάμεσα στην ενότητα και στην ποικιλία. Εννοιες και οι δύο σχετικές, που όμως όταν συνυπάρχουν οδηγούν στην πρόοδο.

"Λόγω του εγγενώς ενιαίου του ανθρώπινου είδους, αποδέχομαι και αγαπώ την ποικιλομορφία του. Λόγω της ποικιλίας των πολιτισμών, της κληρονομιάς τους, του κλίματος, των εθνικών ομάδων, των απόψεων, των εθίμων, των οραμάτων, αναζητώ την ενότητα, χωρίς την οποία η ποικιλία θα ήταν άχρηστη."

Στοιχεία για το άρθρο αυτό
πάρθηκαν από:

- Περιοδικό Courier της
Unesco

- Περιοδικό Νέα
Ακρόπολη

ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΙΡΛΙΑΝ

Ερμηνεία και διάγνωση

Από τότε που το ανδρόγυνο Κίρλιαν, στη δεκαετία του '30, φωτογράφησε στο εργαστήριό του (οι πρώτες έρευνες ανακοινώθηκαν στη Ρωσία το 1939), μια φαινομενικά ηλεκτρομαγνητική κορόνα ακτινοβολίας που περιέβαλλε τα αντικείμενα, η πολεμική συνεχίζεται. Σήμερα αυτό είναι ένα θέμα μεγάλου επιστημονικού ενδιαφέροντος, κυρίως από το 1970 που Αμερικανοί και Κεντροευρωπαίοι επιστήμονες προσπαθούν να εξηγήσουν τι ακριβώς εμφανίζουν αυτές οι φωτογραφίες.

Ηλεκτροφωτογραφία Κίρλιαν που απεικονίζει το ανθρώπινο αυτί. Οι οπαδοί του Κίρλιαν ονομάζουν τα φωτισμένα των φωτογραφιών αύρες, οι επιστήμονες προτιμούν τον άρα "απεικόνιση εκτόνωσης ενέργειας"

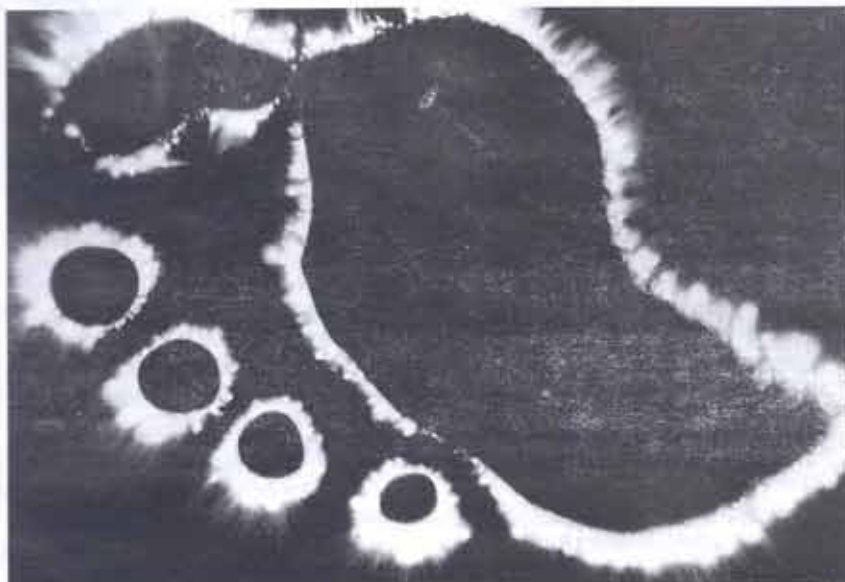
Πρόκειται για απλό ηλεκτρικό ρεύμα ή για άλλο, νέο, είδος ενέργειας; Πρόκειται μήπως για τη γνωστή αύρα των αποκρυφιστών, για το φωτισμένο των αγίων; Θα μπορούσε η φωτογραφία Κίρλιαν να μας δώσει επιστημονική πρόσβαση στα εσωτερικά μυστικά των ενορατικών

γιόγκι, που μας μιλούν για λεπτούς και αόρατους φορείς που περιβάλλουν τον άνθρωπο; Τέτοιες και άλλες παρόμοιες ερωτήσεις προώθησαν την έρευνα σε αρκετά μεγάλο βαθμό και, αν και σήμερα ακόμη, δεν έχουμε καθαρές απαντήσεις σε όλα τα ερωτήματα, έχουν αναπτυχθεί περισσότερες από

Γ. Α. Πλάνας

Ιδρυτής και Διευθυντής της Ν.Α. στην Ελλάδα

20 διαφορετικές τεχνικές ηλεκτροφωτογράφισης, μερικές από τις οποίες είναι ανώτερες σε ποιότητα και πιο οικονομικές από την κλασική μέθοδο των Κίρλιαν. Και οι έρευνες συνεχίζονται. Ενας από τους τομείς που έχει προχωρήσει η έρευνα και γίνεται εφαρμογή των πληροφοριών που μας δίνει η ηλεκτροφωτογραφία είναι η διαγνωστική ιατρική. Και σ' αυτό τον τομέα είναι πολύ σημαντικές οι συμβουλές του Πίτερ Μάντελ, ο οποίος ανέπτυξε μία διαγνωστική μέθοδο βασισμένη σε φωτογραφία τύπου Κίρλιαν στη Δυτική Γερμανία. Εκεί ίδρυσε το "Ινστιτούτο για ενεργειακή επιστημονική φωτογραφία και διάγνωση", που αποτελεί το μοναδικό ερευνητικό κέντρο σ' αυτό τον τομέα στη Γερμανία. Οι έρευνές του στηρίζονται σε πάνω από 25.000 φωτογραφίες, που ταξινομήθηκαν και αξιολογήθηκαν σ' αυτό το κέντρο. Αλλά ως περιγράψουμε πρώτα, συνοπτικά, πώς γίνεται μία ηλεκτροφωτογραφία: Τοποθετείται ένα αντικείμενο ανάμεσα σε δύο ηλεκτρόδια, σε επαφή με ένα ευαίσθητο φιλμ, στο οποίο εντυπώνεται με εκφορτίσεις -που συνήθως κυμαίνονται μεταξύ 75.000 και 200.000 κύκλων το δευτερόλεπτο. Αυτό γίνεται παίρνοντας πολλά προφυλακτικά μέτρα, όπως π.χ. καθαρίζοντας το αντικείμενο με οινόπνευμα, συνδέοντάς το με ένα αγωγίμο καλώδιο γείωσης για να μην ανθρακοποιείται, μέσα σε ένα απολύτως σκοτεινό δωμάτιο κ.λπ. Υπάρχουν όμως διάφοροι τύποι συσκευών Κίρλιαν που διευκολύνουν περισσότερο τις ηλεκτροφωτογραφήσεις και προσφέρουν περισσότερη ασφάλεια ως προς την καθαρότητα και ακρίβεια της κορόνας ακτινοβολίας, η οποία θα μπορούσε να επηρεαστεί από τις μεγάλες, υψηλής τάσης, ηλεκτρικές φορτίσεις. Τι δείχνει όμως μία ηλεκτροφωτογραφία; Δεν δείχνει, όπως πιστευόταν στην αρχή, τη γνωστή αύρα των αποκρυφιστών. Σύμφωνα με την εσωτερική παράδοση, η αύρα του ανθρώπου

Ηλεκτροφωτογραφία ανθρώπινου πέλματος

δείχνει τις συγκινήσεις και τα συναισθήματά του. Αποτελεί λοιπόν έκφραση του συναισθηματικού του κόσμου και μοιάζει με ένα φωτεινό αβγό που περιβάλλει το ανθρώπινο σώμα και είναι χρωματισμένο με ποικίλα και λαμπερά χρώματα, τα οποία συνεχώς κινούνται και δείχνουν τη συγκινησιακή δομή του Αστρικού Σώματος του ανθρώπου. Αλλά επίσης η εσωτερική παράδοση μιλάει για την ύπαρξη άλλων τύπων αύρας, όπως είναι η αύρα ζωτικότητας, που δείχνει την κατάσταση υγείας του ανθρώπου, και η αιθερική αύρα. Η αιθερική αύρα έχει σχέση με την ηλεκτρομαγνητική ενέργεια της επιστήμης μας, ενώ η αύρα ζωτικότητας θα είχε σχέση με ένα άλλο είδος ενέργειας, μη ηλεκτρομαγνητικού τύπου, που θα μπορούσαμε να το συνδέσουμε με την οργάνη του Βίλχελμ Ράιχ ή, στην αρχαία παράδοση, με το Κι των Κινέζων και το Πράνα των Ινδών φιλοσόφων. Αλλά η σημερινή επιστήμη ακόμη δεν την έχει εντοπίσει, παρά μόνο πολύ διαισθητικά (βιοπλασματική ενέργεια;). Η φωτογραφία Κίρλιαν λοιπόν φωτογραφίζει απλώς την αιθερική ή ηλεκτρική αύρα, που διαδέχεται τόσο τα άψυχα όσο και έμψυχα όντα και γι' αυτό φωτογραφίζονται κορόνες εκπομπής ακτινοβολίας στα απλά αντικείμενα,

όπως σε μέταλλα, πέτρες, κεραμικά κ.λπ. Όμως μερικά πειράματα δείχνουν ότι στα ζωντανά όντα υπάρχουν μερικές μεταβολές της κορόνας της ακτινοβολίας που δεν υπάρχουν στα άψυχα. Η ηλεκτρομαγνητική εκπομπή λοιπόν, που γίνεται ορατή χάρη στην ηλεκτροφωτογραφία Κίρλιαν, στα ζωντανά πλάσματα, επηρεάζεται από κάποια άλλη ενέργεια και καθρεφτίζει καταστάσεις της υγείας τους. Δηλαδή, στην αιθερική ή ηλεκτρική αύρα που φωτογραφίζει η μηχανή Κίρλιαν, παρουσιάζονται πληροφορίες που δείχνουν τη βιολογική κατάσταση του υποκειμένου και συνεπώς προέρχονται από την αύρα ζωτικότητας, για την οποία μας μιλά ο παραδοσιακός εσωτερισμός. Πρόσφατα πειράματα στο Πανεπιστήμιο Στάνφορντ των ΗΠΑ, με τους Τίλερ και Μπόιερς, έδειξαν ότι τα χρώματα που παρουσιάζονται στις ηλεκτροφωτογραφίες φαίνεται να μην έχουν σχέση ούτε με την κατάσταση της υγείας ούτε με το συναισθηματικό κόσμο του υποκειμένου. Με τις έρευνές τους οι δύο αυτοί ερευνητές δημιούργησαν σοβαρή αμφισβήτηση για τα συμπεράσματα των Ρώσων επιστημόνων που είχαν συσσωρευτεί από τα πρώτα πειράματα με τους Κίρλιαν, ως τη δεκαετία του 1970. Συγκεκριμένα οι Ρώσοι ανέφεραν ότι

οι φωτοστέφανοι ακτινοβολίας αλλάζουν σύμφωνα με την εσωτερική κατάσταση ενέργειας του υποκειμένου από γαλάζιο χρώμα σε πύρινο κόκκινο ή πορτοκαλί. Οι Τίλερ και Μπόιερς, ξεκινώντας αρχικά την έρευνά τους για να αναπαραγάγουν και να επιβεβαιώσουν τη ρωσική εργασία, έφτασαν στο συμπέρασμα ότι η παρουσία και οι ποικίλες αλλαγές των χρωμάτων δεν μπορεί να αποδειχθεί ότι αποδίδονται στην εσωτερική κατάσταση ενέργειας, ψυχολογικής ή υγείας του υποκειμένου, γιατί παίζουν σημαντικό ρόλο οι χημικές ουσίες των φιλμ, η υγρασία του περιβάλλοντος, η απόσταση και η πίεση στο αντικείμενο σε σχέση με το φιλμ και άλλοι παράγοντες. Οι εργασίες όμως του Πίτερ Μάντελ στη Γερμανία δεν βασίστηκαν ούτε στα ρωσικά ούτε στα αμερικανικά πειράματα και δεν λαμβάνουν υπόψη τους ούτε το χρώμα ούτε το σχετικό μέγεθος του φωτοστέφανου ακτινοβολίας. Τα πειράματα του Μάντελ βασίστηκαν αποκλειστικά σε ασπρόμαυρες ηλεκτροφωτογραφίες, από τη μελέτη των οποίων (σε περισσότερους από 250.000 ασθενείς) αναπτύχθηκε η διαγνωστική μέθοδος της ηλεκτροφωτογραφίας των ενεργειακών τερματικών σημείων (ΔΗΤΕΣ).

Διάγνωση μέσω της ηλεκτροφωτογραφίας του τερματικού ενεργειακού σημείου (ΔΗΤΕΣ)

Η μέθοδος της ΔΗΤΕΣ επιτρέπει να συλλέξουμε πληροφορίες για μία ενεργειακή διάγνωση, να πάρουμε θεραπευτικά μέτρα και να κάνουμε ακριβείς ελέγχους, τόσο στιγμιαίους όσο και περιοδικούς πάνω στα αποτελέσματα της θεραπείας.

Η ηλεκτροφωτογραφία επιτρέπει να γίνονται ορατά τα τερματικά σημεία, δηλαδή τα σημεία εισόδου και εξόδου στο σώμα, των μεσημβρινών του κλασικού βελονισμού. Το κύριο πλεονέκτημα αυτής της πρωτοποριακής μεθόδου είναι ότι μέσα από την ερμηνεία των

ηλεκτροφωτογραφιών των άκρων των δακτύλων, των χεριών και των ποδιών μπορούμε να καταλάβουμε την κατάσταση των οργανικών συστημάτων που θα μπορούσαν να ευθύνονται για τα συμπτώματα κάποιας ασθένειας, καθώς και να προβλέψουμε μία μελλοντική εμφάνιση αυτής.

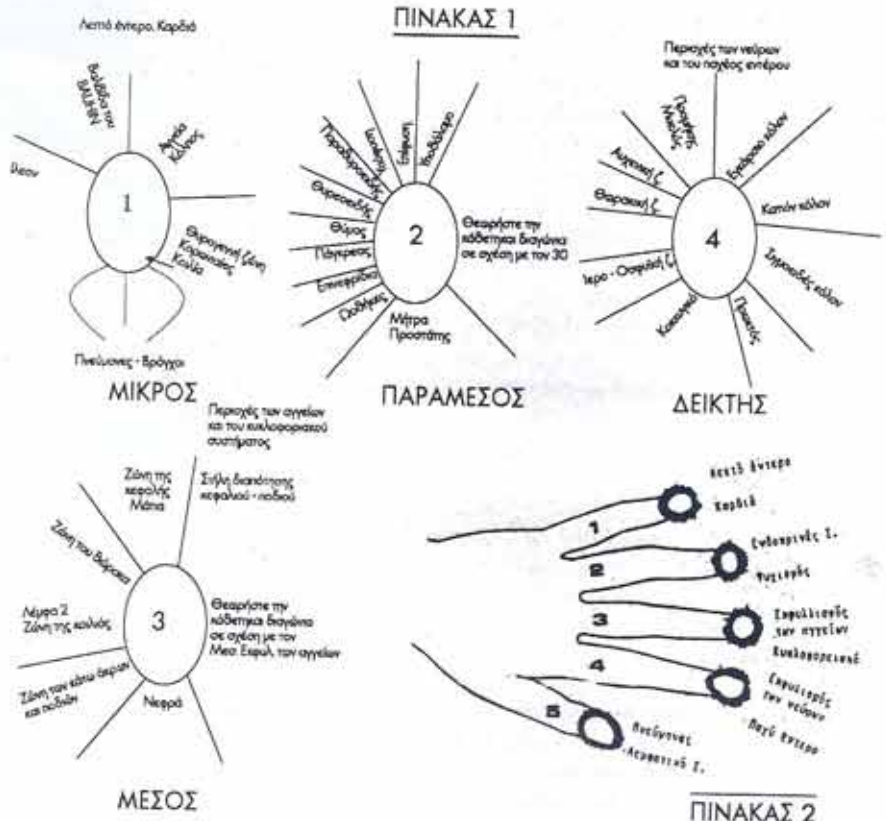
Αυτό γίνεται γιατί η κατάσταση του ενεργειακού ρευστού όλων των οργάνων και συστημάτων του σώματος καθρεφτίζεται στους μεσημβρινούς (ενεργειακές οδοί) και γίνεται ορατή μέσω ηλεκτροφωτογραφίας στα τερματικά του σημεία, στα χέρια και στα πόδια. Έτσι, στην εικόνα των ηλεκτροακτινοβολιών μπορεί να δει κανείς όλες τις ανωμαλίες που υπάρχουν στα οργανικά συστήματα καθώς και τα σημάδια περασμένων ασθενειών ή τις ενδείξεις για πιθανές μελλοντικές αρρώστιες. Άλλο σημαντικό πλεονέκτημα της μεθόδου αυτής είναι ότι μπορεί κανείς να επαληθεύσει μέσω διαδοχικών ηλεκτροφωτογραφιών πώς και πότε λειτουργεί η θεραπεία που εφαρμόζεται και κυρίως αν

αυτή ήταν σωστή και αν ο ασθενής αντιδρά θετικά ή αρνητικά σ' αυτή.

Η τοπογραφία

Το πρώτο που χρειάζεται κανείς για να καταλάβει καλά τη μέθοδο αυτή είναι να εξοικειωθεί με την τοπογραφία, δηλαδή με τα τμήματα στα οποία χωρίζονται οι άκρες των δακτύλων των χεριών και των ποδιών και τα οποία καθρεφτίζουν τα αντίστοιχα συστήματα και όργανα του ανθρώπινου σώματος.

Μέσα σ' αυτά τα τμήματα είναι που θα παρουσιαστούν οι διάφορες παραμορφώσεις του φωτοστέφανου, οι οποίες θα επιτρέψουν την ερμηνεία και τη διάγνωση της ασθένειας σε κάποιο συγκεκριμένο όργανο του σώματος που συνδέεται με το αντίστοιχο δάχτυλο και το αντίστοιχο τοπογραφικό ενεργειακό τμήμα. Στον πρώτο πίνακα παρουσιάζουμε την τοπογραφία των 30 μεσημβρινών του βελονισμού στα τερματικά τους σημεία εισόδου και εξόδου της ενέργειας στα χέρια και στα πόδια, σύμφωνα με την παράδοση του κλασικού βελονισμού και τις ορολογίες του

ηλεκτροβελονισμού του δρ. Ρ. Βολ. Ελάχιστη τροποποίηση χρειάστηκε να κάνει ο Π. Μάντελ μετά την ανάπτυξη της μεθόδου και την έρευνά του. Συγκεκριμένα συνέδεσε το τερματικό σημείο στον παράμεσο του χεριού με τον μεσημβρινό που ευθύνεται για την ψυχική ισορροπία, αντί για τον οργανικό εκφυλισμό, όπως διδάσκει ο Ρ. Βολ, πράγμα εξάλλου πολύ λογικό, αν έχουμε υπόψη ότι ο διπλάνος μεσημβρινός, ο λεγόμενος 30 (Τρεις Θερμαστές) είναι υπεύθυνος για το ενδοκρινές σύστημα, στενά συνδεδεμένο με τον ψυχολογικό κόσμο.

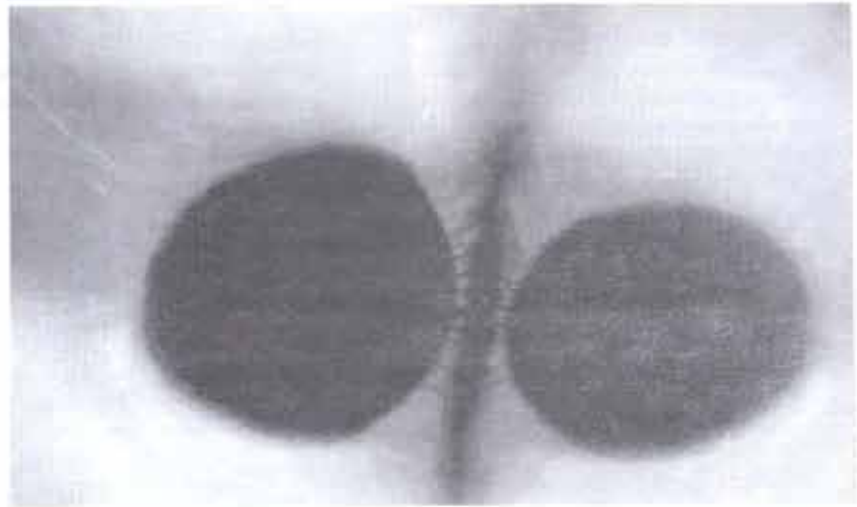
Στον δεύτερο πίνακα παρουσιάζουμε ένα παράδειγμα της τμηματικής τοπογραφίας των δακτύλων, του δείκτη, του μέσου, του παράμεσου και του μικρού, του αριστερού χεριού (Γιανγκ), σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πολύχρονης έρευνας και ανάλυσης του Π. Μάντελ.

Ποιότητες της ακτινοβολίας

Άλλο ένα σημαντικό στοιχείο που πρέπει να έχει κανείς υπόψη, για να μπορεί να ερμηνεύσει μια ηλεκτροφωτογραφία, για να αποκτήσει σωστές πληροφορίες για τη βιοενεργειακή κατάσταση του υποκειμένου, είναι οι διαφορετικοί τύποι της ακτινοβολίας που μας φανερώνουν τίνος είδους είναι η ενεργειακή αρνητική πληροφορία που βλέπουμε στη φωτογραφία.

1. Είδος ενδοκρινούς ακτινοβολίας: Ακτινοβολία που δείχνει ότι το όργανο βρίσκεται στην πρώτη φάση της αρρώστιας, δηλαδή ότι ακόμα δεν είναι πολύ άρρωστο και αυτό φαίνεται στο στάδιο της ενδοκρινικής απορρύθμισης.

Με τον όρο λοιπόν ενδοκρινική ακτινοβολία ο Μάντελ εννοεί αδυναμία ή ανεπάρκεια σε έναν ή περισσότερους αδένες που ανήκουν στον αιτιατό άξονα του ενδοκρινούς συστήματος καθώς και το γεγονός ότι λίγο πολύ η μερική βλάβη στο αδενικό σύστημα έχει αντίκτυπο και ζημιώνει ολόκληρο το σύστημα. Αυτά φαίνονται όταν στην ηλεκτροφωτογραφία υπάρχει μια

Η αύρα από τα δακτυλικά αποτυπώματα, δύο διαφορετικών ανθρώπων. Η μαύρη γραμμή ανάμεσά τους αντανακλά τον "συναισθηματικό φραγμό" ανάμεσα στα δύο άτομα.

αδύναμη διακεκομμένη ακτινοβολία ή μερική ή ολική έλλειψη αυτής.

Σ' αυτό το είδος εμπεριέχονται οι ασθένειες που σχετίζονται με το νευροφυτικό σύστημα. Επίσης για τον Μάντελ, κάθε είδος λειτουργικών δυσκολιών ταξινομείται μέσα στη μορφή της ενδοκρινούς ακτινοβολίας. Κάθε κατάσταση αρρώστιας προβάλλεται στον αιτιατό άξονα του ενδοκρινούς συστήματος (από την υπόφυση μέχρι το γεννητικό) όποιος κι αν είναι ο παθολογικός πίνακας του ασθενή.

Η θεραπευτική αγωγή για το ενδοκρινές είδος ακτινοβολίας αντιστοιχεί στον κλασικό βελονισμό με τους κάθετους μεσημβρινούς.

2. Είδος τοξικής ακτινοβολίας: Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της ζωής και κάτω από δυσμενείς συνθήκες αυξηθεί η αρνητική τάση, τότε ο οργανισμός περνάει σε μια δεύτερη φάση πιο σοβαρή, δηλαδή την τοξική (και ακόμα μπορεί να προχωρήσει πιο πολύ η τάση και να πέσει ο οργανισμός στο τρίτο στάδιο, δηλαδή της εκφυλιστικής φάσης).

Η εμφάνιση της ποιότητας της τοξικής ακτινοβολίας στην ηλεκτροφωτογραφία ενός ενήλικα ασθενή οφείλεται στο ότι ήδη έχει περάσει από τη φάση ανάπτυξης της ασθένειας (ενδοκρινικής ακτινοβολίας) και προχωρεί προς ένα τελικό στάδιο εκφυλισμού του

οργάνου. Στη φωτογραφία αυτή η κατάσταση φαίνεται μέσα από εξογκώματα του φωτοστέφανου σε σχήμα κουκίδας στο ενεργειακό ρεύμα του τμήματος που συνδέεται με την ασθένεια. Σύμφωνα με την ένταση των εξογκωμάτων σε σχήμα κουκίδων στη γενική εικόνα, μπορεί κανείς να προσδιορίσει το βαθμό σοβαρότητας της διαδικασίας τοξίνωσης. Για μία σωστή διάγνωση υπάρχουν πολλά στοιχεία που πρέπει να έχει κανείς υπόψη, όπως η δομή, η απόσταση, το μέγεθος, η ένταση κ.λπ. των κουκίδων καθώς και σε ποιο τμήμα του δακτύλου βρίσκονται, αλλά τέτοιες λεπτομέρειες ξεπερνούν τις δυνατότητες του μικρού αυτού άρθρου.

3. Είδος εκφυλιστικής ακτινοβολίας: Αυτό το είδος χαρακτηρίζει μια συγκεντρωτική και μαζική αύξηση της ενέργειας στη γενική ολοκληρωμένη εικόνα της ηλεκτροφωτογραφίας καθώς και την ολοσχερή ή μερική εξαφάνιση των λάμπσεων. Και εδώ επίσης διακρίνονται κλιμακωτές διαδικασίες που αντιστοιχούν στο βαθμό βαρύτητας της ασθένειας.

Οι ανωμαλίες σ' αυτή την ενιαία, συμπαγή ακτινοβολία δείχνουν γενικά ασθένειες εκφυλιστικού τύπου, όπως π.χ. αρτηριοσκλήρωση, ρευματισμούς, εκφυλισμό οργάνων κ.λπ. Η απόφαση για το αν πρόκειται

για μία γενική ενόχληση ή για μια τοπική αρρώστια εξαρτάται από το αν οι σχηματισμοί που φαίνονται στις ακτινοβολίες εκφυλιστικού τύπου συγκεντρώνονται μονάχα σε ένα σημείο, όπου καταλήγει ένα ζευγάρι μεσημβρινών ή αν παρουσιάζονται απλωμένοι σε όλη γενικά την εικόνα. Την έννοια των φαινομένων ενεργειακού εκφυλισμού δεν μπορούμε να την εφαρμόσουμε σε εκφυλιστικές κυτταρικές ζημιές. Απλά μας δείχνουν ενεργειακή πληροφόρηση.

Μας δείχνουν ενδείξεις κυτταρικής ζημιάς καθώς και εκφυλιστικών ασθενειών που προέρχονται από αυτήν.

Οι εκφυλισμοί δηλώνουν μια παράλυση των ενεργειακών πληροφοριακών συστημάτων. Τότε χρειάζεται μεγάλη θεραπευτική προσπάθεια, για να προκληθεί μια οπισθοδρόμηση στην αρνητική ανάπτυξη, δηλαδή χρειάζεται να σταματήσει η παράλυση του συστήματος. Όταν η εκφυλιστική διαδικασία εξαφανίζεται, εμφανίζονται, μετά από τη θεραπεία, κουκίδες ή ελλείψεις ακτινοβολίας στις φωτογραφίες ελέγχου. Αυτό είναι το σημάδι ότι η διαδικασία αναπτύσσεται τώρα θετικά και το κακό υποχωρεί.

Τα βασικά φαινόμενα

Για να μπορεί κανείς να διαβάσει τις αρνητικές αλλαγές στις δομές ακτινοβολίας των ηλεκτροφωτογραφιών, χρειάζεται πρώτα να ξέρει τα διάφορα φαινόμενα που πάντα εμφανίζονται σ' αυτές. Καθεμία από αυτές έχει τρεις όψεις που μας χρησιμεύουν για να κάνουμε την πρώτη εκτίμηση:

1. Η μορφή ενός φαινομένου είναι μία ένδειξη γενικού τύπου.

2. Η περιοχή όπου εμφανίζεται το φαινόμενο μας επιτρέπει να ανακαλύψουμε το μέρος όπου βρίσκεται η ενόχληση ή η οργανική ανωμαλία.

3. Η τρίτη όψη είναι η εκτίμηση των φαινομένων, συσχετίζοντάς τα μεταξύ τους.

Όλα τα φαινόμενα που ως τώρα έχουν εντοπιστεί από τις έρευνες μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις βασικούς τύπους:

- α) Ελλείψεις
- β) Εξογκώματα σε σχήμα κουκίδας
- γ) Σημάδια εκφυλισμού. Υπάρχουν μερικά ειδικά φαινόμενα που συνδέονται με ένα ή περισσότερα τοπογραφικά τμήματα, αλλά που όμως μπορεί να ενσωματωθούν στις τρεις παραπάνω κατηγορίες.

Το τι σημαίνει κάθε αρνητικό φαινόμενο βγαίνει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από την αντιστοιχία με τα οργανικά τοπογραφικά τμήματα. Η σημασία αυτή αναφέρεται τόσο στα συμπτώματα όσο και στις αιτίες της ασθένειας, κυρίως όταν ληφθούν υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά φαινόμενα στο γενικό παθολογικό πίνακα. Το να γίνει όμως αυτό σωστά είναι δύσκολο, γιατί για να διακρίνουμε τις ανωμαλίες ξεκινάμε από την κανονική ακτινοβολία και το ζήτημα είναι ότι εργαζόμαστε πάνω σε ένα πεδίο παλλόμενης και μεταβλητής ενέργειας που αλλάζει συνεχώς. Επιπλέον πρέπει να προσθέσουμε ότι η ύπαρξη των διαδικασιών αυτοθεραπείας στον οργανισμό, που αυτές καθαυτές δεν δίνουν πληροφορίες, κάνει τα πράγματα δυσκολότερα. Υπάρχει όμως μία στάνταρντ, θα λέγαμε, μορφή ακτινοβολίας της υγείας που δείχνει τη φυσιολογική κατάσταση.

Η φυσιολογική ακτινοβολία παρουσιάζεται μέσα από κανονικές δομές και σε αυτή την περίπτωση οφείλουμε να διακρίνουμε:

α) ένα φωτοστέφανο θερμοκρασίας που εκδηλώνεται μέσα από μία ακτινοβολία εσωτερικής κανονικής ενέργειας, δηλαδή που είναι καλά ισορροπημένη και μοιρασμένη ομοιόμορφα.

β) Τις βιολάμπεις που βγαίνουν ή προεξέχουν από αυτό το φωτοστέφανο θερμοκρασίας με κανονικό χρώμα και πολύ λεπτές σαν κλωστές. Αυτή η εικόνα λοιπόν της στάνταρντ υγείας θα ήταν ο θεραπευτικός στόχος που πρέπει να κατορθώσει ο φυσιοθεραπευτής ή ο γιατρός σε κάθε περίπτωση ασθένειας.

Στα φαινόμενα έλλειψης οι κύριες παραλλαγές είναι:

1. Έλλειψη τμήματος, που δείχνει ανεπάρκεια του αντίστοιχου οργάνου

σύμφωνα με τοπογραφικά τμήματα.

2. Έλλειψη τμήματος με σχήμα σπασμένης γροδιάς. Δείχνει την ανεπάρκεια αλλά και τη σπαστικότητα αυτού του οργάνου.

3. Εναρξη μερικής έλλειψης. Είναι σημάδι προοδευτικής ανεπάρκειας του οργάνου ή του συστήματος.

4. Εξάλειψη της ακτινοβολίας με σημάδια άγχους ή φόβου. Η εξαφάνιση του ενεργειακού ρεύματος δείχνει την ανεπάρκεια του οργάνου που αντιστοιχεί με την περιοχή ή το δάκτυλο.

Οι μακρόστενες βιολάμπεις δείχνουν φόβο ή άγχος στο υποκείμενο, συμπέρασμα που ενισχύεται από την παντελή έλλειψη του φωτοστέφανου θερμοκρασίας.

5. Αρχή χάσιμου της όλης ακτινοβολίας. Δείχνει ολική ανεπάρκεια στα διάφορα τμήματα που συνδέονται με τον αντίστοιχο μεσημβρινό. Ακόμη υπάρχουν άλλες πέντε έξι παραλλαγές, πιο ειδικές, που σε γενικές γραμμές δείχνουν το βαθμό ανεπάρκειας των οργάνων ή συστημάτων, αλλά και μερικές φορές δείχνουν μια υπερφόρτωση, υπερκόπωση των συστημάτων.

Στα φαινόμενα ακτινοβολίας σε σχήμα κουκίδων οι κύριοι σχηματισμοί είναι:

6. Συγκέντρωση κουκίδων σε σχήμα δακτυλιδιού που περιβάλλουν εντελώς το φωτοστέφανο. Δείχνει την τάση του σώματος προς μόλυνση και την προσβολή.

Το επόμενο βήμα οδηγεί σε ενεργειακό εκφυλισμό.

7. Συγκέντρωση κουκίδων με ένα ξεχωριστό εξογκωμα. Για τη διάγνωση σ' αυτή την περίπτωση μεγάλη σημασία έχει η κουκίδα που είναι πιο απομονωμένη από τις υπόλοιπες, ενώ το τοπογραφικό τμήμα, στο οποίο βρίσκεται αυτή, θα πρέπει να προσεχτεί περισσότερο.

8. Κουκίδες σε σχήμα σταγόνων. Δείχνουν ότι υπάρχει ειδικά ισχυρή προσβολή οργάνων στον τοπογραφικό τομέα που αντιστοιχεί. Συνήθως αυτό το φαινόμενο παρουσιάζεται στο μεσημβρινό της καρδιάς - λεπτού εντέρου του μικρού δακτύλου και στο κατώτερο μέρος της αύρας.

9. Η κουκίδα που αποσπάται.

Οι τρεις φωτογραφίες απεικονίζουν το χέρι ενός θεραπευτή σε 3 διαφορετικές καταστάσεις. Αριστερά, όταν είναι χαλαρός. Μέση, όταν προσπαθεί να παραγάγει θεραπευτική ενέργεια. Δεξιά, στην κορύφωση της συγκέντρωσής του.

Δείχνει ότι η διαδικασία τοξίνωσης αναπτύσσεται και βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη. Σ' αυτή τη φάση είναι που πιο εύκολα μπορούμε να προλάβουμε την ασθένεια.

10. Σύμπλεγμα χωρισμένων κουκίδων. Μια συγκέντρωση κουκίδων που ταυτόχρονα σχηματίζουν "τασμπιά" κουκίδων, δείχνει μια πολύ δυνατή πρόσφατη προσβολή. Τέτοιος σχηματισμός παρουσιάζεται συχνά, τόσο σε άντρες όσο και σε γυναίκες στο γενετικό τομέα.

11. Ενοποιημένο σύμπλεγμα κουκίδων. Δηλώνει την υπερφόρτωση του οργανικού τομέα και μια αρχή προσβολής στο αντίστοιχο τοπογραφικό τμήμα. Τόσο σ' αυτή όσο και στην προηγούμενη περίπτωση συνιστάται κλινική διερεύνηση.

12. Εξαφάνιση της ακτινοβολίας με μια χωριστή κουκίδα. Το ρεύμα του μεσημβρινού εξαφανίζεται.

Η κουκίδα απομακρύνεται απομονωμένη από το υπόλοιπο της ακτινοβολίας. Το προσβεβλημένο όργανο είναι άσχημα. Σ' αυτή την περίπτωση προτεραιότητα στη θεραπεία έχει η κουκίδα και όχι η έλλειψη ακτινοβολίας.

13. Ενεργειακός εκφυλισμός σε σχήμα κουκίδων. Εδώ πρόκειται για μία διαδικασία προς ολοκληρωτική προσβολή, προς ενεργειακό

εκφυλισμό.

Ανακεφαλαιώνοντας, μπορούμε να συμπεράνουμε:

α) Οι κουκίδες ενωμένες στην ακτινοβολία δείχνουν ότι ακόμα υπάρχει κυκλοφορία της ενέργειας και είναι σημάδι ότι αρχίζει μια τοξίνωση ή μια προσβολή στο αντίστοιχο οργανικό τμήμα.

β) Οι κουκίδες που χωρίζονται ή ήδη είναι χωρισμένες είναι συνήθως σημάδι ότι υπάρχει μια ειδική υπερφόρτωση και ίσως επίσης κυτταρικές ζημιές στο αντίστοιχο όργανο. Τέλος μέσα στα εκφυλιστικά φαινόμενα έχουμε:

14. Τμηματικό εκφυλισμό. Αυτό το φαινόμενο ερμηνεύεται σύμφωνα με το τοπογραφικό τμήμα όπου παρουσιάζεται. Οι εκφυλισμοί σε σχήμα δακτυλιδιού π.χ. αρχίζουν πάντα από ένα ορισμένο τμήμα.

15. Εκφυλισμός σε σχήμα δακτυλιδιού με λάμπεις.

Είναι σημάδι ενεργειακού εκφυλιστικού φαινομένου που ακόμα μπορεί να λυθεί θετικά.

16. Εκφυλισμός σε σχήμα δακτυλιδιού χωρίς λάμπεις.

Εδώ πρόκειται για ένα γενικό ρευματικό αρθρικό φαινόμενο. Είναι σημάδι υψηλής πίεσης στη ζώνη της παρουσίας του, δείχνει μεγάλη πίεση στα αγγεία που φτάνουν και ξεκινούν από το κεφάλι. Σημαίνει παράλυση

του συστήματος των οργάνων του μεσημβρινού του δακτύλου.

17. Ολικός εκφυλισμός χωρίς λάμπεις. Εδώ φαίνεται ένα ενεργειακό ρεύμα εντελώς παραλυμένο μαζί με μια βαριά υπερφόρτωση των οργάνων που αντιστοιχούν.

18. Ολικός εκφυλισμός με λάμπεις. Είναι σημάδι μεγάλης πίεσης αν και ακόμα μπορεί να επηρεαστεί θετικά με κατάλληλη και έγκαιρη θεραπεία.

Παρόλο που οι έρευνες έχουν προχωρήσει αρκετά, ύστερα από περισσότερα από 15 χρόνια πειράματα, τόσο στα εργαστήρια του Π. Μάντελ όσο και σε άλλα ερευνητικά κέντρα, χρειάζεται ακόμα χρόνος για την πλήρη κατανόηση και αποκωδικοποίηση των ηλεκτροφωτογραφιών στην ολική ψυχοσωματική ανθρώπινη λειτουργία. Η συμβολή όμως της μεθόδου αυτής για την ιατρική διάγνωση και την παρακολούθηση της υγείας μπορεί να είναι υψίστης σημασίας για το μέλλον.

Και αποτελεί ακόμα ένα βήμα για την προσέγγιση της μοντέρνας ιατρικής προς την αρχαία παράδοση, εκσυγχρονίζοντάς την με καινούργια μεν μέσα, αλλά χωρίς να χάσει το πνεύμα για την κατανόηση του ανθρώπου στην πραγματική εσωτερική του διάσταση.

ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΜΥΝΑΣ ΤΟΥ ΕΓΩ

Ως μηχανισμούς άμυνας του Εγώ εννοούμε εκείνες τις ψυχικές λειτουργίες που έχουν σκοπό να αντιμετωπίσουν ορμές του ασυνείδητου και να τις μετατρέψουν σε άλλες μορφές ψυχικής ενέργειας. Αυτό γίνεται επειδή η εμφάνιση των ορμών αυτών, στην πραγματική τους μορφή, εμποδίζεται από κάποια εσωτερική "λογοκρισία", καθώς το άτομο βιώνει δυσάρεστα συναισθήματα εξαιτίας τους.

Αρη Μιχάλαϊνα

εργοθεραπευτή

Σημαντικές γνώσεις γι' αυτούς τους μηχανισμούς τις χρωστάμε στον S. Freud που έθεσε τις πρώτες βάσεις για την κατανόηση του ασυνείδητου και γενικότερα του εσωτερικού μας κόσμου μέσω της ψυχαναλυτικής θεωρίας. Αυτές βέβαια οι γνώσεις αντλούν την προέλευσή τους από γνώσεις και εμπειρίες χιλιάδων χρόνων σχετικά με την ψυχή του ανθρώπου. Αρκεί να θυμίσουμε το σωκρατικό ρητό της αρχαίας ελληνικής σκέψης "Γνώθι σαυτόν", για να καταλάβουμε ότι η γνώση της ψυχής αποτελεί αντικείμενο έρευνας της ανθρωπότητας η οποία αρχίζει χιλιάδες χρόνια πριν και θα συνεχίζεται όσο ο άνθρωπος θα αναρωτιέται για το "γιατί" των πράξεών του. Η κατανόηση αυτών των μηχανισμών θα μας βοηθήσει να

κάνουμε ειλικρινή ενδοσκόπηση και να αρχίσουμε να αντιλαμβανόμαστε τα κρυφά κίνητρα των συμπεριφορών μας. Ρίχνοντας φως στον ψυχικό μας κόσμο και εναρμονίζοντας τις γνώσεις της εσωτερικής ψυχολογίας και της σύγχρονης επιστημονικής σκέψης, θα είμαστε σε θέση να δούμε "με καθαρά μάτια" και να μην επαναλάβουμε προηγούμενα λάθη. Κατά την ψυχαναλυτική σχολή, ο άνθρωπος είναι σύνθετο ον, που αποτελείται από μια τριπλή σύνθεση. Αυτό που ονομάζουμε συνείδηση, που μας ελέγχει και υπακούει σε κοινωνικές και ηθικές επιταγές, ονομάζεται Υπερεγώ. Στην άλλη πλευρά βρίσκεται το Αυτό που είναι υπεύθυνο για τις ενορμήσεις, τις ανάγκες που ζητούν με οποιοδήποτε τρόπο να ικανοποιηθούν, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους κοινωνικούς παράγοντες. Συνεπώς αυτά τα δύο μέρη έρχονται σε συγκρούσεις που πρέπει να λυθούν. Αυτό γίνεται με το τρίτο τμήμα του ψυχισμού μας που λέγεται Εγώ, το οποίο αθροίζει εμπειρίες και βιώματα και είναι υπεύθυνο για την τελική έκφραση της συμπεριφοράς μας βασισμένο στην πραγματικότητα. Χρησιμοποιεί μηχανισμούς και λειτουργίες για να επιβάλει την τάξη και την αρμονία, ώστε να φέρει την πολυπόθητη ψυχική γαλήνη.

Με προσεχτική μελέτη μπορούμε να αντλήσουμε αυτή τη γνώση της σύνθεσης του ανθρώπου και μέσα από κείμενα εσωτερισμού, γνώση που βρίσκεται κρυμμένη σε όλους τους Παραδοσιακούς Μηθικούς Πολιτισμούς. Στον Πλάτωνα έχουμε την τριπλή διαίρεση της ψυχής του ανθρώπου σε Επιδυμητικό, Θυμοειδές και Λογιστικό. Αντίστοιχη διαίρεση υπάρχει και στα Ομηρικά κείμενα. Συνεπώς, έχουμε το

ζωικό μέρος (Αυτό), που λειτουργεί σύμφωνα με την αρχή της ηδονής (μου αρέσει). Το θεϊκό μέρος (κοινωνικό κατά τον Freud που δεν δέχεται τη μεταφυσική και το θεϊκό στοιχείο) που λειτουργεί με το "πρέπει". Τέλος το ανθρωπινό μέρος καλείται να λάβει υπόψη του όλα τα στοιχεία και να πράξει ανάλογα. Στο μύθο του Ηρακλή το Εγώ αντιπροσωπεύεται με το δίλημμά του να ακολουθήσει το δρόμο της αρετής ή της κακίας, αφού πρώτα ακούσει και τις δύο πλευρές. Τελικά ακολουθεί το θεϊκό δρόμο της αρετής, "του πρέπει" και γι' αυτό στο τέλος γίνεται ημίθεος. Ο δρόμος της κακίας αντιστοιχεί στο ζωικό μέρος, στο Αυτό, στην άκρατη εκπλήρωση των ενορμήσεων σύμφωνα με την αρχή της ηδονής. Ο άνθρωπος πρέπει να κατακτήσει την Αρμονία, που είναι το μυστικό της Αυτοπραγμάτωσης και της ευτυχίας του. Θα πρέπει να χρησιμοποιήσει και τις δύο αντίθετες φύσεις του Αυτού και του Υπερεγώ και να τις τιθασεύσει, χωρίς να τις καταδυναστεύει, αποδίδοντας δικαιοσύνη. Η τελική συμπεριφορά του πρέπει να ακούει τις ενορμήσεις και να βρίσκει τρόπους ορθούς στο να εκφραστούν. Πρέπει όμως να ακούει και τις ηθικές επιταγές, διακρίνοντας όμως τη συμβατική που μπορεί να ισχύει τώρα και αύριο όχι, από την αιώνια που είναι ανεξάρτητη από την ανθρωπινή νομοθεσία. Πολλές φορές όμως τα πράγματα δεν λειτουργούν έτσι. Η επεξεργασία των ορμών είναι μία πολύπλοκη διαδικασία και αρκετά επώδυνη. Αυτές οι ορμές μπορεί να

έρχονται σε αντίθεση με την πραγματικότητα και τις απαγορεύσεις του Υπερεγώ.

Θα λέγαμε τότε πως ένας πόλεμος αρχίζει. Υπάρχουν δύο τρόποι αντιμετώπισής του. Ο πρώτος (που είναι και καλύτερος) με συνειδητή διαδικασία, όπου κυριαρχούνται και συγκρατούνται οι ανεπιθύμητες ορμές συνειδητά και επιτυχημένα, χωρίς ιδιαίτερο ψυχικό κόστος. Ο δεύτερος τρόπος είναι ασυνείδητος, όπου αποκρούονται αυτές οι ορμές με τους μηχανισμούς άμυνας. Οι επώδυνες και αφόρητες ιδέες ή συναισθήματα αποτελούν τραύματα που πρέπει τουλάχιστον να "κουκουλωθούν", αλλιώς το άτομο θα αισθάνεται μια συνεχή δυσφορία που μπορεί να έχει τη μορφή άγχους, αίσθημα τιμωρίας-ενοχής, ντροπής ή αηδίας. Οι μηχανισμοί άμυνας καλούνται να επιφέρουν ξανά την ψυχική γαλήνη με ασυνείδητη όμως διαδικασία, αφού δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε κατάματα την πραγματικότητα. Τους συναντάμε σε παθολογικές ψυχικές καταστάσεις αλλά και στις καθημερινές διαπροσωπικές σχέσεις. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι:

ΑΠΩΘΗΣΗ

Η Μαρία Χ. έχασε τον άντρα της σε ένα τραγικό τροχαίο δυστύχημα, στο οποίο κινδύνεψε σοβαρά η ίδια και τα δύο παιδιά της. Όταν μετά από μήνες ρωτήθηκε από τον υπάλληλο της ασφαλιστικής εταιρείας ποιος ήταν υπαίτιος και πώς ακριβώς συνέβη το δυστύχημα, ενώ καθόταν στη θέση του συνοδηγού ισχυριζόταν ότι δεν είδε και δεν θυμάται τίποτα, φέρνοντας τα χέρια στο πρόσωπό της. Γιατί, άραγε, από το παρελθόν τείνουμε να θυμόμαστε τις ωραίες στιγμές ενώ τις άσχημες όχι; Είναι η μορφή άμυνας όπου το άτομο απωθεί, καταπνίγει στο ασυνείδητο βιώματα και εμπειρίες της συναισθηματικής και ενορμητικής ζωής. Θεωρείται από τους σημαντικότερους και ισχυρότερους μηχανισμούς άμυνας. Παράλληλα είναι και ο πιο επικίνδυνος, αφού στερεί τη δυνατότητα στο άτομο να αναγνωρίζει τα πεπραγμένα και να αποκομίζει εμπειρίες για μελλοντική χρήση. Ο κίνδυνος προέρχεται από τον εσωτερικό κόσμο του ατόμου

(ενορμήσεις δικές του). Εκδήλωση άγχους, φοβίας δηλώνει μη ικανοποιητική λειτουργία αυτού του μηχανισμού. Στα όνειρα μπορεί να βγαίνουν απωθημένες καταστάσεις, αλλοιωμένες όμως σε συμβολική μορφή, αφού πάλι υπάρχει ένα είδος λογοκρισίας. Σε παθολογικές καταστάσεις η άμυνα αυτή θεωρείται υπεύθυνη της υστερικής συμπεριφοράς, αφού το άτομο έχει απωθήσει τις αγχογόνες αιτίες.

ΑΡΝΗΣΗ

Ο Δημήτρης Κ. διατηρούσε για σύντομο χρονικό διάστημα εξωσυζυγική ερωτική σχέση. Μετά από αυτό το όνομά του αναμείχτηκε σε ένα κοινωνικό σκάνδαλο με πολλαπλές συνέπειες στην επαγγελματική και προσωπική του ζωή. Όταν μετά από ένα χρόνο συνάντησε την πρώην ερωμένη του δεν την αναγνώριζε.

Το Εγώ αντί να αντιλαμβάνεται την επώδυνη εντύπωση και στη συνέχεια να την καταργεί, μπορεί να χρησιμοποιήσει πιο έξυπνο τρόπο. Αρνείται ολοκληρωτικά να έρθει σε επαφή με την εξωτερική πραγματικότητα. Εδώ έχουμε άμυνα

κατά των εξωτερικών κινδύνων, σε αντίθεση με την προηγούμενη άμυνα. Οι παιδικές ονειροπολήσεις είναι έκφραση αυτού του μηχανισμού. Αποτελούν μέσο για την αναγνώριση και αφομοίωση της πραγματικότητας. Οι ήττες όμως της ζωής στον ενήλικο μπορεί να έχουν ως συνέπεια τη συνεχή φυγή και τη δημιουργία του δικού του φανταστικού κόσμου.

ΠΕΡΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΓΩ

Ο Γιώργος Π. λάτρευε το ποδόσφαιρο από μικρό παιδί. Όταν άρχισε να συμμετέχει σε

αγώνες η μειωμένη του φυσική αντοχή τον έκανε να υστερεί απέναντι στους συμπαίκτες του. Μετά από ένα χρόνο αποτυχημένων προσπαθειών να παίξει καλά σε όλη τη διάρκεια του αγώνα, εγκατέλειψε το ποδόσφαιρο δηλώνοντας ότι αυτό το άθλημα είναι ωραίο μόνο όταν το βλέπεις και όχι όταν παίζεις.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Γιώργος αισθάνεται μειονεκτικά στο παιχνίδι. Θεωρεί ότι οι άλλοι παίζουν καλύτερα από αυτόν και φοβάται τη σύγκριση. Αποσύρεται, περιστελλώντας το Εγώ του από την εξωτερική κατάσταση που μπορεί να του προκαλεί δυσαρέσκεια και υιοθετεί το όλο του θεατή, του φιλαθλου.

Συνεπώς, εμποδίζεται η εξέλιξη του ατόμου που αποφεύγει τις προκλήσεις-εμπειρίες με το φόβο της αποτυχίας. Μπορεί να καταργηθεί ολόκληρος τομέας ενδιαφερόντων και στην καλύτερη περίπτωση να αντικατασταθούν με άλλους τομείς λιγότερο αγχογόνους.

Αυτός ο μηχανισμός δείχνει τον κίνδυνο της χωρίς φραγμούς ελεύθερης επιλογής δραστηριοτήτων από μέρος του παιδιού.

Μπορεί να οδηγηθεί το παιδί στη μονομέρεια, επειδή δεν έχει την καθοδήγηση και την προσαρμογή της δυσκολίας στα μέτρα του που θα το προστατέψει από το φόβο της αποτυχίας.

Ως απάντηση στο "μας αρέσουν τα πράγματα τα οποία είμαστε καλοί", μπορούμε να αντιπαραθέσουμε το "να γνωρίσουμε ποικίλα πράγματα και μετά να αποφασίσουμε αν μας αρέσουν ή όχι".

Είναι ξεκάθαρο πόσο καθοριστική

είναι η πρώτη εμπειρία σε ένα πράγμα που θέλουμε να μάθουμε και γι' αυτό "η αρχή είναι το ήμισυ του παντός".

- Ο Νίκος Τ. είναι παιδί με χαμηλή νοημοσύνη. Συναθίζει να συνναστρέφεται με παιδιά 3 ή και περισσότερα χρόνια μικρότερα του. Στα περισσότερα παιχνίδια τους αυτός παίζει το ρόλο του αρχηγού.

Τέλος, με αυτόν το μηχανισμό εξηγείται η συναστροφή με πιο αδύνατους από εμάς, λιγότερο έξυπνους, θυμίζοντάς μας τη λαϊκή ρήση "στους τυφλούς βασιλεύει ο μονόφθαλμος".

Το Εγώ θέλει να αισθάνεται ικανό και γι' αυτό περιστέλλει τις ανάγκες του συναστροφής και επικοινωνίας με καλύτερους.

ΥΠΕΡΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ

Η κυρία Ελένη Π. είναι 63 χρονών και τον τελευταίο καιρό έχει παρατηρήσει ότι οι ρυτίδες γύρω από τα μάτια της είναι πια τόσο πολλές που δεν μπορεί να τις καλύψει με το μακιγιάζ. Η φίλη της Σμαρώ Δ. είναι 55 χρονών και τα 10 επιπλέον κιλά που πήρε τα τελευταία χρόνια την αναγκάζουν να φοράει ρούχα φαρδιά ή σκουρόχρωμα για να τα κρύψει. Όταν συναντήθηκαν ακολούθησε η εξής στιχομυθία:

- Ελένη μου, τι όμορφη που είσαι σήμερα. Οσο περνάνε τα χρόνια γίνεσαι και πιο όμορφη.

- Και συ, Σμαρώ μου, μ' αυτό το φόρεμα δείχνεις 10 κιλά πιο αδύνατη.

Αντικατάσταση ασυνείδητων επιθυμιών, ενορμήσεων ή συναισθημάτων με τις ακριβώς αντίθετες, συνείδητά όμως. Η απέχθεια της μίας κυρίας προς την άλλη βγαίνει συνείδητά ως δαυμασμός. Αυτό που βιώνουν υπεραναπληρώνεται και η πραγματικότητα είναι τελείως αντίθετη. Η υπερανάπληρωση όμως μπορεί να λειτουργήσει και θετικά, όπως στην παρακάτω περίπτωση.

Ο Πέτρος Κ. γεννήθηκε με φύσημα στην καρδιά. Οι γιατροί απαγόρευαν να ασχολείται με οτιδήποτε και φυσικά τον απέτρεψαν να ασχοληθεί με τον πρωταθλητισμό. Εκείνος όμως δεν άφησε ένα φυσικό

εμπόδιο να τον σταματήσει στο δρόμο του. Σήμερα είναι πρωταθλητής υπεραποστάσεων. Ιστορικά επιβεβαιώνεται αυτός ο μηχανισμός με "τον τραυλό" Δημοσθένη που έγινε ρήτορας. Η δύναμη της βούλησης είναι ανώτερη από προβλέψεις.

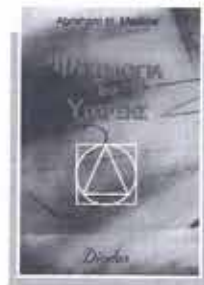
ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ

Ο Νίκος Χ. βγήκε στη σύνταξη πριν από δύο μήνες. Από τότε άρχισε να ασχολείται υπερβολικά με το ντύσιμο και την εμφάνισή του, δεν σταματά να φλερτάρει την πολύ νεότερη γειτόνισσά του αλλά στη γυναίκα και στα παιδιά παραπονιέται για τους φοβερούς πόνους του και ζητά συνέχεια να τον φροντίζουν και να τον εξυπηρετούν.

Σταματά την εξέλιξη, γυρίζοντας το άτομο σε προηγούμενα εξελικτικά στάδια, όπου εκεί τα κατάφερε. Πρέπει να θυμηθούμε ότι η ζωή του ανθρώπου αποτελείται από εξελικτικά στάδια, όπου τα προηγούμενα προϋποθέτουν τα επόμενα. Είναι σαν να χτίζουμε ένα

ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Δημιουργικότητα - Ανθρώπινες αξίες
Ανάπτυξη - Αυτοπραγμάτωση

Στο βιβλίο αυτό ο Α. Maslow υποδεικνύει ότι ο άνθρωπος είναι σε θέση και πρέπει να επιδοθεί σε αναζήτηση υψηλών αξιών και ανώτερων φιλοδοξιών. Οι θεωρίες του μπορούν να εφαρμοστούν στην εκπαίδευση, την βιομηχανία, την δραματική, την οργάνωση, την διοίκηση, την θεραπεία και την αυτοβελτίωση.

Εκδόσεις ΔΙΟΔΟΣ

Χαρ. Τρικούπη 13, τηλ.: 3825464

σπίτι όπου δεν μπορούμε να βάλουμε τα μάρμαρα, αν πρώτα δεν χτίσουμε τους τοίχους.

Η ζωή του συνταξιούχου προϋποθέτει τεράστιες αλλαγές.

Μπορεί να αισθάνεται παραμελημένος.

Κάποιος που δεν δέχεται την καινούργια φάση της ζωής του με ωριμότητα, ξαναγυρίζει στον εγωκεντρισμό που είναι στάδιο προηγούμενης παιδικής ανάπτυξης, προσπαθώντας να γίνει το επίκεντρο του ενδιαφέροντος με λάθος τρόπο.

ΕΚΛΟΠΙΚΕΥΣΗ

Η Στέλλα Ε. αφού ξόδεψε όλα της τα χρήματα στα χαρτιά, άρχισε να καβγαδίζει καθημερινά με τον άντρα της, με αποτέλεσμα να χωρίσουν και αυτός να πάρει την επιμέλεια των δύο τους παιδιών. Τώρα φτωχή και μόνη προσπαθεί να βρει τρόπο επιβίωσης και στο μπαρ όπου δουλεύει διατείνεται ότι το δικαστήριο και η τύχη δεν ήταν μαζί της καθόλου δίκαια.

Ορκίζεται ότι οι δικαστές ήταν πληρωμένοι και ότι αν τώρα πίνει είναι για να ηρεμεί τα σπασμένα της νεύρα και να μην τρελαθεί.

Προσπάθεια λογικής ή ηθικής δικαίωσης μιας πράξης, ιδέας, συναισθήματος, ώστε να αποδυναμωθεί από την πραγματική της σημασία.

Οι δικαιολογίες είναι αστείες. Το Εγώ δεν μπορεί να αντέξει τις τύψεις για την καταστροφή της οικογενειακής ζωής και πλάθει τις πιο συμφέρουσες αιτίες.

Πόσες φορές δεν φταίει η διατησία, ο καιρός, η ατυχία για την ήττα σε έναν αθλητικό αγώνα. Δικαιολογούμε τον πόλεμο που ξεκινά ένα κράτος επειδή οι άλλοι είναι βάρβαροι και σφαγείς.

ΜΕΤΟΥΣΙΩΣΗ

Η Κατερίνα Δ. από πολύ μικρή χτυπούσε και συμπεριφερόταν βίαια στις μικρότερες αδελφές της. Μια κουβέντα ήταν αρκετή για να ξεσπάσει με επιθετικό τρόπο. Πάντα ήθελε να είναι αγόρι. Μεγαλώνοντας έστρεψε την περίσσεια της ενεργητικότητας σε δυναμικά και επικίνδυνα σπορ και σήμερα είναι μια επιτυχημένη και πολύ ήρεμη δασκάλα πολεμικών τεχνών. Παράλληλα ασχολείται με επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Θεωρείται από τις φυσιολογικότερες μορφές άμυνας.

Η κατώτερη ενόρμηση μετατρέπεται σε ανώτερη και κοινωνικά αποδεκτή.

Η επιθετικότητα μετατράπηκε σε αγωνιστικότητα και οργότερα σε μια ζωή έντονη με δράση.

Η σύγκρουση επιθυμιών δεν καταπνίγεται αλλά βρίσκει διέξοδο, με αποτέλεσμα να υπάρχει προσωπική ικανοποίηση που να είναι και κοινωνικά αποδεκτή.

ΤΑΥΤΙΣΗ ή ΕΝΔΟΒΟΛΗ

Ο Κώστας Π. μεγάλωσε σε μια αυταρχική πατριαρχική οικογένεια και πολύ συχνά ήταν το θύμα άγριων ξυλοδαρμών από τον πατέρα του. Σήμερα είναι υπάλληλος σε μια μεγάλη εταιρεία όπου κανένας δεν τον έχει σε εκτίμηση και το αφεντικό του συνέχεια τον μειώνει. Όταν επιστρέφει στο σπίτι μεταμορφώνεται σε τύρανο. Απαιτεί πλήρη υπακοή από τη γυναίκα και τα παιδιά του και αν κάτι δεν γίνει σύμφωνα με την επιθυμία του, ξεσπά σε υστερικές

κραυγές και δεν διατάζει να χειροδικήσει.

Εδώ έχουμε το χαρακτηριστικό παράδειγμα αδύναμου ανθρώπου. Ενωματώνει τις ιδιότητες του πατέρα του και του αφεντικού του.

Ταυτίζεται με το θυμό τους και τη συμπεριφορά τους. Από αμυνόμενος περνά στην απειλή εκεί όπου μπορεί και γίνεται άλλος άνθρωπος. Οι ήρωες αποτελούν πρότυπα ταύτισης που χρησιμοποιούνται ιδιαίτερα στη διαπαιδαγώγηση με θετικό τρόπο. Η ταύτιση όμως πέρα από ένα σημείο μπορεί να οδηγήσει στο χάσιμο της ταυτότητας της προσωπικότητας. Επίσης, η ταύτιση με τους δυνατούς είναι σύνθηδες κοινωνικό φαινόμενο. Αυτός που τυχαίνει να διαφανεί με τους πολλούς έχει άδικο. "Άλλωστε όλος ο κόσμος το λέει".

ΠΡΟΒΟΛΗ

Η Σούλα Χ. είχε έναν πάρα πολύ αυστηρό πατέρα που ποτέ δεν την άφηνε να βλάφεται και να κάνει

παρέα με τα αγόρια. Μεγαλώνοντας άρχισε να κατηγορεί όλες αυτές τις "ζεταίπωτες με τις κοντές φούστες και τα κοκκινάδια που γυρνάν κάθε μέρα και με άλλον άντρα".

Στο σπίτι της διατηρεί μια πολύ πλούσια βιβλιοθήκη με ερωτική λογοτεχνία. Πολύ συχνά τα μοναχικά της βράδια τα περνά παρακολουθώντας ταινίες πορνό στην τηλεόραση.

Είναι ο ακριβώς αντίθετος μηχανισμός από την ενδοβολή. Το άτομο προβάλλει προς τα έξω όλες τις απαγορευμένες ενορμήσεις. Η αυστηρή του κριτική μπορεί να κρύβει δικές του ασυνείδητες επιθυμίες. Περνά στην επίθεση για να προστατεύει τον εαυτό του από δυσάρεστη κριτική. Η πραγματική ηθικότητα πηγάζει από την εσωτερικευση της κριτικής διαδικασίας (πρώτα κρίνουμε τον εαυτό μας). Αντίθετα εδώ έχουμε ανελέητη συμπεριφορά απέναντι στους άλλους. Σαν μηχανισμός είναι υπεύθυνος για τη διατάραξη των ανθρώπινων σχέσεων, καθώς αποδίδουμε στους άλλους τις δικές μας επιθετικές πράξεις. Μπορεί όμως να λειτουργήσει και θετικά, ως ένα σημείο σε συνδυασμό με το μηχανισμό της ταύτισης. Ο γονιός βλέπει το παιδί ως συνέχειά του. Εναποθέτει τις ελπίδες του σε αυτό και του προσφέρει εφόδια. Η νεαρή καπέλα που έχει συναισθηματικούς

ενδοισμούς στο να παντρευτεί, ενθαρρύνει τους αρραβώνες της αδελφής της. Οι γεροντοκόρες προξενήτρες είναι μια άλλη μορφή έκφρασης αυτού του συνδυασμού των δύο μηχανισμών. Η υπάλληλος που δεν τολμά να ζητήσει αύξηση, υπερασπίζεται τα δικαιώματά της συναδέλφου της (ταύτιση και προβολή). Στο θεατρικό έργο του Εντμοντ Ροσσαιν "Συρανό ντε Μπερζεράκ" ο ήρωας ερωτεύεται τη Ρωξάνη αλλά λόγω της άσχημης μύτης του εγκαταλείπει κάθε ελπίδα να την κατακτήσει. Αφιερώνει όλες τις προσπάθειές του σε έναν ομορφότερο νέο και κάνει το παν για να τον βοηθήσει να την κατακτήσει. Αφού περιγράφηκαν οι βασικοί μηχανισμοί άμυνας του Εγώ, μπορεί να τεθεί το ερώτημα γιατί το Εγώ βιώνει μια συγκεκριμένη εισβολή ενορμήσεων επικίνδυνη και επομένως χρησιμοποιεί ασυνείδητους μηχανισμούς; Αυτό μπορεί να γίνεται όταν το Υπερεγώ γίνεται τύραννος του Εγώ που καταλήγει πλέον σε εκτελεστικό όργανο. Η εκπαίδευση όταν δεν δείχνει καθόλου τις ανθρώπινες αδυναμίες και στηρίζεται στο ψεύτικο "πρέπει" βασισμένη στην υποκρισία ενός υπεραυστηρού και ανεφάρμοστου κανόνα που γεμίζει με ενοχές, μπορεί να έχει καταστροφικά αποτελέσματα. Ακόμα ο φόβος της τιμωρίας που κάνει το άτομο να φοβάται τον εξωτερικό

κόσμο μπορεί να οδηγήσει εκεί. Ατία μπορεί να είναι και ο μη έξυπνος χειρισμός των ενορμήσεων και η έλλειψη "στρατηγικής" στην προσπάθεια της εξέλιξης. Στο ερώτημα ποιοι μηχανισμοί προτιμούνται και γιατί, η απάντηση δεν είναι σαφής. Μάλλον όμως χρησιμοποιούνται ιεραρχημένα αυτοί που κοστίζουν λιγότερο σε ψυχική ενέργεια.

Ο Γιώργος δεν πέρασε στο Πανεπιστήμιο για την Ιατρική. Μπορεί σταδιακά, αν τον τραυματίσει η αποτυχία του, να κινητοποιήσει τους εξής μηχανισμούς:

- Θα ξαναδώσω:

ΥΠΕΡΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ

- Θα διαλέξω άλλο ανθρωπιστικό επάγγελμα: **ΜΕΤΟΥΣΙΩΣΗ**

- Υπάρχουν και άλλα επαγγέλματα: **ΠΕΡΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΓΩ - Δεν αξίζει τον κόπο: ΕΚΛΟΠΙΚΕΥΣΗ**

- Ούτε που θυμάμαι τι ήθελα τότε: **ΑΠΩΘΗΣΗ**

- Ποτέ μου δεν απότυχα στις εξετάσεις: **ΑΡΝΗΣΗ**

Αυτό που πρέπει να θυμόμαστε είναι ότι το Εγώ χρησιμοποιεί τους μηχανισμούς σκώπηρά και ανεπαίσθητα και προπαντός ασυνείδητα. Στην προσπάθεια να φανερωθούν τα πραγματικά αίτια ανθρώπινης συμπεριφοράς, έχουν χρησιμοποιηθεί διάφορες μέθοδοι από τους ψυχαναλυτές, όπως ο ελεύθερος συνειρμός και η ύπωση. Αποδείχθηκαν όμως ανεπαρκείς καθώς το Εγώ, μόλις ξεφύγει από την κατάσταση αποκοιμητής του, υπεραμύνεται και αρχίζει νέο αγώνα ενάντια στις ενορμήσεις. Συνεπώς, η προσπάθεια να γνωρίσουμε και να βελτιώσουμε τον εαυτό μας γίνεται με συνείδητη ενδοσκόπηση.

Ωθείται από τη θέλησή μας, ερευνώντας το γιατί των συμπεριφορών μας, δεχόμενοι καλοπροαίρετα την κριτική των άλλων. Η θέα της αλήθειας φέρνει πόνο, αλλά όπως λέει ένα αρχαίο ρητό "ΟΥΔΕΝ ΑΛΗΘΕΙΑΣ ΜΕΙΖΟΝ".

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. FREUD,

Το Εγώ και οι μηχανισμοί άμυνας, Εκδ. ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, Αθήνα 1978.

Ε. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Ψυχιατρική, Εκδ. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, Αθήνα 1991.

Σημειώσεις Ψυχολογίας, ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ.

ΑΡΧΑΪΚΟ ΒΗΜΑ

του Γιώργου Χααραλαμπόπουλου

ΟΙ ΑΠΟΛΩΝΙΟΙ ΚΑΘΑΡΜΟΙ

Η καθαρότητα της ψυχής, ο ηθικός εξαγνισμός και ο απολλώνιος ήχος στην υπηρεσία της ψυχολογίας του βάρους

Γνώστες της ψυχολογίας του βάρους οι Αρχαίοι Έλληνες, επιχείρησαν πολλές φορές να δημιουργήσουν την "ιδανική πολιτεία" και τις προϋποθέσεις για την επιστροφή του ανθρώπου στη "Χρυσή Εποχή" του Ησιόδου. Ωστόσο, άλλες φορές οι "πνευματικοί μεσαίωνες" στάθηκαν τροχοπέδη στην απολύτρωση. Μέσα στα κείμενα της αρχαίας ελληνικής σοφίας, η ψυχοσωματική κάθαρση διακρίνεται σε όλες της τις μορφές και σε όλους τους χώρους των ελληνικών δρώμενων. Εισηγητής και θεματοφύλακας της εξαγνιστικής θεωρίας, ο Απόλλωνας, καθιέρωσε την ψυχική έρευνα. Τα δελφικά δρώμενα στη διαδικασία των καθαρμών δείχνουν πως με άξονα το ιερατείο οι υπαρξιακές ανάγκες και οι σχέσεις των ανθρώπων επικεντρώνονταν σε έναν κώδικα ηθικής, τα στοιχεία του οποίου διατήρησαν και διέσωσαν οι Έλληνες μύστες με τα έργα τους μέχρι τις μέρες μας. Η κάθαρση του ίδιου του Απόλλωνα από το φόνο του Πύθωνα (Παυσανίας 7,7) στην ουσία αντικατοπτρίζει όλες τις αναγραφόμενες από τους ιστορικούς τελετές κάθαρσης και εξαγνισμού. Οι εξαγνισμοί στον Όμηρο βεβαιώνουν τις πανάρχαιες αντιλήψεις για τους καθαρμούς. Μετά το λιμό στο στρατόπαιδο των Αχαιών γίνεται εξαγνισμός και τα "λύματα" χύνονται στη θάλασσα. Πριν από τη θυσία ο Έκτορας εξαγνίζεται με νερό. Όταν ο Πάτροκλος φεύγει για τη μάχη, ο Αχιλλέας εξαγνίζει το κύπελλο της θυσίας με θειάφι και νερό. Φωτιά και θειάφι χρησιμοποιεί και ο Οδυσσεύς μετά τη σφαγή των μνηστήρων για να εξαγνίσει το σπίτι του. Το απολλώνιο φως χρησιμοποιείται ακόμα και για τον εξαγνισμό της φωτιάς. Έτσι, μετά τη μάχη των Πλαταιών καλείται ο άγνωστος Ευχίδας να μεταφέρει την αγνή φωτιά από τους Δελφούς, για να τη χρησιμοποιήσουν στις ευχαριστήριες θυσίες. Ο Ευχίδας θεωρείται ο ταχύτερος αρχαίος Έλληνας, αφού εκπλήρωσε την πυρφόρα αποστολή του διανύοντας χίλια στάδια, δηλαδή 175 χιλιόμετρα, σε μία μέρα. Κάθε φορά που η Αθήνα μαινέται, η λοιμική τιμωρία χαρακτηρίζει την οργή του Θεού. Ένα τέτοιο λοιμό αντιμετώπισαν οι Αθηναίοι, όταν λιθοβόλησαν έναν ιερέα που προπαγάνδιζε πως η μητέρα

των θεών καταγόταν από την Ασία. Η κάθαρση επήλθε όταν κατασκεύασαν ναό αφιερωμένο στην Ηρα. Σε έναν δελφικό πίνακα που περιγράφεται από τον Παυσανία, οι εικόνες του ζωγράφου Πολύγνωτου παριστάνουν την επίσκεψη του Οδυσσεύα στον Αδη. Ο Οδυσσεύς κοιτάζει τον Όκνο που πλέκει ένα σκοινί και πίσω του ένα γαΐδαρο να το τρώει. Εκτός από τις σκηνές φρίκης, απεικονίζονται και οι μισροί που κουβαλούν το νερό του εξαγνισμού σε τρύπια κανάτια. Η πυθαγόρεια ασκητική επέκτεινε την έννοια της καθαρότητας του σώματος και του πνεύματος με την αποχή από τις ζωικές τροφές, γεγονός που συναντάμε και σήμερα στην υγιεινή διατροφή. Η καθαρότητα του σώματος και του πνεύματος αποτελούσε ιδιαίτερη επίδοση και τη βρίσκουμε σε όλες τις αρχαιοελληνικές παραδόσεις: Οι τιτανικές δυνάμεις προσβάλλουν εύκολα την ετοιμόγεννη γυναίκα και το νεκρό. Οι επισκέπτες τους πρέπει να εξαγνίζονται πριν και μετά την επίσκεψη. Μετά την ταφή εξαγνίζεται το σπίτι στο οποίο ζούσε ο νεκρός. Η ετοιμόγεννη δεν επισκέπτεται τα ιερά για σαράντα μέρες και αυτοί που την επισκέφτηκαν για δύο. Αποχή από τα ιερά επιβάλλεται και σε όσους αντιμετώπισαν το θάνατο στην οικογένειά τους για τριάντα έως σαράντα ημέρες. Μισροί θεωρούνταν επίσης όσοι είχαν δει νεκρό ή είχαν λάβει μέρος σε νεκρικές τελετές. Ακόμα και η σεξουαλική επαφή κρύβει τιτανικά στοιχεία, τα οποία δίχως τον έρωτα της ψυχής ρυπαίνουν τους ανθρώπους. Μισρή είναι επίσης η αυτοκτονία. Εδώ η κάθαρση επιτυγχάνεται με πολύπλοκες εξαγνιστικές τελετές. Σε πολλά μέρη ο αυτόχειρας μαζί με τα σύμμετρα της αυτοκτονίας του θεωρούνταν μισρά στοιχεία για την πόλη και εκδιώχονταν από αυτή. Η κάθαρση απέβλεπε πάντα στην ηθική αποκατάσταση του πνεύματος, στη θεραπεία του σώματος και στην ευνομία της πόλης. Συχνά η ασέβεια προς τους ήρωες και τους γενάρχες προκαλούσε λοιμούς, πείνα, τρέλα ή ξηρασία στο κράτος. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις όπου το μαντείο συμβούλευε την αποκατάσταση των ηρώων για να επανέλθει ο καθαρμός. Πολλά κακά πνεύματα σταμάτησαν με τη μετακομιδή των οστών του Βάτου στην Κυρήνη, του Θηρέα στην Αθήνα, του Θεμιστοκλή στη Μαγνησία, του Ίερωνα στην Κατάνη, του Αδραστου στη Σικυώνα, του Ορέστη στη Σπάρτη και πολλών άλλων. Όταν στη Βοιωτία παρουσιάστηκε ένα φάντασμα που κατέστρεφε τη χώρα, η Πυθία συμβούλεψε τους Βοιωτούς να βρουν τα οστά του Ακταΐωνα και να αποκαταστήσουν τον τάφο του ("Ανεξήγητο-Plus, τεύχος 56, τόμος 3, σελ. 214). Τα δρώμενα στη διαδικασία των καθαρμών δείχνουν πως με άξονα το ιερατείο οι υπαρξιακές ανάγκες και οι σχέσεις των ανθρώπων επικεντρώνονταν σε έναν κώδικα ηθικής, τα στοιχεία του οποίου διατήρησαν και διέσωσαν οι Έλληνες μύστες με τα έργα τους μέχρι τις μέρες μας.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΚΟΜΑ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Α' μέρος

Θα συνεχίσουμε την εξέταση μερικών παρτίδων και βαριάντων για να δούμε στην πρακτική το ζέσιμο του ανοίγματος με το κυρίως παιχνίδι.

Γιούντοβιτς Ζαγοριάνσκι
Μόσχα 1949 άμυνα Κάρο - Καν

1. ε4 γ6 2. δ4 δ5 3. ε:δ γ:δ 4. Αδ3 Οι αντίπαλοι άνοιξαν τις ευθείες των κομματιών και ανάπτυξαν τα πιόνια τους στο κέντρο.

Ο Λάσκερ θεωρούσε "νόμο" του ανοίγματος το να αναπτύσσεται πρώτα το άλογο και μετά ο αξιωματικός και αυτό διότι στην αρχή οι επιλογές του αλόγου είναι μικρότερες. Εδώ βασικό για τα λευκά είναι να εμποδίσουν τον αξιωματικό από το γ8 να πάει στο ζ5.

4....Ιγ6 5. γ.3 Γιατί τα λευκά δεν παίζουν 5. Ιζ3 για να αναπτυχθούν και να προστατεύσουν το πιόνι τους ; Το πλάνο των λευκών όμως είναι, όχι μόνο να αναπτυχθούν αλλά και να εμποδίσουν την ανάπτυξη του αντιπάλου. Αν 5. Ιζ3 τα μαύρα θα αναπτύξουν τον αξιωματικό στο η4. 5....Ιζ6 6. Αζ4 η6 (Αν 6....Αη4 το 7. ζ3 θα αδυνάτιζε την τοποθέτηση των πιονιών στα λευκά, θα έπρεπε να παίξουν 7. Ββ3 Ια5 8 Βα4+ Αδ7 9. Βγ2 και η θέση τους θα ήταν καλή) 7. Ιζ3 Αη7. (Αν 7.... Αη4 8. θ3 και εδώ είναι αδύνατο το 8... Αθ5 γιατί 9. δ4 και η αλλαγή στο ζ3 επιτρέπει στα λευκά να ενεργοποιήσουν την βασίλισσα). 8. 0-0 0-0 9. Ιβδ2 (διάγραμμα 1).

Τα λευκά τελείωσαν την ανάπτυξη των κομματιών. Το πλάνο τώρα καθορίζεται, από την θέση που έχει εμφανιστεί: Πρέπει να φέρουν τον πύργο στο ε1 και να πιέσουν στο ε7. Αν μπορέσουν επίσης να αναγκάσουν τα μαύρα να παίξουν ε6 για να ενεργοποιηθεί η διαγώνιος του αξιωματικού στο ζ4. Επίσης το άλογο να καταλάβει το κεντρικό τετράγωνο ε5 9.... Ιθ5? περίεργη ιδέα. 10. Αε3 ζ5 11. Ιβ3 Βδ6 Τα μαύρα ελέγχουν το ε4 όμως ο

αξιωματικός τους εμποδίζεται από τα ίδια τους τα πιόνια. 12. Πε1 β6 (Νωρίς είναι για 12....ε5? γιατί 13.

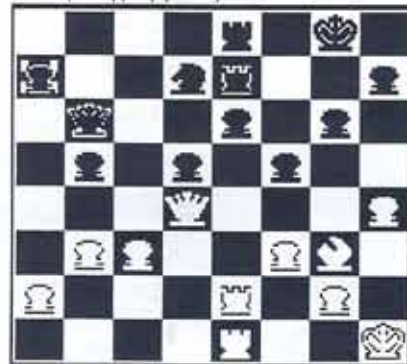

Διάγραμμα 1

η:ε Ι:ε5 14. Αγ5) Σ' ένα παιχνίδι Φίσερ Τσερνιάκ 1968 παίχθηκε 12....ζ4 13. Αδ2 Αη4 14. Αε2 Παε8 και τα λευκά πρέπει να παίξουν 15. Ιε5! με στρατηγική υπεροχή.

13. Αβ5 αυτή η κίνηση έχει σκοπό να δημιουργήσει δυνατότητες για να πάει το άλογο στο ε5. (Αν π.χ. 13....α6 14. Α:γ6 Β:γ6 15. Αη5 Αζ6 16. Α:ζ6 Ι:ζ6 17. Ιε5 και τα λευκά αποκτούν ενεργητικό παιχνίδι) 13.... Αδ7 14. Ιγ1. Η ιδέα αυτή της κίνησης είναι, το άλογο να καταλάβει το ε5 μια που τα λευκά έχουν ενεργητική την ευθεία "ε" (πιο απλό όμως θα ήταν 14. Α:γ6 Α:γ6 15. Ιε5 και αν Α:ε5 16. δ:ε γιατί θα ήταν αδύνατο το 16... Β:ε5 17. Αθ6) 14....Ιδ4 15. Ι:δ5 Α:δ4 16. Α:δ4 Α:β5. Το αγκάλιασμα των αντιπάλων τελείωσε. Στα μαύρα δόθηκε ένα πιόνι όμως αδυνάτισε σημαντικά η θέση τους. Έχασαν τον αξιωματικό προστάτη του βασιλιά. η7 Τα λευκά έχουν καλή θέση για αντάλλαγμα του πιονιού όμως θα πρέπει να εμποδίσουν οπωσδήποτε το ε5 17. Ιδ3 (βιαστική κίνηση πιο δυνατό θα ήταν 17. Αε5 Βδ7 18. Ιβ3 και με μετακίνηση του αλόγου στο δ4 πολλά κεντρικά τετράγωνα θα ελεγχόντουσαν.) 17....Α:δ3 18. Β:δ3 Παε8. Οι διαθέσεις των μαύρων είναι καθαρές θέλουν να παίξουν ε5. 19. Αε5 Βγ6 20. Παδ1 ε6 21. Βδ2 Ιζ6 22. ζ3 Ιδ7 23. Αη3. Τα μαύρα εμπόδισαν τον αξιωματικό όμως αυτό είναι χωρίς σημασία, καθώς το ε5 δεν γίνεται γιατί θα πέσει το "δ5". 23.... Πζ7 24. Πε2. Φαίνεται ότι με το 24. ζ4 τα λευκά θα μπορέσουν οριστικά να εμποδίσουν το ε5. Όμως είναι

μεγάλο στρατηγικό λάθος. Τα μαύρα θα επιστρέψουν με το άλογο στο ζ6 και μετά θα μπει στο ε4. Ο αξιωματικός η3 θα γίνει "αδύνατος". Τα λευκά θα παραλύσουν. 24...Βγ4 25. β3 Βγ6 26. Πδε1 β5. Με τις μανούβρες της βασίλισσας τα μαύρα αδυνάτισαν το πιόνι γ3 και στην ευθεία γ θα γίνει ενεργητικό παιχνίδι. 27. θ4 Πζε7 28. Βδ4 Ββ6 29. Ρθ1 (διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2

Δημιουργήθηκε μια ενδιαφέρουσα θέση όπου οι δυνατότητες των 2 πλευρών είναι περίπου ίδιες. Τα λευκά έχουν πιόνι λιγότερο όμως η θέση τους είναι ενεργητική. Το πλάνο τους θα είναι να πιέσουν στην ευθεία <ε> και να αναπτυχθούν στην πτέρυγα του βασιλιά. Το πλάνο των μαύρων είναι να κρατήσουν το κέντρο, να ελευθερώσουν τους πύργους και να επιτεθούν στην πτέρυγα της βασίλισσας. 20....Β:δ4 Αυτό δεν ήταν στα πλάνα των μαύρων. Η αλλαγή αυτή υπαγορεύθηκε από την επιθυμία να απλοποιήσουν την θέση όμως αυτό είναι σοβαρό στρατηγικό λάθος. Τα λευκά παίρνουν καλύτερη θέση, το πιόνι δ4 εμποδίζει την προώθηση ε5 και στην ευθεία γ θα μπουν οι πύργοι, συγχρόνως η αδυναμία του γ3 αυτόματα εξαφανίζεται. Για τα μαύρα καλύτερο θα ήταν το 29...Ρζ7

30. γ:δ Ιβ6 31. Πγ2 Πβ7 32. Πεγ1 θ6 33. Αζ4. Η θέση των λευκών τώρα πια φαίνεται καλύτερη. Το παιχνίδι συνέχισε: 33....Ρη7 34. Πγ5 Ια8 35. Πγ8 Πβε7 36. Αδ6 Π:γ8 37. Π:γ8 Ιβ6 38. Πβ8! Πδ7 39. Αε5+ Ρζ7 40. Πθ8 θ5 41. Ρθ2 Πε7 42. Ρη3 Ιδ7 43. Αδ6 Ρη7 44. Πα8 Ιβ6 45. Πβ8 Πδ7 46. Αε5+ Ρζ7 47. Ρζ4 Πε7 48. Αδ6 Πδ7

49. Ρε5 β4 50. η3 Ρε7 51. Ρθθ1 Ιδ7+ 52. Ρζ4 Ρη7 53. Πα8 Ιβ6 54. Πβ8 Πδ7 55. Ρε5 ζ4 56. Αζ8+ Ρθ7 57. ηζ Πζ7 58. Ρεδ Π:ζ4 59. Αδδ1 Π:ζ3 60. Αε5 η5 61. Πθθ+ Ρη6 62. Πηθ+ και τα μαύρα παραδίνονται.

Δημοφιλής βαριάντα αυτού του ανοίγματος παίχτηκε στο ...

Λένιγκραντ 1974 μεταξύ Σπόσκι - Καρπώφ.

1. ε4 γ6 2. δ4 δ5 3. Ιγ3 δ:ε 4. Ι:ε4 Αζ5 5. Ιη3 Αη6 6. θ4 θ6 7. θ5 Αθ7 8. Ιζ3 Ιδ7 9. Αδ3 Α:δ3 10. Β:δ3 Ιηζ6 11. Αδ2 (διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3

Ας αναλύσουμε το πως έφθασε η κατάσταση ως εδώ. Γιατί π.χ. ο μαύρος έκανε την αλλαγή στο ε4 και άφησε υπεροχή στα λευκά ως προς το κέντρο; Μα είναι απλό αντί για 3...δ:ε είναι δύσκολο να βρεθεί άλλη καλή συνέχεια. Το 3...ε6 στενεύει τα όρια του αξιωματικού στο γ8. Το 3...Ιζ6 4. ε5 Ιδ7 φέρνει θέση που αντιτίθεται στην λογική της κίνησης 1...γ6. Είδαμε ότι η αλυσίδα των πιονιών α4, ε5 καταρρέει με την γ7-γ5 Γιατί τότε παίχτηκε γ7- γ6; Η αλλαγή στο ε4 δεν σημαίνει ότι τα μαύρα επιδιώκουν τον αγώνα για το κέντρο. Επιδιώκουν την πίεση του κέντρου με τα κομμάτια τους. Αν παίζουν 6. θ4 τα λευκά θα δημιουργήσουν αδυναμίες στο αντίπαλο στρατόπεδο. Φυσικά υπάρχουν και άλλες συνέχειες. π.χ. 6. Ιζ3 ή 6. Αγ4 6...θ6 (Αδύνατον θα ήταν το 6...θ5 γιατί μετά το 7. Αε2 και την μονούβρα Ιθ3 ζ4 το πiónι θ5 θα πέσει στα πυρά των λευκών. Λάθος είναι και στο 8. Ιζ3 το 8...Ιζ6 γιατί τα λευκά θα παίξουν 9. Ιε5 και θα

αναγκάσουν τα μαύρα να υπερασπιστούν ενεργά το ε5).

Ας επιστρέψουμε στο διάγραμμα για να δούμε πως συνεχίζει ο αγώνας. 11...Βγ7 12. γ4 ε6 13. Βε2. Το άνοιγμα όπως είπαμε έδωσε υπεροχή του κέντρου στα λευκά. Για να την εκμεταλλευθούν αυτήν την υπεροχή γίνονται οι μονούβρες της βασιλίσσας.

Στο προετοιμασμένο μεγάλο ροκέ των μαύρων τα λευκά θα απαντούσαν 14. Ιε5 13...Αδ6 14. Ιζ5 Αζ4. Από το άνοιγμα σιγά-σιγά και ανυποψίαστα δημιουργήθηκε η σύνθεση του παιχνιδιού. Όπως λέει ο μετρ Γκέλερ. Αν 14...0-0-0 15. Ι:δ6+ Β:δ6 16. Αα5 Πδε8 17. Ιε5 Βε7 18. ζ4 και η θέση των λευκών είναι καλύτερη. Γιατί τα λευκά έπαιξαν 16. Αα5; για να αναγκάσουν την κίνηση 16...β6 και να αδυνατίσουν την άμυνα του μαύρου βασιλιά. Έτσι ο αξιωματικός θα πάει στο γ3 και θα εμφανιστεί η απειλή της αλυσίδας των πιονιών α2- α4- α5 15. Α:ζ4. Αν 15. Ι:η7+ Ρζ8 τα λευκά θα πρέπει να αποδείξουν αν η επίθεση τους μπορεί να εξισορροπήσει την θυσία υλικού. 15...Β:ζ4 16. Ιε3 Βγ7?. Δεν θα έπρεπε ίσως να χασθεί χρόνος με μια κίνηση της βασιλίσσας. Από την άλλη είναι επικίνδυνο το 16...0-0-0 γιατί 17. γ5 με απειλή Ιε3- γ4- δ6 + (17...ε5? 18. Πθ4). Η καλύτερη λύση ίσως είναι 16...5! και αν 17. Ιδ5 Ι:δ5 18. γ:δ 0-0 19. δ:ε Πζε8! (και στο 17. δ5 0-0 ή 0-0-0) λέει ο Μπότβνικ 17. 0-0-0 (διάγραμμα X 46).

Διάγραμμα 4

Τα λευκά είναι πιο ενεργητικά στο κέντρο. Τα μαύρα θα πρέπει να φροντίζουν τον έλεγχο των κεντρικών τετραγώνων ορμώντας στο κέντρο

την κατάλληλη στιγμή. Να τι γράφει ο Μπότβνικ : Τα μαύρα είναι σε δίλημμα που να κατευθύνουν τον βασιλιά. Στο μικρό ροκέ τα λευκά θα πλησιάσουν εύκολα. Στο μεγάλο ροκέ θα παίξουν γ5 με απειλή να φέρουν τον ίππο από το ε3 στο δ6. Ο Καρπώφ προτείνει την σπάνια κίνηση β6 (για να ελέγχει το δ5) που παίζεται όταν έχουν κάνει πιο μεγάλο ροκέ τα μαύρα και τότε μπορούν να κρύψουν τον βασιλιά τους στο α8. Είναι βέβαια αργά και για το 17...γ5 γιατί 18. Ιδ5 Ι:δ5 19. γ:δ γ:δ+ 20. Ρβ1 ε5 21. Ι:δ4 0-0 22. Ιζ5 με καθαρή υπεροχή των λευκών.

17...β5 18. γ:β γ:β+ 19. Ρβ1 0-0- 20. η4! Αμφίβολο το 20. Β:β5 Ιε4 γιατί δίνει δυνατότητα για επίθεση στα μαύρα λέει ο Μπότβνικ. 20...Ιε4 21. Πθη1 Ιη5 22. Ι:η5 θ:η 23. δ5?! Αυτό είναι πολύ ελκυστικό. Φαίνεται ότι τα λευκά απειλούν να καταστρέψουν την διάθρωση των πιονιών και να ανοίξουν το κέντρο για τον πύργο και άλλες αδυναμίες. Όμως ο Καρπώφ βρίσκει δυνατότητες άμυνας. Τώρα είναι απαραίτητο να πέσει το πiónι β5. Η διαφορά από την θέση πριν την 20η κίνηση είναι ότι το άλογο των μαύρων της βασιλικής πτέρυγας έχει αλλαχθεί και δεν μπορούν να οργανώσουν επίθεση. Έτσι τα λευκά δεν έχουν να ρισκάρουν (Αν π.χ. 23. Β:β5! Παβ8 24. Βε2 Πβ4 25. Πδ2 Πζβ8 26. Πγ1 Βζ4 27. δ5! Ιζ4 27. δ5! Ιβ6 28. δ6). Ο Καρπώφ όμως κατάφερε να αμυνθεί και να φέρει ισοπαλία. 23...α6! 24. θ6 η:θ 25 Πθ1 Ιζ6! 26.Π:θ6 Ρη7 27. Πθθ1 Παδ8 28. δ:ε ζ:ε 29. Ιγ2 Βζ4! 30. ζ3 Ρζ7 31. α3 ε5 32. Ιβ4 ε4 33. ζ:ε Π:δ1+ 34. Π:δ1 Πε8! 35.Ι:α6 Β:ε4+ 36. Β:ε4 Π:ε4 37. Ιγ7 β4 38.α6 Π:β4 39. Πζ1 Πζ4 ισοπαλία.

Επιμέλεια: Κουρούκλης Ευάγγ..

Δύο βιβλία του

Abraham H. Maslow

Εκδόσεις Δίοδος

Ο Α. Maslow ανήκει στους κυριότερους εκπροσώπους της Ανθρωπιστικής Ψυχολογίας και θα μπορούσαμε να τον χαρακτηρίσουμε σαν τον θεωρητικό της Αυτοπραγμάτωσης. Για όσους ενδιαφέρονται για τις ιδέες του, παραπέμπουμε στα δύο βιβλία του:

α) **Θρησκείες, αξίες και εκστατικές εμπειρίες**
και β) **Ψυχολογία της Υπαρξης.**

Το πρώτο κάνει μια προσπάθεια να γεφυρώσει την θρησκευτική και την επιστημονική εμπειρία, τονίζοντας την αναζήτηση της εκστατικής εμπειρίας από τον επιστήμονα και την επιστημονική έρευνα και μελέτη της θρησκευτικής εμπειρίας. Στο δεύτερο δείχνει την κατεύθυνση αναζήτησης των ανθρώπων που θέλουν να ξεφύγουν από το οριζόντιο επίπεδο και ως άτομα και ως καταξιωμένα κοινωνικά όντα. Κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Δίοδος, Χ. Τρικούπη 13, τηλ. 3825-464.

Μυστηριακές Λατρείες της Αρχαιότητας

Walter Burkert Εκδόσεις Καρδαμίτσα

Ενα βιβλίο του διάσημου ιστορικού της αρχαίας ελληνικής θρησκείας. Αναφέρεται στις μυστηριακές λατρείες που άκμασαν στην Ελλάδα και τη Ρώμη για χίλια περίπου χρόνια. Πρόκειται για μια συγκριτική φαινομενολογία που επικεντρώνεται για λόγους οικονομίας στις πέντε σημαντικότερες λατρείες. Καθορίζει τα μυστήρια, περιγράφει το τελετουργικό τους καθώς και την οργάνωση και διάδοσή τους. Ενα ιδιαίτερα αξιόλογο έργο που βοηθάει τον αναγνώστη να διεισδύσει σε σκέψεις πολύ διαφορετικές και να συλλάβει εμπειρίες της έκστασης, που συνέβησαν πριν από πολλούς αιώνες.

Ακόμα δύο νέα βιβλία για τους αρχαίους πολιτισμούς κυκλοφόρησαν από τις εκδόσεις Καρδαμίτσα: **Οι Ινκας** του Henri Faune και η **Αρχαία Αίγυπτος** του Jean Vercoutter. Οι συγγραφείς τους αναφέρονται στην άνοδο, την εξάπλωση και την πτώση των δύο ιστορικών πολιτισμών και δίνουν στοιχεία για τους κατοίκους τους, την κοινωνική και πολιτική ζωή τους καθώς και για τη γλώσσα τους, τις τέχνες και τα γράμματα.

Το βιβλίο στην Αρχαιότητα

Horst Blanck Εκδόσεις Παπαδήμα

Είναι η πρώτη σύνοψη που έχει γραφτεί στη γερμανική γλώσσα με θέμα την ιστορία των βιβλίων και των βιβλιοθηκών κατά την Αρχαιότητα. Ο συγγραφέας μας δίνει με τρόπο γλαφυρό πληροφορίες για τη γραφή του ελληνικού και του λατινικού αλφαβήτου, για τον τρόπο και τα μέσα με τα οποία έγραφαν οι Αρχαίοι, για τα σχήματα που έπαιρναν τα βιβλία ως ρόλοι και κώδικες, για την εικονογράφηση των βιβλίων, για τις βιβλιοθήκες, δημόσιες και ιδιωτικές, για τις γνωστότερες βιβλιοθήκες στον ελληνικό και ρωμαϊκό χώρο κ.ά. Το κείμενο του βιβλίου πλαισιώνεται από πολλές εικόνες και σχέδια από αρχαιολογικά ευρήματα, σχετικά με την ιστορία του βιβλίου.

Μή χάσετε στο ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΗΡΩΑ

Μία εμπόδυνση στη νοοτροπία ενός ιδιαίτερου ατόμου που ενσαρκώνει έναν αρχετυπικό χαρακτήρα καταλυτικό για την εξέλιξη της ιστορίας του ανθρώπου.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ένα συμβολικό παραμύθι

Σε αυτό το άρθρο ο συγγραφέας Ε. Κουτσοδόδωρος, δεν μας εισάγει μόνο στον βαθύτερο κόσμο του έπους του Ομήρου, αλλά και στο τρόπο με τον οποίο το αντιλήφθηκαν οι αρχαίοι πρόγονοί μας.

ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΑΡΘΟΥΡΟΥ

Ένα άρθρο που φέρνει στο φως, την πιο εσωτερική και συμβολική δομή του πιο άμορφου και διαδεδομένου, ίσως, μύθου της Ευρώπης του μεσαιώνα.

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Συμπληρώστε το δελτίο αυτό με κεφαλαία γράμματα και ταχυδρομήστε το στη διεύθυνση :
Περιοδικό "ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ",
Αγίου Μελετίου 29, 113 61
ΑΘΗΝΑ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ : Καθημερινά
19:00- 22:00, (8231.301, Π.
Βεκρής - Π. Γκούμας

ΟΝΟΜΑ:

ΕΠΩΝΥΜΟ :

ΟΔΟΣ :

ΑΡ:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ:

ΠΟΛΗ/ΔΗΜΟΣ :

Τ.Κ.:

ΤΗΛΕΦΩΝΑ :

FAX:

Ημερομηνία :

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΑΠΟ ΤΕΥΧΟΣ :
ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΕΥΧΟΣ:

ΕΙΔΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΕΝΑ ΕΤΟΣ

- ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ 4.000 ΔΡΧ.
- ΕΥΡΩΠΗΣ 4.500 ΔΡΧ.
- ΑΜΕΡΙΚΗΣ 5.000 ΔΡΧ.

ΔΥΟ ΕΤΗ

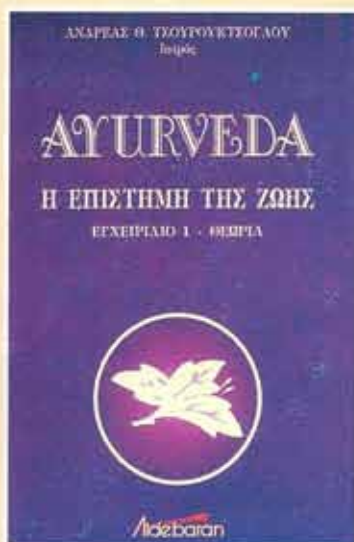
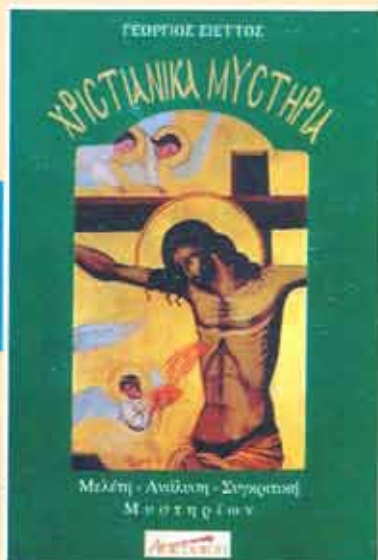
- ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ 8.000 ΔΡΧ.
- ΕΥΡΩΠΗΣ 9.000 ΔΡΧ.
- ΑΜΕΡΙΚΗΣ 10.000 ΔΡΧ.

ΤΡΟΠΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

- ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ
- ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ

Aldebaran

ΜΟΛΙΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

Aldebaran

ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 134 • 114 72 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 36.12.217 • FAX: 36.15.701